

voice ATHENS

102.5
ATHENS
VOICE
RADIO

Η υπουργός Παιδείας,
Νίκη Κεραμέως,
μιλάει στην Α.Υ.

Του Σταμάτη Ζαχαρού

Ο λόφος του Στρέφη
μεταμορφώνεται

Της Κατερίνας Καμπόσου

Ο Ά. φασιανός διηγείται τη ζωή του

Της Πηνελόπης Μασούρη

ARACHNESOUND

AGF &
VARIOUS

ANIMATION BY:
BESTBEFORE –
ANDREAS KARAΟΥLANIS

ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ ΠΟΙΗΤΡΙΕΣ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ
ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ
ΜΕΣΑ ΑΠΟ 36 ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΣΥΝΘΕΣΕΙΣ
ΚΑΙ ΜΙΑ ΤΑΙΝΙΑ ANIMATION

ΑΠΟ 17.02.21

→ onassis.org

ONASSIS
STEGI

ARACHNE SOUND

onassis.link/arachnesound

ATHENSvoice

Εκδότης-Διευθυντής Φώτης Γεωργελές

Σύμβουλος Έκδοσης

Διευθύντρια Σύνταξης

Σταυρούλα Παναγιωτάκη

Αγγελική Μπιρμπιλή

Γενική Διεύθυνση Διαφήμισης

Λουίζα Ναθαναήλ

Art Director Φώτης Πελιβανίδης

Τεχνικός διευθυντής Βάιος Συντσίρμας

Υπεύθυνος Ύλης Τάκης Σκριβάνος

Επιμέλεια Ύλης Δήμητρα Γκρους

Διεύθυνση Web Δημήτρης Αθανασιάδης

Αρχισυντάκτες Γιάννης Τσάκαλος, Έρρικα Ρούσσου

Συντακτική ομάδα: Ν. Αμανίτης, Μ. Βελέντζας, Ντ. Βλαχοπούλου, Σ. Βλέτσας, Κ. Βνάτσιου, Ρ. Γεροδήμος, Ν. Γεωργελέ, Ν. Γεωργιάδης, Κ. Γιαννακίδης, Α. Γκόρου, Β. Γραμματικογιάννη, Β. Γρυπάρης, Θ. Ευθυμίου, Τ. Ζαραβέλα, Μ. Ζουμπουλάκη, Κ. Καϊμάκης, Κ. Καμπόσου, Δ. Καραθάνος, Β. Κορωναίος, Τζ. Μελιτά, Δ. Μαστρογιαννίτης, Β. Ματζάρογλου, Ελ. Μπεζιριάνογλου, Γ. Νένες, Δ. Παπαδόπουλος, Γ. Πουλιόπουλος, Μ. Νομικός, Π. Παναγιωτόπουλος, Κ. Παναγοπούλου, Ν. Παπαηλιού, Γ. Παυριανός, Μ. Προβατάς, Τζ. Ρου-σάκη, Α. Σκαράκη, Ζ. Σφυρη, Σ. Τριανταφυλλού, Zarastro, Σ. Τσιτσόπουλος, Γ. Φλωράκης, Ε. Χελιώτη, Γ. Ψύχας

Γραμματεία Σύνταξης Γεωργία Σκαμάγκα

info@athensvoice.gr

Υπεύθυνη οδηγού Δανάη Καμζόλα

avguide@athensvoice.gr

Ατελιέ Sotos Anagnos

Εικονογραφήσεις art@athensvoice.gr

Φωτό: Θανάσης Καρατζάς,

Γιώργος Ζαρζώνης, Τάσος Βρεττός,

Έκτορας Δ. Βούτσας, Κώστας Αμοιρίδης,

Βαγγέλης Τάτσος, Χρήστος Κισατζεκιάν,

Δημήτρης Κλεάνθης, Πέτρος Νικόλτσος

Digital Advertising Director Εύα Βαγγέλη

Advertising Manager Πένη Κράλιοβιτς,

Direct Market Χρήστος Τριανταφυλλίδης,

Βασίλης Ζαφειρούλης

Υποδοχή Διαφήμισης Νίκη Σκαμάγκα

marketing@athensvoice.gr

Digital Advertorial Coordinator Έφη Ορφανάκου

efiorfanakou@athensvoice.gr

Digital Traffic Manager Εύη Ταρνάρη

Διεύθυνση Λογιστηρίου Έφη Μούρτζη

Λογιστήριο Ουρανία Μιχάλη, Βασίλης Νάκος,

Μαίρη Λυκούση

Διαχωρισμοί - Εκτύπωση

«Καθημερινές Εκδόσεις ΑΕ»

Athens Voice S.A.

Χαρ. Τρικούπη 22, 106 79 Αθήνα

Σύνταξη: 210 3617.360, 3617.369

fax: 210 3632.317

Διαφημιστικό: 210 3617.530, fax: 210 3617.310

Athens Voice Radio 102.5: 210 3648. 213

Αγγελίες: 210 3617. 369

Λογιστήριο: 210 3617. 170

www.athensvoice.gr

Αν δεν βρίσκετε την Α.Υ. στα σημεία διανομής,

μπορείτε να επικοινωνήσετε στα τηλέφωνα:

210 3617.360, 210 3617.369

ATHENS!

Κωδικός εντύπου: 7021

ISSN 1790-6164

Εβδομαδιαία εφημερίδα, διανέμεται δωρεάν.

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική ή μερική, η διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της έκδοσης με οποιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή έγκριση του εκδότη.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΑΥΤΟΤΟΙΜΩΣΗΣ

GRAMMES

SOS

ΤΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΠΟΥ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΧΟΥΜΕ ΠΑΝΤΑ ΜΑΖΙ ΜΑΣ

ΑΣΤΕΓΟΙ

Στο 2105246515 του Κέντρου Υποδοχής και Αλληλεγγύης του Δήμου Αθη-
ναίων μπορείτε να κάνετε αναφορές για άστεγους που χρειάζονται βοή-
θεια. Επίσης, στα τηλέφωνα 2105277000 και 1595 του δήμου. Τις δύσκολες
ημέρες βγαίνει στο δρόμο και ο Άλλος Άνθρωπος, 6940882355.

ΑΔΕΣΠΟΤΑ

Συνεργεία του Δήμου Αθηναίων, σε συνεργασία με εθελοντές, μεταβαί-
νουν σε σημεία όπου κάποιο αδέσποτο μπορεί να χρειάζεται βοήθεια.
Καλέστε στα τηλέφωνα της Υπηρεσίας Αστικής Πανίδας 2103239201 και
2103239202. Μπορείτε, επίσης, να στείλετε μήνυμα στη σελίδα της υπηρ-
σίας στο Facebook: **animalscityofathens**

ΚΟΠΕΣ ΔΕΝΤΡΩΝ

Κάθε δήμος έχει αντίστοιχη υπηρεσία, τα τηλέφωνα της οποίας συνήθως
υπάρχουν στο Facebook του δήμου. Του Δήμου Αθηναίων είναι το 1595,
καθώς και τα 2107485143 και 2107485792 (Διεύθυνση Πρασίνου). Επίσης,
της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας είναι το 199.

ΒΛΑΒΕΣ ΣΤΗΝ
ΗΛΕΚΤΡΟΔΟΤΗΣΗ

Το τηλεφωνικό κέντρο εξυπηρέτησης και βλαβών του ΔΕΔΔΗΕ είναι 24ω-
ρης λειτουργίας και είναι το 11500. Αφορά όλη την επικράτεια.

ΔΙΑΚΟΠΗ ΣΤΟ ΝΕΡΟ

Το 24ωρης λειτουργίας τηλέφωνο εξυπηρέτησης της ΕΥΔΑΠ
είναι το 1022.

ΟΔΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ

Τροχαία Αθηνών 2105230111, Τροχαία Πειραιά 2104139241.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

Πληροφορίες για τα δρομολόγια αστικών συγκοινωνιών Αθήνας: 1185.

ΕΦΗΜΕΡΕΥΟΝΤΑ
ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ & ΓΙΑΤΡΟΙ

Δείτε τα εφημερεύοντα φαρμακεία στην ιστοσελίδα του Φαρμακευτικού
Συλλόγου Αθηνών **www.fsa-efimeries.gr** και των εφημερευόντων ιατρών
στην ιστοσελίδα του Ιατρικού Συλλόγου Αθηνών **www.isathens.gr/links/
efimerevontes-giatroi.html**

ΤΟ ΕΞΟΦΥΛΛΟ ΜΑΣ

Αυτή την εβδομάδα το σχεδιάζει ο **Αλέκος Φασσιανός**. Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1935, στην Πλάκα. Σπούδασε βιολί στο Ωδείο Αθηνών και ζωγραφική στη Σχολή Καλών Τεχνών, αμέσως μετά πήρε υποτροφία για το Παρίσι, όπου και παρέμεινε. Εκεί συνεργάστηκε με τις γκαλερί Ιόλας, Φακέτι και Beaubourg. Ατομικές εκθέσεις του έχουν γίνει σε Ελλάδα, Ιταλία, Γερμανία, Αγγλία, Τουρκία, Ιαπωνία, Λίβανο, Σουηδία, Ελβετία. Συμμετείχε επανειλημμένα σε ομαδικές εκθέσεις και γνωστές διεθνείς διοργανώσεις ανά την υφήλιο. Έχει ασχοληθεί με τη χαρακτηριστική, τον σχεδιασμό αφισών, τη σκηνογραφία και την εικονογράφηση βιβλίων. Το Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης στο Παρίσι και το Κέντρο Πομπιντού διαθέτουν έργα του.

Info~DIET

Της ΣΤΑΥΡΟΥΛΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗ

↑

↓

«ΜΗΔΕΙΑ» ΚΑΙ ΚΑΡΑΝΤΙΝΑ

Επιτέλους, ένα σωστό timing.

ΤΗΛΕΠΑΙΔΕΨΗ

Τα 8χρονα του δημοτικού βρήκαν τη σωστή λέξη αντί για τηλεκπαίδευση.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ

Ένας «άγιος» της ελληνικής δισκογραφίας, από το είδος που δεν βγαίνει πια.

ΕΚΧΙΟΝΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟ ΚΟΛΩΝΑΚΙ

Την ίδια στιγμή που στο Da Capo, οι πελάτες περίμεναν ουρά για ένα εσπρέσο φρέντο!

ΡΕΝΑ ΜΟΡΦΗ

Το άλμπουμ της «Σάντα Τσικίτα» το ψηφίσατε σαν άλμπουμ της χρονιάς. Και συνεχίζει να μας γοητεύει με τη φωνή και με την παρουσία της.

ΦΑΣΟΛΑΔΑ

Το ωραιότερο ντελικατέσεν των ημερών. Με πολύ λεμόνι.

ΕΠΙΚΑΙΡΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ

-Έλα Μαρθούλα μου, ξεπάγιασα...

-Μαμά, δεν μπορώ, θέλω να φτιάξω έναν ακόμα χιονάνθρωπο.

Πρέπει να μου βρεις ένα καρότο!

(Μικρό κοριτσάκι με τη μαμά του στη Δεινοκράτους, τη μέρα του μεγάλου χιονιά)

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

Σκέτη τραγωδία.

ΣΤΑΜΑΤΗΣ ΓΟΝΙΔΗΣ

«Όταν δεν θες να σε βιάσει ο άλλος, δεν πας στον χώρο του».

(Εύγε, αστροπελέκι μου)

ΤΟ ΖΕΥΓΑΡΙ-ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΟ

Βαρθακούρης - Αντελίνα

SURVIVOR

Σαβουρόπιτα

ΟΙ ΤΟΥΛΑΓΕΤΕΣ ΣΤΟΝ ΤΕΛΙΚΟ ΤΟΥ «THE VOICE»

Σκέτη ρόμπα. Και αυτοί που τα σχεδίασαν και αυτές που καταδέχτηκαν να τα φορέσουν.

ΧΙΟΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Έριξε ο άθλιος, τη μία μετά την άλλη, τις νερατζιές της Δεινοκράτους.

Η ΕΙΔΗΣΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

«Κρητικός γυναικολόγος έκοβε με μαχαίρι τις ζώνες ασφαλείας από αεροπορικά καθίσματα και τις κρατούσε ως τρόπαια».

(Η είδηση είναι ότι έκανε συλλογή από ζώνες ασφαλείας)

ATHENS VOICES

★ ΛΟΓΙΑ ΠΟΥ ΑΚΟΥΣΤΗΚΑΝ ΔΗΜΟΣΙΩΣ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ★

«Φαντάζεσαι να αυτοκτονήσω; Στην ηλικία μου θα ήταν καθαρή φιλαρέσκεια».

-Renoir

(Μεταμεσονύχτιο μήνυμα, καραντίνα 2, Αθήνα 2021)

«Κατευθυνθείτε – στη – Λεωφόρο – Αλεξάνδρας – τρεις Αυγούστου».

(Η εκφωνήτρια ρομπότ της εφαρμογής στο ταξί. Η διαδρομή ήταν προς Αλεξάνδρας 38)

Καβγάς δύο ηλικιωμένων, 75+βάλε:

-Βάλε τη μάσκα σου, ρε.

-Άσε μας, ρε παλιόγερε.

-Παλιαδερχή.

....και συνεχίζουν:

-Θα σου δώσω γλωσσόφιλο.

Επ, φοβάσαι ρε;

-Αφού γυρνάς κάθε βράδυ στα μπαρ.

-Έχω κόψει τις παρτούζες και δεν κολλάω.

(Σε κουρείο στο Παγκράτι, Τρίτη πρωί)

-Νέα μετάλλαξη.

Τρεις μέχρι τώρα.

Θα πεθάνουμε.

-Μην ασχολείσαι ρε, ηθοποιοί είναι.

-Δεν λέω για τις παρενοχλήσεις, ρε.

(Συνομιλία αντρών, Βριλήσσια, βράδυ Τρίτης)

«Μπράβο, μπράβο Γκριζλι, κάνε τοισάκια. Στο δέντρο. Όχι έξω».

(Ηλικιωμένος, καλοντυμένος κύριος έχει βγάλει βόλτα ένα κανίς, στο Πάρκο της Μίας Νυκτός, Αμπελόκηποι, Δευτέρα απόγευμα)

ΓΙΑΝΝΗΣ ΝΕΝΕΣ

→ panikoval500@gmail.com

18 - 24 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2021 Α.Υ. 3

Η ΜΕΓΑΛΗ ΕΥΚΑΙΡΙΑ (και ένα μικρό εγχειρίδιο εμπλοκής)

Μια τριλογία για τη συλλογική εικόνα της Ελλάδας,
με αφορμή την 200ή επέτειο από την Επανάσταση του 1821

Του ΡΩΜΑΝΟΥ ΓΕΡΟΔΗΜΟΥ

[Η τριλογία της εξωστρέφειας, μέρος 3ο]

Υπό τις παρούσες επιδημιολογικές, οικονομικές και γεωπολιτικές συνθήκες, τόσο στην περιοχή μας όσο και παγκοσμίως, έχουμε πολλούς λόγους να νιώθουμε και κόπωση και απαισιοδοξία. Η Ελλάδα πέρασε δέκα εφιαλτικά χρόνια, και πάνω που κατάφερε να ξανασταθεί στα πόδια της, ήρθε η πανδημία και την έριξε πάλι σε καθεστώς κρίσης, όπως άλλωστε και πολλές άλλες χώρες.

Ωστόσο, υπάρχουν σοβαροί λόγοι για να είμαστε αισιόδοξοι. Οι διεθνείς συνθήκες —οι τεκτονικοί μετασχηματισμοί που τώρα πραγματοποιούνται— δημιουργούν μια μεγάλη ευκαιρία για την Ελλάδα να επαναπροσδιορίσει τον ρόλο της ως μια εξωστρεφής, ανοιχτή κοινωνία, ως μια ανταγωνιστική οικονομία, και ως ένας πόλος έλξης ανθρώπινου δυναμικού, καινοτομίας και επενδύσεων. Αυτό το ακούμε τόσα χρόνια τώρα —συνήθως σε συνεντεύξεις Τύπου στη ΔΕΘ— ώστε να έχει καταντήσει ένα κλισέ κενό νοήματος. Θα ήταν όμως λάθος, τώρα που όντως υπάρχει αυτή η ευκαιρία, να την αφήσουμε ανεκμετάλλευτη.

Η πανδημία και ειδικά ο εγκλεισμός στα παραδοσιακά κέντρα οικονομικής και πνευματικής δραστηριότητας οδήγησε σε μία βίαιη ψηφιοποίηση της εργασίας. Πολλοί εργαζόμενοι συνειδητοποίησαν ότι μπορούν να είναι πιο παραγωγικοί από το σπίτι τους ή από κάπου αλλού, αποφεύγοντας τον εφιάλτη των καθημερινών μετακινήσεων με τρένα, μετρό και λεωφορεία, γλιτώνοντας περιττά έξοδα, διατηρώντας καθημερινή επαφή με την οικογένειά τους, και έχοντας μια αισθητά καλύτερη ποιότητα ζωής. Ταυτόχρονα πολλές επιχειρήσεις αναγκάστηκαν ή βρήκαν ευκαιρία να εισαγάγουν νέα εργαλεία εργασίας από απόσταση. Σύντομα κατάλαβαν ότι έτσι εξοικονομούν σημαντικούς πόρους από περιττά αναλώσιμα και κυρίως από τα ακριβά ενοίκια επαγγελματικής στέγης στα κέντρα μεγαλουπόλεων.

Η ψηφιοποίηση της εργασίας (και της εκπαίδευσης) είναι εδώ για να μείνει. Μεγάλες εταιρείες έχουν ήδη αποφασίσει να διατηρήσουν ολόκληρο ή ένα σημαντικό κομμάτι του μοντέλου διαδίκτυακής εργασίας και μετά το τέλος της πανδημίας. Σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη, πάνω από 700.000 εργαζόμενοι έχουν ήδη εγκαταλείψει το Λονδίνο εξαιτίας της πανδημίας, ενώ πολλά συγκροτήματα γραφείων σταδιακά αδειάζουν και ξανοικιάζονται.

Εφόσον λύσει το πρακτικά δύσκολο πρόβλημα της αξιοπιστίας παροχής πολύ γρήγορου ίντερνετ σε όλη την επικράτεια, η Ελλάδα έχει το κλίμα, το φυσικό περιβάλλον και την αστική βιοποικιλότητα για να καταστεί πυρήνας άφιξης εργαζομένων απ' όλο τον κόσμο. Η ουσιαστική όμως ευκαιρία για την Ελλάδα δεν είναι το να μαζέψει μερικούς από τους «ψηφιακούς νομάδες» και να εφαρμόσει και εδώ το μοντέλο του τουρισμού, με τα αστικά Airbnb να γίνονται τα νέα Rooms to Let, και την εποχιακή εστίαση να είναι ο βασικός κερδοσώστης.

Το ζητούμενο δεν είναι να κάνουν λίγοι έχοντες και κατέχοντες μια βραχυπρόθεσμη, βαλκανική αρπαχτή ξεπουλώνοντας τα ασημικά του σπιτιού (δηλαδή, γη και διαμερίσματα) στους «ξένους». Η δομι-

κή ευκαιρία είναι να δημιουργήσουμε με οργανικό τρόπο συνάψεις με τους ανθρώπους αυτούς και με τους οργανισμούς και τις επιχειρήσεις τις οποίες εκπροσωπούν· να τους εντάξουμε στην ελληνική κοινωνία και να εκμεταλλευτούμε τις γνώσεις, τις δεξιότητες, τα talenta, την προοπτική τους ώστε να αναδιατάξει η χώρα την ίδια της την οικονομία και κοινωνία. Για να γίνει αυτό θα πρέπει αναγκαστικά να αγκαλιάσουμε την ψηφιοποίηση· να τη μάθουμε και να την κάνουμε καλά· να εκμεταλλευτούμε την ψηφιοποίηση για να πετύχουμε όσα τόσα χρόνια δεν μπορούσαμε να πετύχουμε λόγω της φυσικής απόστασης από άλλες μητροπόλεις.

Όλα αυτά είναι πράγματα που μπορούμε, και πρέπει, να τα κάνουμε πρωτίστως στο μικροεπίπεδο του ατόμου, της ομάδας, της επιχείρησης, του οργανισμού. Η Ελλάδα, πέραν της σύγχρονης πολιτιστικής υποδομής της (μουσεία, θέατρα, κινηματογράφοι, βιβλιοπωλεία και εκδόσεις, συναυλίες, σύγχρονη τέχνη) που δεν είναι καθόλου αμελητέα, διαθέτει στην κουλτούρα της ισχυρά συγκριτικά πλεονεκτήματα —δίκτυα κοινωνικής υποστήριξης, άπειρα μικρά και μεγαλύτερα κανάλια επικοινωνίας—, κυρίως ολόκληρες γενιές ανθρώπων με πλούσια ενδιαφέροντα, με πνευματικές ανησυχίες, με δίψα για μάθηση και εμπλοκή, με πίστη στην έννοια της προκοπής, της προόδου, της παιδείας. Όλα αυτά τα θεωρείς δεδομένα μέχρι να βρεθείς σε μια κουλτούρα που πριμοδοτεί το δόγμα, το σκοτάδι, το ψέμα, τη βία. Δεν είναι αυτή η Ελλάδα μετά το 2021.

Η Ελλάδα έχει, επίσης, παράδοση στις θετικές επιστήμες, και στην παραγωγή μηχανικών, μαθηματικών ή επιστημόνων (Science, Technology, Engineering & Mathematics - STEM) που μετά διαπρέπουν τόσο στο εσωτερικό, όσο και διεθνώς. Μπορεί το σχολικό σύστημα να μην κατάφερε ποτέ να ανταποκριθεί στις συγκεκριμένες ανάγκες των μαθητών του, αλλά, ήδη από τη δεκαετία του 1980, σε πολλά μικροαστικά και μεσοαστικά παιδικά δωμάτια υπήρχε εμπλοκή με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Στα πανεπιστήμια της χώρας, παρά τα άπειρα εμπόδια και τα κολλημένα μυαλά μερικών που ακόμα πολεμούν «το κράτος της Δεξιάς», κάποιοι μοχθούν ακάματα και παράγουν έρευνα και φοιτητές που μπορούν να σταθούν ισάξια στα καλύτερα πανεπιστήμια του εξωτερικού.

Η πολιτική συμπερίληψης που εφαρμόζουν πολλοί διεθνείς επιμορφωτικοί και φιλανθρωπικοί οργανισμοί είναι ατού για την Ελλάδα: ευκαιρίες για συμμετοχή σε εκδηλώσεις, ερευνητικά προγράμματα και ομάδες εργασίας υπάρχουν και μπορούμε να τις κυνηγήσουμε ως ισότιμοι παίκτες.

Ο βασικότερος όμως παράγοντας που τώρα μας δίνει μια μοναδική «εξισωτική» ευκαιρία ως άτομα κυρίως, και έπειτα ως χώρα, είναι η ψηφιοποίηση και όλο αυτό το εκπληκτικό περιεχόμενο που είναι στη διάθεσή μας, αρκεί να ξέρουμε πώς να το βρούμε, και να έχουμε την υπομονή, την επιμονή και τη μεθοδικότητα να το απορροφούμε συστηματικά.

Από το TED Talks μέχρι το How to Academy και εκατοντάδες άλλους φορείς, κάθε μέρα μπορείς να παρακολουθήσεις δωρεάν ή με συμβολικό αντίτιμο τις καλύτερες ομιλίες, συζητήσεις και βιβλιοπαρουσιάσεις από τα κορυφαία μυαλά του πλανήτη. Τα τελευταία χρόνια ζούμε επίσης τη χρυσή εποχή των ηχητικών αφηγημάτων, των podcasts: από το City Arts & Lectures και το This American Life μέχρι τις εφαρμογές Luminary και Stitcher, η διεθνής παραγωγή βγάζει συνεχώς εκπληκτικές εκπομπές και non-fiction σειρές που σε βυθίζουν στο αντικείμενό τους (ένα τυχαίο παράδειγμα: πρόσφατα άκουσα το The Big One, ένα εκπληκτικό podcast 10 επεισοδίων με θέμα τον επόμενο σεισμό στο ρήγμα του Αγίου Ανδρέα στην Καλιφόρνια, ο οποίος θα γίνει σίγουρα μέσα στις επόμενες δεκαετίες —έχει ήδη «καθυστερήσει» 170 χρόνια— και θα είναι καταστροφικός, ίσως γίνει η μεγαλύτερη είδηση του 21ου αιώνα, και σίγουρα θα αλλάξει πολλά· το podcast είναι απαραίτητο όχι μόνο για την κατανόηση του μέλλοντος της Καλιφόρνια, αλλά και για τη δική μας αντισεισμική προστασία στην Ελλάδα).

Και φυσικά δεν υπάρχει τίποτα καλύτερο από την καθημερινή ή έστω τακτική ανάγνωση καλής δημοσιογραφίας, απ' όπου κι αν προέρχεται αυτή. Οι ειδήσεις, το περιεχόμενο που καθημερινά καταναλώνουμε, είναι όπως το φαγητό για το σώμα: αυτό που βάζεις μέσα σου, θα καθορίσει και την υγεία σου.

Όλα αυτά λειτουργούν σωρευτικά. Η αξία της εμπλοκής δεν βρίσκεται στη μία περίπτωση μιας καλής ομιλίας ή ενός καλού άρθρου, αλλά στη μακροπρόθεσμη τριβή και στη σταδιακή απόκτηση μιας σφαιρικής αντίληψης για τα θέματα, τα ερωτήματα, τα διλήμματα που βρίσκονται στο επίκεντρο των διεθνών συζητήσεων, για τον τρόπο με τον οποίο οι άλλοι συνδιαλέγονται, για τον τρόπο με τον οποίο συμφωνούν ή διαφωνούν, ακόμη και για τη γλώσσα και το λεξιλόγιο που χρησιμοποιούν.

Πολλοί άλλωστε μάθαμε αγγλικά ή άλλες γλώσσες όχι στο σχολείο, αλλά μέσα απ' την τηλεόραση, τις εφημερίδες, τα κόμικς και τα βιβλία.

Εάν μπορούσα να δώσω μια ταπεινή συμβουλή σε ένα νέο παιδί που θέλει να κοιτάξει ψηλά και μακριά, αυτή θα ήταν να αρχίσει να σκέφτεται και να συμπεριφέρεται σαν να έχει ήδη φτάσει εκεί· για να γίνεις κάτι πρέπει πρώτα να μάθεις να λειτουργείς σαν να είσαι αυτό το κάτι. Ακούγεται εύκολο (fake it till you make it), επί της ουσίας όμως απαιτεί αρκετή δουλειά: απαιτεί να ξέρεις το πού θες να φτάσεις ή με ποιον θέλεις να εμπλακείς, να το καταλάβεις σε βάθος, δηλαδή να ακούσεις προσεκτικά αυτά που έχει να σου πει· να προσαρμόσεις τη συμπεριφορά σου και τη σκέψη σου για να πετύχεις τη σύγκλιση με τον στόχο σου, ώστε, όταν εμφανιστεί η ευκαιρία, να είσαι σίγουρος ότι μπορείς να πετύχεις· ταυτόχρονα να αναγκάσεις τους άλλους να σε αντιμετωπίσουν ως αυτό που θέλεις να είσαι και να προβάλλεις.

Το ίδιο ισχύει για άτομα, για οργανισμούς και για χώρες. ■

Μια ανάσα από το μέλλον.

GreenPass

Τώρα το ρεύμα σου γίνεται πράσινο!

- Η νέα, πρόσθετη υπηρεσία από τη ΔΕΗ εγγυάται πως όση ενέργεια καταναλώνεις στο σπίτι σου, τόση παράγεται για εσένα από Ανανεώσιμες Πηγές.
- Με σταθερή χρέωση 0,80€/μήνα και **ΔΩΡΟ** τους 3 πρώτους μήνες.

Τόσο απλά. Σαν μια ανάσα. Μια ανάσα από το μέλλον.

Μάθε περισσότερα στο dei.gr

GreenPass από τη ΔΕΗ. Τον μεγαλύτερο προμηθευτή ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές στην Ελλάδα*.

* Πηγή: Ενεργειακό Μείγμα Προμηθευτών 2019, ΔΑΠΕΕΠ.
Όροι και προϋποθέσεις στο dei.gr | Αρμόδιος ρυθμιστής ΡΑΕ.

Ένα με το μέλλον
dei.gr

ΗΠΑ, ΚΙΝΑ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΤΑΞΗ

Υπάρχει απάντηση στο ερώτημα αν οι Ηνωμένες Πολιτείες βρίσκονται σε παρακμή; Χάνουν άραγε οι ΗΠΑ την παγκόσμια ηγεμονία;

Της ΣΩΤΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

Τις τελευταίες δεκαετίες, η οικονομική παγκοσμιοποίηση, που μερικές φορές αναφέρεται ως νεοφιλελευθερισμός, υπήρξε η κυρίαρχη ιστορική διαδικασία που διαμορφώνει τα περιγράμματα του παγκόσμιου καπιταλισμού. Τι σημαίνει; Σημαίνει ελεύθερο εμπόριο και ανοιχτές αγορές, ιδιωτικοποίηση κρατικών επιχειρήσεων, απελευθέρωση των κεφαλαιαγορών. Αυτό το κύμα της παγκόσμιας οικονομικής ολοκλήρωσης καθοδηγούν, από πολλές απόψεις, οι Ηνωμένες Πολιτείες. Η νεοφιλελεύθερη ορθοδοξία προέκυψε από αμερικανικά ιδρύματα όπως το Πανεπιστήμιο του Σικάγου και είναι αγκυροβολημένη σε οργανισμούς που εδράζουν στις Ηνωμένες Πολιτείες, όπως η Παγκόσμια Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, οι οποίοι προώθησαν και, σε ορισμένες περιπτώσεις, επέβαλαν αυτές τις πολιτικές σε ολόκληρο τον κόσμο. Η οικονομική παγκοσμιοποίηση και η εξάπλωση της αμερικανικής ισχύος, συμπεριλαμβανομένης της πολιτιστικής ηγεμονίας, φαινόταν να κινούνται μαζί καθώς ο νεοφιλελευθερισμός έγινε η μέθοδος να διατηρήσουν οι ΗΠΑ τη θέση τους ως παγκόσμια ηγεμονική δύναμη.

Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια η κατάσταση έχει αλλάξει. Οι δυνάμεις που ήταν οι ιστορικοί νικητές της ανάπτυξης του καπιταλισμού και της νεωτερικότητας, ιδιαίτερα στη Βόρεια Αμερική και τη Δυτική Ευρώπη, πάσχιζαν να επιτύχουν υψηλούς ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης, ενώ αναδύθηκαν νέες δυνάμεις με παγκόσμια ισχύ. Ο ρυθμός αύξησης του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος της Κίνας έφτασε το 10% και η Ινδία ακολουθούσε. Η Ρωσία άρχισε να μαζεύει τα κομμάτια της Σοβιετικής Ένωσης που κατέρρευσε και διεκδικούσε να αναδειχθεί σε σημαντικό πολιτικό παράγοντα, κυρίως μέσα από την παραγωγή και την εξαγωγή ενεργειακών πόρων. Άλλες χώρες, π.χ. η Βραζιλία, αναπτύχθηκαν λόγω της έκρηξης των τιμών των βασικών προϊόντων και σε αντιπαράθεση με τη «ροζ παλίρροια» άλλων χωρών, όπως η Βολιβία και η Βενεζουέλα που επικρίνουν την αμερικανική εξωτερική πολιτική από αριστερές, λαϊκιστικές ή εθνικιστικές θέσεις. Η Νότια Αφρική έγινε μέρος των BRICS, μιας καινούργιας αναπτυξιακής τράπεζας. Η Τουρκία προσπαθεί να γίνει περιφερειακή ηγέτιδα δύναμη με όνειρο την ηγεσία ολόκληρου του ισλαμικού κόσμου, ενώ η Κίνα έχει ανοίξει δρόμους συνεργασίας και υποδομών που εκτείνονται μέχρι την Κεντρική Ασία μέσω του «One Belt, One Road Initiative». Η προεδρία του Ντόναλντ Τραμπ στις ΗΠΑ, σε μια προσπάθεια να «ξανακάνει μεγάλη την Αμερική» κινδυνεύει να αφήσει κενό εξουσίας το οποίο θα καλύψει ο πρώτος τυχών.

Παρατηρούνται μετατοπίσεις ισχύος: η σημαντικότερη αναδιάταξη της διεθνούς εξουσίας στην ιστορία ήταν η άνοδος της Δύσης κατά την εποχή της ευρωπαϊκής αποικιοκρατίας και της οικοδόμησης αυτοκρατοριών, όταν δηλαδή η Ευρώπη ξεπέρασε την Κίνα για να γίνει το κυρίαρχο πολιτικοοικονομικό κέντρο εξουσίας στον κόσμο. Σήμερα αυτή η τάξη πραγμάτων έχει διασαλευτεί: κανένα κέντρο εξουσίας δεν παραμένει αμετακίνητο στο πέρασμα του χρόνου. Έτσι, υπάρχει αβεβαιότητα σχετικά με το μέλλον του παγκόσμιου καπιταλισμού: αν η νεοφιλελεύθερη παγκοσμιοποίηση και η αμερικανική ηγεμονία ήταν η κόλλα που συνέδεε τις χώρες στο παγκόσμιο τοπίο με αποτέλεσμα να περιορίζει τον αντίκτυπο των μεγάλων ανταγωνισμών εξουσίας (αν και δεν περιόριζε τις παρεμβάσεις με πρωτοβουλία των ΗΠΑ σε όλο τον κόσμο, όπως στο Αφγανιστάν, το Ιράκ ή τη Συρία), τι θα συνέβαινε αν οι ΗΠΑ αποσύρονταν από τον φιλελεύθερο διεθνισμό; Οι ρυθμοί οικονομικής ανάπτυ-

ξης των ΗΠΑ και των ευρωπαϊκών χωρών παραμένουν στάσιμοι —κάτι στο οποίο η Βρετανία απάντησε αποχωρώντας από την ΕΕ με σκοπό να επιτύχει μεγαλύτερη ανάπτυξη—, ενώ εκείνοι της Κίνας και άλλων αναδυόμενων δυνάμεων συνεχίζουν να τους ξεπερνούν πολύ, ακόμη και αν έχουν επιβραδυνθεί την τελευταία δεκαετία —τίθεται λοιπόν το ερώτημα οι «υπόλοιποι» θα ξεπεράσουν τη Δύση; Και πώς θα αντιδράσουν άραγε οι δυτικές χώρες για να διατηρήσουν τη θέση τους στην κορυφή της παγκόσμιας ιεραρχίας; Η συνεργασία μεταξύ των ανερχόμενων δυνάμεων θα οδηγήσει πράγματι σε έναν πολυπολικό κόσμο ο οποίος, για πολλούς, είναι ήδη μια πραγματικότητα; Θα χρησιμοποιήσει η Κίνα την οικονομική της δύναμη για να διεκδικήσει την παγκόσμια ηγεμονία μετά την αμερικανική παρακμή; Και τι σημαίνει τελικά όλη αυτή η ρητορική για την παρακμή των ΗΠΑ, για τη διάσπαση του δυτικού κόσμου και για το ζοφερό μέλλον του ευρωπαϊκού σχεδίου ολοκλήρωσης;

Κατά μία έννοια, ο χρόνος θα δείξει. Αλλά χρειάζεται διαχείριση των κινδύνων για παγκόσμιες συγκρούσεις οι οποίοι πιθανώς αυξάνονται εξαιτίας των αυταρχικών ηγεσιών. Το 2017 ο Κινέζος πρόεδρος περιέγραψε την κατάσταση στο Φόρουμ του Νταβός με τις συνηθισμένες μετεωρολογικές και γεωγραφικές παρομοιώσεις επιμένοντας στην παγκόσμια συνδεσιμότητα, στο μοίρασμα της ευημερίας, στο παγκόσμιο ελεύθερο εμπόριο και στις επενδύσεις —μάλιστα, ο Χοι Τζινπίνγκ έκανε κήρυγμα εναντίον του προστατευτισμού παρομοιάζοντάς τον με ένα κλειδωμένο σκοτεινό δωμάτιο. «Κανείς δεν θα βγει νικητής από έναν εμπορικό πόλεμο,» κατέληξε ο Τζινπίνγκ. Η μετάβαση της Κίνας στον καπιταλισμό, η οποία την κατέστησε τη δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία στον κόσμο, έγινε μέσω των ανταλλαγών με τις ΗΠΑ και μέσω της ένταξής της στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου. Οι ΗΠΑ, τουλάχιστον επί της προεδρίας του Ντόναλντ Τραμπ, κινήθηκαν προς τον προστατευτισμό, η Κίνα προωθεί τη συνέχιση της παγκοσμιοποίησης και της διεθνούς οικονομικής ολοκλήρωσης, συμπεριλαμβανομένης της στήριξης της συνεργασίας των χωρών του Ειρηνικού, από την οποία ο Τραμπ απέσυρε τις ΗΠΑ. Έτσι, ενώ ο φιλελευθερισμός ήταν πρωτοβουλία των ΗΠΑ, η Κίνα μοιάζει να παίρνει τη σκυτάλη του ελεύθερου ανταγωνισμού, ο οποίος βεβαίως τη συμφέρει. Να ποια είναι τα ερωτήματα τα οποία δεν έχουν απαριτίως συγκεκριμένες απαντήσεις: Η αμερικανική ισχύς βρίσκεται σε σχετική πτώση παγκοσμίως ή απλώς έχει επικεντρωθεί σε καινούργιους χώρους ή δραστηριότητες; Για να αντλήσουμε συμπεράσματα για το ποιος θα είναι ο χαρακτήρας της συνύπαρξης των μεγάλων δυνάμεων —αν θα συμφωνήσουν στη συνεργασία ή αν θα έρθουν σε σύγκρουση— χρειαζόμαστε μια παγκόσμια ανάλυση που να συνδέει όλες τις περιοχές του κόσμου. Οπωσδήποτε, η αμερικανική αισιοδοξία μετά τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης διήρκεσε μόνο μια δεκαετία: οι τρομοκρατικές επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου και ο «πόλεμος κατά της τρομοκρατίας» έδειξαν τα όρια της αμερικανικής ισχύος, ενώ η χρηματοπιστωτική κρίση στα τέλη της περιόδου 2007-2008 υπογράμμισε το φαινόμενο των μαύρων κύκλων και τις θεμελιώδεις αδυναμίες του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος που επικεντρώνονται στην Ευρώπη και στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Οι ρωγμές του οικονομικού συστήματος στη Δύση ευνοούν, αντικειμενικά, την οικονομική επιρροή των αναδυόμενων δυνάμεων, ιδίως της Κίνας. Η ολοένα και πιο αποφασιστική οικονομική διπλωματία και οι στρατηγικές στρατιωτικές παρεμβάσεις της Κίνας στην περιοχή Ασίας-Ειρηνικού, π.χ. η δημιουργία τεχνητών

νησιών στη θαλάσσια περιοχή της Νότιας Κίνας, επιβεβαιώνει την αντίληψη ότι η αμερικανική ηγεμονία είναι σήμερα κάπως εύθραυστη. Η εκλογή του Ντόναλντ Τραμπ και η εμφάνιση ακροδεξιών και φιλελεύθερων πολιτικών κινήσεων εντός και εκτός της Δύσης, και το επίσης εύθραυστο μέλλον της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης σηματοδοτούν ευρείες αντιλήψεις για αβεβαιότητα σχετικά με το μέλλον της παγκόσμιας διακυβέρνησης υπό την ηγεσία της Δύσης. Η αλλαγή της αμερικανικής διοίκησης είναι μια λεπτομέρεια μέσα σε μια παγκόσμια συγκυρία που μπορεί να επιβραδύνει ή να επιταχύνει τις εξελίξεις.

Βρίσκεται λοιπόν η παγκόσμια τάξη υπό την αμερικανική ηγεμονία σε αναπόδραστη παρακμή; Ποια είναι τα συμπτώματά της; Υπάρχει περίπτωση να διακυθεί η παγκόσμια ισχύς σε ένα πολυπολικό παγκόσμιο σύστημα; Τι είδους προοπτικές και εμπειρικές αποδείξεις χρησιμοποιούνται καλύτερα για να κατανοήσουν τους μετασχηματισμούς στο διεθνές σύστημα; Μήπως οι μετατροπές στην αμερικανική εξουσία υπονομεύουν τον φιλελεύθερο δημοκρατικό καπιταλισμό της αγοράς που έχει έντονα υπερασπιστεί η Δύση τις τελευταίες δεκαετίες; Μήπως μαζί με την αμερικανική ηγεμονία καταρρέουν οι «δυτικές αξίες» και επικρατήσουν αυταρχικά λαϊκιστικά ή μη καθεστώτα;

Δεν μπορούμε σε όλα τούτα να απαντήσουμε με λίγες λέξεις και με τρόπο κατηγορηματικό. Η αλήθεια είναι ότι τα κινεζικά προϊόντα έχουν κατακλύσει τον κόσμο — όχι όμως τα πολιτιστικά προϊόντα· τα πολιτιστικά προϊόντα που εξαγονται παραμένουν αμερικανικά. Αμερικανική παραμένει και η επιρροή σε περιφερειακές δυνάμεις όπως, για παράδειγμα, στη Βραζιλία, ενώ πράγματι σε άλλες, όπως η Τουρκία, η αμερικανική επιρροή έχει υποχωρήσει δραματικά. Οι προβλέψεις για το τέλος της ηγεμονίας των ΗΠΑ δεν είναι κάτι καινούργιο. Στη δεκαετία του 1970, για παράδειγμα, με την άνοδο της Ιαπωνίας, οι πολιτικοί αναλυτές προέβλεπαν το τέλος της παγκόσμιας αμερικανικής ηγεμονίας, ενώ άλλοι ήταν πιο σκεπτικιστές: «περιμένετε λίγο και θα δούμε». Πράγματι, η Ιαπωνία αναπτύχθηκε, έγινε το επίκεντρο του Τρίτου Κόσμου και σταθεροποιήθηκε πέραν του ιαπωνικού θαύματος. Η Ιαπωνία ενσωματώθηκε τόσο βαθιά στην αμερικανική ισχύ ώστε δεν αποτελούσε πρόκληση ενώ η αμερικανική οικονομία φάνηκε να επιταχύνεται από την επανάσταση της τεχνολογίας των πληροφοριών. Αλλά στις αρχές της δεκαετίας του 2000, αυτή η ρητορική άρχισε να αλλάζει. Καθώς οι ΗΠΑ ξεκίνησαν τον «πόλεμο κατά της τρομοκρατίας» εισβάλλοντας στο Αφγανιστάν και στο Ιράκ, και καθώς η Κίνα απέκτησε το προφίλ της παγκόσμιας δύναμης χωρίς τη χρήση όπλων, το ζήτημα της αμερικανικής παρακμής επανήλθε. Πολλοί υποστήριζαν ότι η στρατιωτική δύναμη αντιστάθμιζε την παρακμή της οικονομικής δύναμης και της ηγεμονικής παρουσίας. Τα ράφια των βιβλιοπωλείων ήταν γεμάτα τόμους με τίτλους όπως «Όταν η Κίνα κυβερνά τον κόσμο: Το τέλος του δυτικού κόσμου και η γέννηση μιας νέας παγκόσμιας τάξης», «China Inc.: Η άνοδος της επόμενης υπερδύναμης», «Η Αμερική, ο κόσμος και η Κίνα: Μυστική στρατηγική για την αντικατάσταση της αμερικανικής υπερδύναμης».

Αλλά, μέχρι σήμερα, δεν δόθηκε απάντηση στο ερώτημα αν όντως προχωρούμε σε έναν σινοκεντρικό κόσμο. Υπάρχουν κάποιες τέτοιες ενδείξεις — κι αν η Κίνα, που είναι σήμερα εξαρτημένη από τις εξαγωγές, συνεχίσει να αναπτύσσει μια μεσαία, καταναλωτική τάξη μπορεί να οδηγηθεί πράγματι σε πιο αυτοδύναμη αναπτυξιακή πορεία. Εν τω μεταξύ, διαδραματίζει βασικό ρόλο στη δημιουργία μιας καινούργιας διεθνούς αρχιτεκτονικής που αψηφά την αμερικανική παγκόσμια ηγεσία, από

την BRICS New Development Bank που εδρεύει στη Σαγκάη έως τις επενδύσεις της με τη δημιουργία ενός «New Silk Road» και την παροχή δανείων σε αφρικανικές χώρες δίχως τις απαιτήσεις του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας. Συνολικά, η Κίνα φαίνεται ο θριαμβευτής της νεοφιλελεύθερης οικονομικής παγκοσμιοποίησης.

Δεν είναι όμως τόσο απλό. Δεν αρκεί η οικονομική ανάπτυξη και το μέγεθος για να γίνει μια χώρα ηγεμονική. Το άκρως εθνικιστικό κινεζικό κράτος στερείται καθολικής ιδεολογίας ισοδύναμης με τον αμερικανικό «εξαιρετισμό» που δίνει, όσο δίνει, το δικαίωμα παρέμβασης και ελέγχου των διεθνών υποθέσεων με σκοπό το «καλό» —δημοκρατία, ευημερία— στη μεγαλύτερη εικόνα. Γίνεται λόγος για πολυπολικότητα, αλλά προς το παρόν έχει μόνο οικονομική διάσταση, όχι πολιτιστική. Πράγματι, πολλές χώρες, συμπεριλαμβανομένων της Ρωσίας, της Κίνας, του Ιράν, της Νότιας Αφρικής, αναπτύσσουν νέες διεθνείς συνδέσεις παρακάμπτοντας την ηγεσία των ΗΠΑ. Αλλά το δολάριο παραμένει το «παγκόσμιο χρήμα» και ο αμερικανικός στρατός μακράν ο πιο πολυδάπανος και ισχυρός στον κόσμο. Ίσως η προεδρία Μπάιντεν έχει τη διορατικότητα να χρησιμοποιήσει smart power και να διασώσει το αμερικανικό όνειρο — κάτι που

προσπάθησε να κάνει ο Τραμπ αγνοώντας ωστόσο τις δημοκρατικές αξίες, όπως την ενσυναίσθηση, την αλληλεγγύη και την ενότητα.

Θέλω να πω ότι οι ΗΠΑ έχουν όλες τις προϋποθέσεις να διατηρήσουν την ηγεμονία τους, αλλά αν προσπαθήσουν να την επιβάλουν με εθνικιστική ρητορική δεν θα έχουν καλά αποτελέσματα, ιδιαίτερα σε ένα παγκόσμιο περιβάλλον όπου οι δημοκρατικές αρχές δεν έχουν οικουμενική αποδοχή.

Η σχετικά πρόσφατη χρηματοοικονομική γεωγραφία, το Χονγκ Κονγκ και το Λονδίνο, μπορούν να παίξουν τον ρόλο τους στη μετάβαση σε μια μετααμερικανική παγκόσμια χρηματοοικονομική τάξη. Θα έλεγα συμπερασματικά, ριψοκινδυνεύοντας να πείσω έξω με χονδροειδή τρόπο, ότι μπαίνουμε σε μια εποχή πολύ πιο κοντά στον αμερικανικό αιώνα από ό,τι μέχρι τώρα. Καθώς η Κίνα έχει από καιρό παραιτηθεί

από την αντι-καπιταλιστική θέση και έχει αρχίσει να επαναδιαπραγματεύεται τους όρους ένταξης στο παγκόσμιο καπιταλιστικό σύστημα. Παρά τα αναδυόμενα διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (Asian Infrastructure Investment Bank και BRICS Bank), η Κίνα και οι αναδυόμενες δυνάμεις πλαισιώνουν αυτά τα ιδρύματα ως συμπληρωματικά στα ήδη υπάρχοντα που έχουν δημιουργηθεί από τις απαρχές της αμερικανικής ηγεμονίας. Η τρέχουσα παγκόσμια πολιτική οικονομία καταδεικνύει μια δυνητικά συνεχιζόμενη τάση «μαζικού καταναλωτισμού αμερικανικού τύπου» και τη διάδοση των αμερικανικών οικονομικών συμφερόντων σε μια παγκόσμια καπιταλιστική οικονομία που ενσωματώνει όλο και περισσότερες χώρες από τον Παγκόσμιο Νότο. Ενώ η εκλογή του Ντόναλντ Τραμπ και η αποχώρηση της Βρετανίας από την ΕΕ ενίσχυσαν τις υποθέσεις της ευρωατλαντικής παρακμής, οι καταναλωτικές τάσεις αμερικανικού τύπου εμποδίζουν την «ενότητα της εργατικής τάξης που θέλει να γκρεμίσει τον καπιταλισμό». Τον καπιταλισμό δεν θέλουν να γκρεμίσουν «οι εργάτες», αλλά οι ιδεολόγοι που δεν είναι εργάτες.

Σίγουρα κάποιες ενώσεις του 20ου αιώνα, όπως ο ΟΗΕ και το ΝΑΤΟ, έχουν χάσει τον προσανατολισμό τους. Σ' αυτό αντέδρασε ο Ντόναλντ Τραμπ στηρίζοντας τον «απομονωτισμό, τη μονομέρεια και τον προστατευτισμό» —, χωρίς να είναι αυτή η σωστή λύση για τις ΗΠΑ. Το στοίχημα σήμερα είναι μάλλον μια πιο προοδευτική εξωτερική πολιτική που απομακρύνεται από τον επεκτατισμό αποφεύγοντας οπισθοδρομικές εθνικιστικές αναδιπλώσεις. Αν επιτευχθεί αυτό, οι ΗΠΑ θα ισορροπήσουν για λίγο, χωρίς ορατή άνοδο αλλά και χωρίς ορατή πτώση. **Α**

Από την Amy στην Cardi B

Του Νικίτα Κλιντ

Σε μέρες καραντίνας, ελληνικού με too, βαριάς χιονόπτωσης και γεω-πολιτικών ανακατατάξεων κολυμπάμε σαν τους γυρίνους ανάμεσα στον κυβερνοχώρο και τη σκληρή πραγματικότητα. Όταν το στρώνει θυμίζουμε στους άλλους τη δύσκολη δουλειά των ντελιβεράδων, των ανθρώπων που φροντίζουν να φτάσει το φαί στην πόρτα μας. Τους αντικρίζουμε, έστω και για λίγα δευτερόλεπτα, αναγνωρίζοντας την ύπαρξή τους. Υπάρχουν όμως και εργάτες ή υπάλληλοι που δουλεύουν έξω στο κρύο για να έχουμε ρεύμα, νερό και αγαθά στα ράφια των σουπερμάρκετ – αυτοί παραμένουν αόρατοι για τα social και τα παραδοσιακά media είτε μιλάμε για εργασία κάτω από άσχημες καιρικές συνθήκες, είτε για εξουσιαστική/σεξουαλική παρενόχληση προϊσταμένου προς υφιστάμενο. Είναι καλό να μιλάμε.

Αίσθηση έκανε επίσης το γνωστό οξύμωρο των μαυροφορεμένων «υπερασπιστών» της ελευθερίας του λόγου όταν επικείμενη να φιμώσουν με τη βία –όπως συνθίζουν– τον συμπαθή και συνάδελφο ράπερ Ν.Ο.Ε. αφού κατέβηκε κι αυτός να διαδηλώσει κατά του νομοσχεδίου της ευρωπαϊκής οδηγίας περί hate speech και πρόκλησης hate crime. Αν και έλεγε μια από τα ίδια (π.χ. περί «απογόνων δοσίλογων») παρόλα αυτά του επιτέθηκαν και στη συνέχεια τον ρώτησαν αν είναι από κάποιο συνδικάτο – αν δεν είσαι εργατοπατέρας προφανώς δεν δικαιούσαι ελευθερία λόγου στη χώρα των αιωνίων πασόκων. Μέσα σ' όλα τον κατηγόρησαν ότι είναι και «σεξίστας» κατά το πιο λατινοαμερικάνικο, γιατί στους στίχους του είχε κάπου τη λέξη «μουνί». Το βίντεο πάντως που κυκλοφόρησε έκανε το αόρατο ορατό.

Τη στιγμή που ο ψυχροπολεμικός ανταγωνισμός Κίνας-Ινδίας φαίνεται ότι περικλείει και τη Μεσόγειο ως πιθανό θέατρο πολέμου, η μικρή και πρόσφατα χρεωκοπημένη Ελλάδα καλύπτει τα κενά με συμμαχίες, διπλωματία, εξοπλισμούς και μεταρρυθμίσεις. Οι πολίτες όμως ακόμα ακροβατούμε σ' ένα τεντωμένο σχοινί, από τη σοβαρότητα και το ρεαλισμό στη γελοιότητα και το φανατισμό. Η Ευρώπη δεν ολοκληρώνεται τόσο γρήγορα όσο θα έπρεπε παρόλα αυτά αντέχει ακόμα, αφού μόνο το θλιβερό Brexit υπάρχει ως η άλλη οδός, το what if σενάριο, το εναλλακτικό σύμπαν. Όλα όμως είναι πιθανά.

Αν η τέχνη είναι ένας καθρέφτης της κοινωνίας τότε το hip-hop είναι πλαϊνός αυτοκινήτου: Objects are closer than they appear. Διάφοροι φίλοι μιλούν για τον «πάτο» που έχει φτάσει το «rap game» ρίχνοντας το φταίξιμο (πού αλλού;) στους νέους τράπερς. Αόρατο για αυτούς το θλιβερό γεγονός ότι γενικά στο ελληνόφωνο hip-hop επικράτησε από τα χρόνια της κρίσης και μετά ένας «αυριανιστικός» λόγος όμοιος του Τράγκα και του Χίου. MCs, τραγουδάνε ακόμα το «η κούνια δεν τελείωσε το '73» και άλλα παρόμοια και το «σοβαρό» κοινό αποθεώνει. Κάποιες φορές μάλιστα οι «πολιτικοποιημένοι» αλλά πάντα φουλ μες στη ματσίλα ράπερς είναι και παιδιά της ανώτερης αστικής τάξης, κοινό μυστικό στη σκηνή.

Ο αντιδραστικός κρυφοπουριτανισμός, που καμουφλάρεται, εδώ θυμίζει τις κατηγορίες για τις αφίσες των «πάρτι της ΔΑΠ» όπου φωτοσοπάροταν συνήθως ένα ημίγυμνο μοντέλο δίπλα από το κείμενο-πρόσκληση. Αίσχος και objectification! Από την άλλη οι καταστροφές αισθουσών διδασκαλίας, εργαστηρίων και άλλων υποδομών των ΑΕΙ, ακόμα και καλών σε φοιτητικές εκλογές, παραμένουν αόρατες για πολλούς.

Στο δικό μας rap game βγαίνουν στο φως μέχρι και φαινόμενα sextortion μαζί με το νέο trend: ένα προεφηβικού τύπου bullying μέσω Instagram όπου ταλαντούχοι και μη ενήλικες καλλιτέχνες του είδους αυτοεξευτελίζονται προσπαθώντας να δείξουν πόσο «gangsta» είναι – well, that didn't turn out well. Αναρωτιέμαι αν όσοι έχουν ηλικιακό target group 13-17 φοβούνται μη χάσουν τα έσοδα αντί για την ελευθερία του λόγου στο YouTube, είτε είναι λουσάτοι τράπερς είτε αντίφα πολεμιστές του φωτός. Παιδιά, εδώ δεν έχουμε gangs, έχουμε μόνο χουλιγκάνους και παρακράτος.

Είναι τέχνη το hip-hop; ρωτάγανε παλιά. Κι αν είναι δεν είναι μόνο το hip-hop τέχνη, είναι η απάντηση. Ο Καφετζό την είπε στον Χωμ-Χωμ γιατί δεν είναι όσο κορεκτίλας θα έπρεπε να είναι. Αφίσες επικηρυγμένου φερόμενου βιαστή με κόκκινο αστεράκι επαναστατικό, κολλημένες στην πόλη, μας θυμίζουν πόσο γουστάρουμε την κρεμάλα, την τσουγκράνα και την αναμμένη δάδα και πόσο μισούμε το νόμο και την καταγγελία στις αρχές. Οι δημοσιογράφοι ηθικολογούν με ευκολία αλλά συνεχώς μού 'ρχεται στο μυαλό η Amy Winehouse για κάποιο λόγο. Φεμινίστριες καταγγέλλουν ότι η Πρόεδρος της Δημοκρατίας «δεν τα είπε καλά» ή «πολύ συντηρητικά» όταν συναντήθηκε με τη Σοφία Μπεκατώρου.

Πάλι καλά που υπάρχει και το rap, να λέτε. ●

ΝΙΚΗ ΚΕΡΑΜΕΩΣ

«Συντηρητικοί είναι εκείνοι που αντιδρούν σε κάθε αλλαγή στον χώρο της εκπαίδευσης»

ΤΟΥ ΣΤΑΜΑΤΗ ΖΑΧΑΡΟΥ - ΦΩΤΟ: ΘΑΝΑΣΗΣ ΚΑΡΑΤΖΑΣ

Ε

ίναι η μοίρα των υπουργών Παιδείας να γίνονται σύνθημα στα χείλη των φοιτητών. Σύνθημα της αναζήτησης –ίσως και νοσταλγίας– μιας επαναστατικότητας άλλης εποχής που δεσμεύει την εκπαιδευτική διαδικασία εδώ και δεκαετίες.

Από τη «μανιέρα» δεν θα μπορούσε να ξεφύγει φυσικά ούτε η Νίκη Κεραμέως. Συνάντησα την υπουργό Παιδείας λίγες ώρες μετά την ψήφιση του νέου –φιλόδοξου– νόμου για την ανώτατη εκπαίδευση. Απαλλαγμένη από το άγχος της κύρωσης του νόμου εν μέσω θυελλωδών αντιδράσεων, μας εξηγεί την οπτική της δικής της γενιάς για το εκπαιδευτικό σύστημα και απαντά σε όσους τη χαρακτηρίζουν συντηρητική.

Επιπλέον δεν φάνηκε να διστάζει μπροστά στις απειλές για κλιμάκωση των αντιδράσεων. Αντίθετα, δηλώνει αποφασισμένη να συγκρουστεί με παθογένειες, αγκυλώσεις και νοοτροπίες, ενώ προαναγγέλλει νέες αλλαγές που θα ολοκληρώσουν τη δική της μεταρρύθμιση.

Μια μεταρρύθμιση που μοιάζει αναγκαία στα μάτια της πλειοψηφίας των πολιτών αλλά συναντά λυσσαλέες αντιδράσεις από θορυβώδεις μειοψηφίες που μέχρι τώρα κατάφεραν να διατηρήσουν το status quo μιας «μπαχαλοποιημένης» και μίζερης ανώτατης εκπαίδευσης. Δοκίμασαν αρκετοί πριν από την Κεραμέως να αλλάξουν τα πράγματα, χωρίς ιδιαίτερη επιτυχία. Η ίδια πιστεύει ότι η κοινωνία είναι πιο έτοιμη από ποτέ και μοιάζει σίγουρη ότι, όσα σχεδίασε, αυτά τη φορά θα εφαρμοστούν.

Ένα μεγάλο μέρος της ακαδημαϊκής κοινότητας αντιδρά στις νέες ρυθμίσεις που νομοθετήσατε για τα πανεπιστήμια. Πώς θα τους πείσετε για την ουσιαστική εφαρμογή τους; Δεν υπάρχει ο φόβος της αντίστασης και της ανυπακοής; Ο νέος νόμος που ψηφίσαμε στη Βουλή περιέχει διατάξεις «κοινής λογικής». Γιατί είναι κοινή λογική ότι πρέπει να υπάρχουν ακαδημαϊκές προϋποθέσεις εισαγωγής στο πανεπιστήμιο και να μην εισάγονται υποψήφιοι «λευκής

κόλλας». Είναι κοινή λογική ότι δεν ωφελεί κανέναν το να εισάγεται κάποιος στην 200ή επιλογή του μηχανογραφικού του, μία τυχαία δηλαδή επιλογή. Είναι κοινή λογική ότι δεν είναι φυσιολογικό να είναι κανείς φοιτητής 20 και 30 χρόνια, αλλά ότι είναι σημαντικό να υπάρχει αρχή, μέση και τέλος σε κάθε εκπαιδευτική διαδικασία. Είναι κοινή λογική ότι στο πανεπιστήμιο οφείλει να βρίσκεται μόνο όποιος έχει πραγματικά λόγο να είναι εκεί, το να υπάρχει ελεγχόμενη είσοδος στα πανεπιστήμια, όπως συμβαίνει σε τόσα ιδρύματα διεθνώς. Είναι κοινή λογική να μην έχουν θέση στο πανεπιστήμιο φαινόμενα βίας και ανομίας. Δεν θα κρατήσουν πίσω τη χώρα οι θορυβώδεις μειοψηφίες. Η κυβέρνηση προχωρά το μεταρρυθμιστικό της έργο με συνέπεια, σύμφωνα με τις προεκλογικές της δεσμεύσεις.

Από την άλλη πλευρά, η συντριπτική πλειοψηφία των πολιτών συμφωνεί μεν με όσα νομοθετήσατε, διατηρεί όμως αμφιβολίες για την ουσιαστική εφαρμογή τους. Υπάρχει άλλωστε και το προηγούμενο με τον πολυδιαφημισμένο νόμο για το πανεπιστημιακό άσυλο που δεν προσέφερε σχεδόν τίποτα στην ευνομία των ιδρυμάτων. Όπως και για όλες τις άλλες βαθμίδες, έτσι και για την ανώτατη εκπαίδευση, λειτουργούμε βάσει ενός ολοκληρωμένου, συνεκτικού σχεδίου και προχωράμε βήμα-βήμα σε παρεμβάσεις που αποσκοπούν στη συνολική βελτίωση της εκπαίδευσης. Ως προς την αναβάθμιση του ακαδημαϊκού περιβάλλοντος των ιδρυμάτων, ξεκινήσαμε με την αποκατάσταση του ακαδημαϊκού ασύλου, παρέχοντας εργαλεία και δυνατότητες στις διοικήσεις των ΑΕΙ. Και τα εργαλεία αυτά συνέβαλαν καθοριστικά στη βελτίωση του ακαδημαϊκού περιβάλλοντος των πανεπιστημίων που τα αξιοποίησαν. Είναι αξιοσημείωτο πως, κατά την πρόσφατη συζήτηση στη Βουλή, τις διατάξεις αυτές τις επικαλέστηκαν κόμματα της αντιπολίτευσης, ως βάση συζήτησης και κεκτημένο, ενώ 1,5 χρόνο νωρίτερα τις είχαν καταψηφίσει. Συνεχίσαμε τώρα με τις νέες διατάξεις που περιλαμβάνουν και το σκέλος της ομάδας προστασίας που θα λαμβάνει ειδική εκπαίδευση, αλλά και της ελεγχόμενης πρόσβασης στα πανεπιστήμια μας, και έπεται ένας συνολικός νομοπλαίσιο στον οποίον θα περιλαμβάνονται, μεταξύ

άλλων, αλλαγές στο σύστημα διοίκησης των πανεπιστημίων, στα προγράμματα σπουδών, στη διαδικασία συγκρότησης εκλεκτορικών, στην ερευνητική δραστηριότητα, στις δυνατότητα σύμπραξης με τον ιδιωτικό τομέα κ.ά.

Ενώ η χώρα πασχίζει να πιάσει το τρένο της τέταρτης βιομηχανικής επανάστασης, υπάρχει έλλειψη σχολών στο συγκεκριμένο πεδίο και πλουραλισμός σε πιο παραδοσιακά αντικείμενα με μικρότερη ζήτηση στην αγορά εργασίας. Γενικότερα υπάρχει ένα πρόβλημα με τη διασύνδεση των πανεπιστημίων με την αγορά εργασίας. Υπάρχει προγραμματισμός για ενίσχυση των πανεπιστημίων με σχολές που σχετίζονται με τις νέες τεχνολογίες; Θεωρούμε ως μία από τις μεγαλύτερες παθογένειες το χάσμα μεταξύ εκπαίδευσης και πραγματικών αναγκών στην αγορά εργασίας. Μελέτη του CEDEFOP (Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης) του 2018, τονίζει ότι η Ελλάδα είναι 23η μεταξύ των 28 χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού συστήματος να αναπτύξει δεξιότητες που έχουν αντίκρισμα στην αγορά εργασίας. Στόχος είναι η αναδιάρθρωση του ακαδημαϊκού χάρτη να συμβάλει στη γεφύρωση του χάσματος αυτού, και την προσφορά γνωστικών αντικειμένων πιο κοντά στις ανάγκες της κοινωνίας και της οικονομίας. Με αντίστοιχο τρόπο έχουμε ήδη κινηθεί και στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, όπου πλέον οι προσφερόμενες ειδικότητες και τα προγράμματα σπουδών διαμορφώνονται στη βάση των συγκεκριμένων αναγκών που ανιχνεύονται και σε εθνικό αλλά και σε τοπικό/περιφερειακό επίπεδο.

Ο ΣΥΡΙΖΑ σας κατηγορεί ότι στέλνετε πελάτες σε ιδιωτικά κολλέγια αμφιβόλου ποιότητας. Αλήθεια, υπάρχει ουσιαστικός έλεγχος για το επίπεδο σπουδών των ιδιωτικών ιδρυμάτων; Είναι όλα επαρκή για να δίνουν ισότιμους τίτλους σπουδών; Δεν υπάρχει καμία εξίσωση τίτλων σπουδών από παρρητήματα αλλοδαπών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων που λειτουργούν στη χώρα μας με τους τίτλους των εγχώριων πανεπιστημίων, όπως ψευδώς αναφέρεται από την αντιπολίτευση. Δεν υπάρχει ακαδημαϊκή

αναγνώριση, αλλά υπό προϋποθέσεις αναγνώριση επαγγελματικών δικαιωμάτων ή προσόντων, όπως επιτάσσει και το ενωσιακό δίκαιο. Οι αιτήσεις για αναγνώριση των επαγγελματικών αυτών δικαιωμάτων είτε δεν γίνονται δεκτές, είτε γίνονται δεκτές με ή χωρίς την πρόβλεψη αντισταθμιστικών, όπως επιτυχής εξέταση σε ελληνικό δημόσιο πανεπιστήμιο σε ορισμένα μαθήματα ή πρακτική άσκηση. Αυτό όμως που προκαλεί αλγεινή εντύπωση είναι ότι η ρητορική αυτή του ΣΥΡΙΖΑ αγνοεί και αδιαφορεί πλήρως για τον βασικό εναλλακτικό δρόμο προς τη πανεπιστημιακή εκπαίδευση που δεν είναι άλλος από τη δημόσια επαγγελματική κατάρτιση. Ο δρόμος της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης ενισχύθηκε σημαντικά μέσω του νόμου που ψηφίσαμε τον Δεκέμβριο. Χρέος της κυβέρνησης είναι να χτίζει εναλλακτικές για τους νέους. Εναπόκειται μετά στους ίδιους να κάνουν τις επιλογές τους με βάση τις κλίσεις, τις δεξιότητες, τις προτιμήσεις τους.

Το κόμμα σας ήταν υπέρ της αναθεώρησης του Συντάγματος, που θα επέτρεπε τη λειτουργία ιδιωτικών πανεπιστημίων στην Ελλάδα, αλλά μοιάζει αυτό το θέμα να πάγωσε μετά τη στάση του ΣΥΡΙΖΑ στην προηγούμενη αναθεωρητική Βουλή. Υπάρχει κάποιος τρόπος να δούμε διεθνή πανεπιστήμια στην Ελλάδα χωρίς να χρειαστεί να αναθεωρηθεί το Σύνταγμα; Είναι γεγονός πως χάθηκε μια πολύ μεγάλη ευκαιρία. Θυμίζω πως η ΝΔ είχε καταθέσει πρόταση για την αναθεώρηση του άρθρου 16 για να πάψει η χώρα μας να αποτελεί παγκοσμίως μια θλιβερή εξαίρεση, διατηρώντας το μονοπώλιο της δημόσιας ανώτατης εκπαίδευσης. Δυστυχώς η πρότασή μας καταψηφίστηκε από την τότε πλειοψηφία του ΣΥΡΙΖΑ, κι έτσι χάθηκε η μεγάλη αυτή ευκαιρία. Παράλληλα με οποιαδήποτε μελλοντική προσπάθεια για την αναθεώρηση του άρθρου 16, γίνονται συστηματικές προσπάθειες για τη μεγαλύτερη εξωστρέφεια των πανεπιστημίων μας μέσω ενός ευέλικτου πλαισίου για συνεργασίες με ξένα πανεπιστήμια, για κοινά και διπλά προγράμματα σπουδών, για ανταλλαγές φοιτητών, καθηγητών και ερευνητών, για την εγκατάσταση ξένων ιδρυμάτων στην Ελλάδα, όπως για παράδειγμα το Columbia University των ΗΠΑ που έχει εκδηλώσει την πρόθεση να εγκαταστήσει ένα δι-

εθνές κέντρο εκπαίδευσης στη χώρα μας. Η Ελλάδα έχει όλα τα εκέγγυα να καταστεί ένα κέντρο εκπαίδευσης, το οποίο θα προσελκύει φοιτητές, ερευνητές και καθηγητές από όλο τον κόσμο.

Οι μαθητές μας πατώνουν διαχρονικά στα διεθνή τεστ επιδόσεων, όπως αυτό του PISA. Μήπως ήρθε η ώρα να αλλάξει δραστικά το πρόγραμμα σπουδών; Αγγίζετε ένα ζήτημα που μας έχει απασχολήσει πολύ και είναι στην κορυφή των προτεραιοτήτων μας. Ο διαγωνισμός PISA αναδεικνύει ότι οι μαθητές της χώρας μας έχουν μεγάλα περιθώρια βελτίωσης ως προς το συγκεκριμένο δείκτη, κεντρικό κριτήριο του οποίου είναι η αξιολόγηση των μαθητών στην κατανόηση κειμένου, τα μαθηματικά, τις φυσικές επιστήμες. Σε αυτή την κατεύθυνση, έχουμε προχωρήσει ήδη σε μια σειρά από ενέργειες. Πρώτον, είναι ήδη υπό τροποποίηση 453 προγράμματα σπουδών, που δεν έχουν αναμορφωθεί σε πολλές περιπτώσεις εδώ και δύο δεκαετίες, με αποτέλεσμα να είναι επιτακτική η ανάγκη επικαιροποίησης και εκσυγχρονισμού, τόσο του περιεχομένου όσο και της φιλοσοφίας τους. Ο προσανατολισμός στρέφεται πλέον στην καλλιέργεια της κριτικής σκέψης, της βιωματικής μάθησης, της συνεργατικότητας, σε συναρμογή και με τις διεθνείς τάσεις στην εκπαίδευση. Στην ίδια κατεύθυνση, εισάγαμε τα εργαστήρια δεξιοτήτων σε νηπιαγωγεία, δημοτικά και γυμνάσια, φέτος πιλοτικά και από του χρόνου σε όλα τα σχολεία της χώρας (πλην Λυκείων), στοχεύοντας στην ανάπτυξη δεξιοτήτων όπως η κριτική σκέψη, η ενσυναίσθηση, η επικοινωνία. Με άλλα λόγια, ενισχύουμε το σχολείο του 21ου αιώνα με ιδιαίτερη έμφαση στην καλλιέργεια σύγχρονων δεξιοτήτων.

Πώς εξηγείτε το γεγονός ότι σας χαρακτηρίζουν «συντηρητική», την ίδια ώρα που σας κατηγορούν για τεράστιες αλλαγές στην παιδεία; Κατά την άποψή μου η άσκηση πολιτικής οφείλει να ξεπερνά παρωχημένους προσδιορισμούς. Όσοι βλέπουν πίσω από τη δράση μας έναν «συντηρητισμό» είναι εκείνοι που αντιδρούν σε κάθε αλλαγή, μικρή ή μεγάλη, σε κάθε τομή, σε κάθε μεταρρύθμιση που επιχειρεί να αποτινάξει από την εκπαίδευση παθογένειες δεκαετιών. Είναι εντέλει εκείνοι που, εν ονόματι όσων μας κατακρίνουν, προωθούν τις πλέον συντηρητικές πολιτικές

ώστε να μην αλλάξει ποτέ και τίποτα. Κύριε Ζαχαρέ, δεν δίστασα και δεν θα διστάσω να συγκρουστώ με τον αναχρονισμό, την αδράνεια, την υποκρισία και τον λαϊκισμό. Σε κάθε περίπτωση, στο τέλος της ημέρας το σημαντικότερο για εμένα είναι να είμαι πιστή στις αρχές και τις αξίες μου. Η ευθύνη του πολιτικού δεν υπαγορεύεται από τις ταμπέλες που του βάζουν οι επικριτές του, αλλά από τη στάση και το έργο του. Και τελικός κριτής σε αυτή τη διαδικασία είναι ο ίδιος ο πολίτης, προς όφελος του οποίου εργαζόμαστε άσκνα στην κυβέρνηση. Αυτή είναι η πυξίδα της πορείας και της παρουσίας μου στην πολιτική.

Πώς νιώθετε που γίνετε αρνητικό σύνθημα στα χείλη μαθητών; Γιατί να θέλει μια επιτυχημένη επαγγελματίας να μπλέξει με την πολιτική; Η πολιτική πολλών υπουργών Παιδείας έχει συνοδευτεί από συνθήματα, και νομίζω ότι αυτό είναι αναμενόμενο καθότι η νεολαία μας –ως τελικός αποδέκτης των πολιτικών μας και ως ένα ζωντανό κύτταρο της κοινωνίας μας– επιδοκιμάζει ή αμφισβητεί, συμφωνεί ή διαφωνεί με τις παρεμβάσεις που γίνονται, ασκεί κριτική. Αφουγκραζόμαστε τις ανησυχίες, τους προβληματισμούς και τις αγωνίες τους, αλλά ταυτόχρονα έχουμε την ευθύνη της χάραξης της πολιτικής, που δεν βασίζεται στο αποσπασματικό και το εφήμερο αλλά σε ένα ολοκληρωμένο, μακρόπνοο σχέδιο για το παρόν και το μέλλον, για ένα καλύτερο σχολείο, ένα αναβαθμισμένο πανεπιστήμιο, μια συνεκτική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση. Μια ολιστική προσέγγιση της εκπαίδευσης στο σύνολό της, από κάτω προς τα πάνω – από το νηπιαγωγείο ως το πανεπιστήμιο και τη διά βίου μάθηση. Και αυτό, αν θέλετε, είναι και το όραμά μου: ένα σύστημα εκπαίδευσης απαλλαγμένο από υπερσυγκεντρωτισμό, παθογένειες, αγκυλώσεις, και νοοτροπίες του χθες, με σταθερό προσανατολισμό στο σήμερα και το αύριο. Η εμπλοκή μου στην πολιτική συνδέεται ακριβώς με όσα προανέφερα. Θεωρώ ότι όταν σου δίνεται η εξαιρετικά μεγάλη τιμή και ευκαιρία να εκπροσωπήσεις τους συμπολίτες σου, να εκπροσωπήσεις τη γενιά σου, τόσο στη Βουλή όσο και στην κυβέρνηση, έχεις χρέος να το κάνεις με όλες σου τις δυνάμεις, να προσπαθήσεις να επιφέρεις αλλαγές για να κάνεις τη ζωή των συμπολιτών σου καλύτερη. **Α**

ΟΣΟΙ ΒΛΕ-
ΠΟΥΝ ΠΙΣΩ
ΑΠΟ ΤΗ ΔΡΑ-
ΣΗ ΜΑΣ ΕΝΑΝ
«ΣΥΝΤΗΡΗΤΙ-
ΣΜΟ», ΕΙΝΑΙ Ε-
ΚΕΙΝΟΙ ΠΟΥ Α-
ΝΤΙΔΡΟΥΝ ΣΕ
ΚΑΘΕ ΑΛΛΑ-
ΓΗ ΠΟΥ ΕΠΙ-
ΧΕΙΡΕΙ ΝΑ Α-
ΠΟΤΙΝΑΞΕΙ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚ-
ΠΑΙΔΕΥΣΗ ΠΑ-
ΘΟΓΕΝΕΙΕΣ
ΔΕΚΑΕΤΙΩΝ

Παχυσαρκία στην εποχή του Covid

Πόσο αυξάνουν τα παραπάνω κιλά τις πιθανότητες νόσησης και θνησιμότητας; Μια συζήτηση με τον κλινικό διαιτολόγο **Χάρη Δημοσθενόπουλο**.

Του ΤΑΚΗ ΣΚΡΙΒΑΝΟΥ

ΤΙΣ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ φορές αντιμετωπίζουμε την παχυσαρκία με όρους κα-
θρέφτη: Δεν μου κάνει
για το παντελόνι. Ωστό-
σο, εδώ και αρκετά χρόνια
ο Παγκόσμιος Οργανισμός
Υγείας (ΠΟΥ) έχει χαρακτηρί-
σει την παχυσαρκία ως νόσο. Νόσος ιδιαίτερα
επιβαρυντική και για τη λοίμωξη Covid-19. Οι
νοσούντες παχύσαρκοι έχουν 113% μεγαλύτερη
πιθανότητα νοσηλείας, 74% μεγαλύτερη πιθα-
νότητα νοσηλείας σε μονάδα εντατικής θερα-
πείας και 48% μεγαλύτερη πιθανότητα θανάτου
κατά τη διάρκεια της λοίμωξης, όπως ενημέ-
ρωσε πρόσφατα ιατρική ομάδα του Εθνικού και
Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚ-
ΠΑ), συνοψίζοντας τα αποτελέσματα του Πα-
νεπιστημίου της Βόρειας Καρολίνας στο Chapel
Hill. Για την παχυσαρκία ως νόσο και για τις συ-
νέπειες και στη λοίμωξη Covid-19 μιλάει στην
ATHENS VOICE ο Χάρης Δημοσθενόπουλος,
προϊστάμενος του Διαιτολογικού Τμήματος του
Λαϊκού Νοσοκομείου.

Πώς ορίζεται κάποιος/α ως παχύσαρκος/η

Η διεθνώς αναγνωρισμένη μέθοδος για να κα-
τηγοριοποιηθεί κάποιος ως παχύσαρκος είναι
ο Δείκτης Μάζας Σώματος (ΔΜΣ). Αυτό μπορεί
εύκολα να το υπολογίσει ο καθένας, διαιρώντας
το βάρος του σε κιλά με το ύψος του σε μέτρα
στο τετράγωνο. Για παράδειγμα, ένας άνδρας
80 κιλών και ύψους 1,80 μ. θα κάνει την εξής
εξίσωση: 80 (κιλά) διὰ 3,24 (1,80 επί 1,80). Το
αποτέλεσμα που θα προκύψει είναι 24,7. «Για
να θεωρηθεί κάποιος υπέρβαρος το αποτέλεσμα
αυτής της εξίσωσης θα πρέπει να είναι μεταξύ 25
και 29,9, ενώ άνω του 30 θεωρείται παχύσαρ-
κος», λέει ο κ. Δημοσθενόπουλος. Επισημαίνει,
ωστόσο, ότι η πιο ασφαλής και ακριβής μέθοδος
είναι ο υπολογισμός της σύστασης του σώματος,
με διάφορους τρόπους λιπομέτρησης: «Τα κιλά
σίγουρα είναι ένας παράγοντας, αλλά δεν αρκεί
από μόνος του. Για παράδειγμα, ο ΔΜΣ ενός α-
θλητή με έντονα αναπτυγμένο μυϊκό σύστημα
μπορεί να τον κατατάξει στην κατηγορία «παχύ-
σαρκος», αν όμως του κάνουμε λιπομέτρηση θα

δούμε άλλο αποτέλεσμα. Σε γενικές γραμμές, το
όριο λίπους στο σώμα για έναν ενήλικο άνδρα
είναι το 23-24% και για μια ενήλικη γυναίκα
33-34%».

Όπως διευκρινίζει, πάντως, υπάρχει και ο όρος
«υγιής παχύσαρκος». «Έχω δει πολλούς ασθε-
νείς στη φάση της παχυσαρκίας των οποίων οι
βιοχημικοί και μεταβολικοί δείκτες ήταν φυσι-
ολογικοί, όπως π.χ. η πίεση, η χοληστερίνη, τα
λιπίδια. Σε καμία περίπτωση δεν επιβραβεύ-
ουμε την παρουσία της παχυσαρκίας σε αυτούς
τους ασθενείς, καθώς στόχος είναι η ολοκληρω-
τική θεραπεία, ωστόσο θα πρέπει να λαμβάνου-
με υπόψη όλες τις παραμέτρους».

Σε μεγάλη ελληνική επιδημιολογική μελέτη 124.133 μαθη-
τών του Χαροκόπειου Πανεπιστημίου (2015) φάνηκε ότι πε-
ρίπου 1 στα 10 παιδιά στη χώρα μας (8,8%) ήταν παχύσαρκα
και 2,5 στα 10 (24,8%) υπέρβαρα. Δηλαδή, το 33,6% των
παιδιών ήταν υπέρβαρα ή παχύσαρκα.

Παχυσαρκία και κορωνοϊός

«Είναι γεγονός ότι η παχυσαρκία αυξάνει τόσο
τις πιθανότητες νόσησης από Covid-19, όσο και
θνησιμότητας», αναφέρει ο Χάρης Δημοσθε-
νόπουλος, επισημαίνοντας ότι ο ΠΟΥ έχει ανα-
γνωρίσει εδώ και πολλά χρόνια την παχυσαρκία
ως νόσο. «Θεωρείται ως το πρωτεύον μεταβολι-
κό νόσημα, αλλά και μία από τις βασικές αιτίες
για να εμφανιστούν άλλα μεταβολικά νοσήμα-
τα, όπως ο σακχαρώδης διαβήτης, τα καρδιο-
αγγειακά, η υπέρταση. Η παχυσαρκία, ειδικά
με τη συγκέντρωση λίπους στην κοιλιά, το λε-
γόμενο σπλαχνικό λίπος, δημιουργεί μια χρό-
νια φλεγμονή η οποία επηρεάζει δυσμενώς το
ανοσοποιητικό μας σύστημα και την άμυνα του
οργανισμού μας, ο οποίος γίνεται πιο ευάλωτος
απέναντι και στον νέο κορωνοϊό. Στην Ελλάδα
δεν έχουμε ακόμη τέτοιες μελέτες, όμως στις
ΗΠΑ το 78% των ασθενών που χρειάστηκε να
νοσηλευτούν ήταν παχύσαρκοι, και το 94% ό-
σων κατέληξαν», λέει ο κ. Δημοσθενόπουλος.
Τι θα πρέπει να κάνει διατροφικά ένας παχύ-
σαρκος που θα αρρωστήσει και θα το περάσει
στο σπίτι; «Θα του σύστηνα να ακολουθήσει μια
υγιεινή διατροφή, επαρκή σε καλές πρωτεΐνες,
ελαφριά σε επιβαρυντικά λιπαρά, με αρκετά
φρούτα και λαχανικά για την πρόσληψη βιτα-

μινών και επαρκή ενυδάτωση». Όσον αφορά τα
συμπληρώματα διατροφής, ο διαιτολόγος λέει
ότι σε γενικές γραμμές θα μπορούσαν να ενι-
σχύσουν το ανοσοποιητικό σύστημα, όχι όμως
στο βαθμό να αντιμετωπίσουν την Covid-19. Θα
πρέπει οι παχύσαρκοι να έχουν προτεραιότητα
στον εμβολιασμό, όπως και άνθρωποι με άλλα
υποκείμενα νοσήματα; «Θα έλεγα ότι κάτι τέ-
τοιο είναι πολύ δύσκολο, μιας και μιλάμε για ένα
μεγάλο μέρος του πληθυσμού, θα μπορούσαν
όμως να μουν σε προτεραιότητα παχύσαρκοι
με νοσηρότητα (υπέρταση, διαβήτης κ.λπ.). Ότι
ίσχυσε δηλαδή και στη δεύτερη καραντίνα, από
τον Νοέμβριο, για τη διευκόλυνση ανθρώπων
με παχυσαρκία συν ένα νόσημα, οι οποίοι είτε
μπορούσαν να πάρουν άδεια από την εργασία
τους είτε να συνεχίσουν να εργάζονται μέσω
τηλεργασίας».

Σύμφωνα με την Ελληνική Χειρουργική Εταιρεία Παχυσαρ-
κίας (www.exep.gr): Κάθε χρόνο τουλάχιστον 2,8 εκ. ενήλι-
κες χάνουν τη ζωή τους εξαιτίας της παχυσαρκίας. Το ένα
εκ. στην Ευρώπη. Στην Ελλάδα, το 20% των ενήλικων αν-
δρών και το 15% των ενήλικων γυναικών είναι παχύσαρκοι.

Ο κωδικός 6 μας θύμισε την άσκηση

Τον Οκτώβριο του 2020 η Ελληνική Διατροφολογική Εταιρεία, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Διατροφής, έκανε λόγο για αυξανόμενες και σχεδόν επιδημικές διαστάσεις που λαμβάνει το φαινόμενο της παιδικής παχυσαρκίας στην Ελλάδα. Το φαινόμενο, βέβαια, αφορά στον ίδιο βαθμό και τους ενήλικες. «Είναι γεγονός ότι η παχυσαρκία στη χώρα μας βρίσκεται σε πολύ υψηλά επίπεδα και αυτό οφείλεται στη δυτικοποίηση του τρόπου ζωής μας. Δεν μαγειρεύουμε στο σπίτι γιατί και οι δυο γονείς λείπουν στις δουλειές τους κι έτσι τρώμε απ' έξω, δεν κινούμαστε όσο θα έπρεπε, πέρα από την περίοδο της καραντίνας που ανακαλύψαμε τον κωδικό 6 και βγαίνουμε λίγο έξω για να περπατήσουμε», λέει ο κ. Δημοσθενόπουλος. «Κι όλο αυτό», προσθέτει, «μεγάλωσε στη διάρκεια της πανδημίας και

των περιορισμών. Πολλοί άνθρωποι είναι όλη μέρα στο σπίτι με τις πιτζάμες, εργάζονται στον υπολογιστή ή βλέπουν τηλεόραση, τσιμπολογώντας και κάτι. Η παραμονή στο σπίτι πολλές ώρες, η ακινησία, το παραπάνω από το κανονικό φαγητό, ο επιβαρυσμένος ψυχισμός μας, όλα αυτά μαζί επιδεινώνουν το πρόβλημα».

Έρευνα της Ελληνικής Ιατρικής Εταιρείας Παχυσαρκίας (www.eiep.gr), που πραγματοποιήθηκε από τον Σεπτέμβριο έως τον Δεκέμβριο του 2019, έδειξε ότι οι Έλληνες τείνουν να μην αντιμετωπίζουν την παχυσαρκία ως ασθένεια, αλλά ως ένα προσωρινό πρόβλημα που λύνεται με δίαιτα, αδιαφορώντας για τις ασθένειες που σχετίζονται με αυτήν.

Ιατρεία Παχυσαρκίας στα δημόσια νοσοκομεία

Στα περισσότερα από τα μεγάλα δημόσια νοσοκομεία της χώρας υπάρχουν **Τμήματα Διατροφολογίας**. Ο Χάρης Δημοσθενόπουλος, 20 χρόνια

Οι νοσούντες παχύσαρκοι έχουν 113% μεγαλύτερη πιθανότητα νοσηλείας, 74% μεγαλύτερη πιθανότητα νοσηλείας σε μονάδα εντατικής θεραπείας και 48% μεγαλύτερη πιθανότητα θανάτου κατά τη διάρκεια της λοίμωξης

στο αντίστοιχο τμήμα του Λαϊκού και προϊστάμενός του, εξηγεί πώς έχουν τα πράγματα. «Ο κλινικός διαιτολόγος είναι υπεύθυνος για τη σίτιση των ασθενών σε όλες τις κλινικές του νοσοκομείου (Καρδιολογική, Ογκολογική, Παθολογική κ.λπ.). Από εκεί και πέρα, σε κάποια νοσοκομεία, υπάρχουν τα **Ιατρεία Παχυσαρκίας**, τα οποία είναι εξωτερικά ιατρεία, με παρουσία διαιτολόγου και γιατρού, όπου προσέρχονται άνθρωποι οι οποίοι θέλουν να ρυθμίσουν το σωματικό τους βάρος, ή υπέρβαροι και παχύσαρκοι που έχουν και κάποιο άλλο νόσημα. Άνθρωποι όλων των ηλικιών, από νεαρές ηλικίες έως και αρκετά πάνω από τα 60, και κυρίως γυναίκες». Ερώτηση στον διαιτολόγο: Γιατί επιλέγει κανείς ένα ιατρείο σε δημόσιο νοσοκομείο από έναν ιδιώτη διατροφολόγο; «Κυρίως για οικονομικούς λόγους, αλλά και γιατί υπάρχει εμπιστοσύνη σε ένα δημόσιο νοσοκομείο».

Όταν επισκεφθεί κανείς ένα Ιατρείο Παχυσαρκίας θα του πάρουν το ιατρικό ιστορικό, αν συνυπάρχουν άλλες νόσοι ή άλλα προβλήματα, αν λαμβάνει φαρμακευτική αγωγή, καθώς κάποιος που λαμβάνει κορτιζόνη για παράδειγμα έχει άλλες ανάγκες, και θα υποβληθεί σε εξετάσεις για τους βιοχημικούς τους δείκτες. «Στη συνέχεια θα του πάρουμε το διατροφικό ιστορικό και θα του βγάλουμε ένα εξειδικευμένο, το τονίζω, εξειδικευμένο για την περίπτωσή του και όχι τυποποιημένο διαιτολόγιο, μαζί με άλλες οδηγίες, όπως για την άσκηση. Αυτό που προτείνω είναι ένα εξατομικευμένο διαιτολόγιο στα πλαίσια της Μεσογειακής Διατροφής, από εκεί και πέρα, όμως, αν ένας ασθενής έχει κάποιες καλές συνήθειες, αν τρώει πολλά ψάρια ή πολλά λαχανικά, δεν θα του το αλλάξω, αλλά προσαρμόζουμε τις οδηγίες μας. Και η άσκηση, μην την ξεχνάμε, γιατί στο τέλος της ημέρας αυτό που μετράει είναι το ενεργειακό ισοζύγιο, τι πήραμε και τι κάψαμε».

*Μελέτη που πραγματοποιήθηκε μεταξύ ενηλίκων σε 30 χώρες, από 23 Οκτωβρίου έως 6 Νοεμβρίου 2020, μέσω του Ipsos Global Advisor, δείχνει ότι το 1/3 των συμμετεχόντων (31%) πήραν βάρος από την αρχή της πανδημίας, κατά μέσο όρο 6,1 κιλά. **A***

**Ραντεβού σε εξωτερικά Ιατρεία Παχυσαρκίας μπορείτε να κλείσετε τηλεφωνώντας στο 1535.*

Λόφος Στρέφη Η μεταμόρφωση

Η μορφή που θα πάρει ο λόφος της αθηναϊκής Νεάπολης μετά τη ριζική ανάπλασή του

Της ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΚΑΜΠΟΣΟΥ

Τα χειμωνιάτικα –και όχι μόνο– Σαββατοκύριακα της Αθήνας θα μπορούσαν να εκτονώνονται στον λόφο του Στρέφη για τους κατοίκους των γύρω περιοχών. Καφές στο χέρι και ανηφόρισμα για θέα από την Ακρόπολη και τον Λυκαβηττό, ως τον Πειραιά και τη θάλασσα. Το σενάριο

θα ήταν ιδανικό, αν στα παραπάνω δεν μεσολαβούσαν τα επανειλημμένα παράπονα όλο και περισσότερων κατοίκων εξαιτίας της παρηκμασμένης εικόνας του λόφου.

Το έργο είναι λίγο πολύ γνωστό και το έχουμε δει να συμβαίνει σε αρκετά πάρκα ή πλατείες της Αθήνας που βυθίστηκαν στη χρόνια εγκατάλειψη. Σκουπίδια, παραβατι-

κές συμπεριφορές, ξεραμένη βλάστηση και μερικές προσπάθειες των κατοίκων της περιοχής –χωρίς τα θεμιτά αποτελέσματα– να συμμαζέψουν την κατάσταση, είναι αρκετά για να χάσει την πάλαι ποτέ αίγλη του ως ο πιο δημοφιλής λόφος του κέντρου και να μην μπορεί να αναδειχθεί εννοείται ως πόλος τουριστικής έλξης. Χρειάστηκε μια πανδημία ώστε η συζήτηση για τον Στρέφη να

επανέλθει από τους επισκέπτες, που αυξήθηκαν στην περιοχή για σωματική άσκηση, και από εθελοντές καθαριστές, που χτύπησαν για μία ακόμα φορά το καμπανάκι. Έτσι, στο πλαίσιο μιας ευρύτερης σειράς παρεμβάσεων που έχουν ανακοινωθεί από τον Δήμο, όπως στην περίπτωση της Ομόνοιας ή της αποκατάστασης των εγκαταλεημμένων κτιρίων της Αθήνας, έρχεται

Έχουμε μπει
ήδη σε μία διαδικασία
να “ξυπνήσουμε”
όλα εκείνα τα μέρη
της Αθήνας που είχαν
αφεθεί στη μοίρα τους.
Από τον Έθνικό Κήπο
μέχρι την πλατεία
Θεάτρου και από τον
Λυκαβηττό μέχρι τον
λόφο του Στρέφη.

➤ Η μελέτη περιλαμβάνει την περιμετρική περίφραξη του λόφου

επιτέλους και η σειρά του λόφου ώστε να γίνει ουσιαστικά πιο κατάλληλος για επίσκεψη, από ντόπιους και μη, όπως εξηγεί στην ATHENSVOICE, ο δήμαρχος Αθηναίων, **Κώστας Μπακογιάννης**: «Έχουμε μπει ήδη σε μία διαδικασία να “ξυπνήσουμε” όλα εκείνα τα μέρη της Αθήνας που είχαν αφεθεί στη μοίρα τους. Από τον Έθνικό Κήπο μέχρι την πλατεία Θεάτρου και από τον Λυκαβηττό

μέχρι τον λόφο του Στρέφη. Από την άλλη πλευρά, προσπαθούμε να δημιουργήσουμε δημόσιο, ελεύθερο χώρο με τα “Pocket Park” στην πρώτη γραμμή, με κάθε ξεχασμένο, βρώμικο σημείο της πόλης να μετατρέπεται σε οάση πρασίνου για τις γειτονιές. Στόχος είναι όλοι αυτοί οι χώροι να επιστρέψουν στην καθημερινότητα της πόλης και, κυρίως, στους ανθρώπους της. Αυτό κάνουμε

και με τον λόφο του Στρέφη που επιτέλους επιστρέφει στη γειτονιά και τους κατοίκους από την “ιδιότυπη” ιδιοκτησία που είχαν δημιουργήσει, εδώ και χρόνια, οι έμποροι, οι διακινητές και το σκοτάδι».

Το εργαλείο για την ανάπλαση του Στρέφη είναι το πρόγραμμα «*Υιοθέτησε την πόλη σου*» του Δήμου Αθηναίων, που δίνει τη δυνατό-

τητα σε πολίτες, φυσικά πρόσωπα, εταιρείες ή φορείς να αναλαμβάνουν την ευθύνη και το κόστος κάποιας παρέμβασης στην πόλη. Μέσα από αυτό, η εταιρεία «*PRODEA Investments*» (πρόκειται για κτηματομεσιτική που έχει παρουσία στο κέντρο και στην περιοχή των Εξαρχείων) υιοθετεί τον λόφο και αναλαμβάνει χορηγία ύψους ενός εκατομμυρίου ευρώ για τα έργα της ανάπλασης

Μερικές πληροφορίες για τον λόφο του Στρέφη

- Το παλαιότερο όνομά του ήταν Αγχεσμός και ανήκε στην οικογένεια του αξιωματικού Στρέφη απ' όπου πήρε εντέλει και το σημερινό του όνομα.
- Ήταν λατομείο μέχρι το 1920 και προμήθευε την περιοχή με οικοδομικό υλικό, κάτι που αλλοίωσε τη μορφή του λόφου.
- Η δενδροφύτευσή του ξεκίνησε τη δεκαετία του '20 και λέγεται ότι οφείλεται στην κυρία Στρέφη, που δεν άντεχε να βλέπει την μπουγάδα της να λερώνεται συνεχώς από τη σκόνη κι έτσι διετάχθηκε να φυτευτεί με δέντρα το μέρος.
- Στον Δήμο Αθηναίων πέρασε το 1938. Έκτοτε διαμορφώθηκαν τα πλακόστρωτα μονοπάτια, το πέτρινο θέατρο, τα γήπεδα και η παιδική χαρά.
- Στον λόφο μπορεί να οδηγηθεί κανείς και από τα σαράντα σκαλιά που βρίσκονται στην συμβολή των οδών Εμμ. Μπενάκη και Καλλιδρομίου.
- Θεωρείται σύμβολο των Εξαρχείων με έντονο ιστορικό αποτύπωμα στην ζωή των κατοίκων της περιοχής.

➤ Αναψυκτήριο

> Πλατεία Χαρταετού

> Θεατράκι

που αφορούν την έκταση των πενήντα περίπου στρεμμάτων. Σειρά έχει η διαβούλευση της δημοτικής κοινότητας και να δοθεί το «πράσινο φως» από το Δημοτικό Συμβούλιο ώστε να ξεκινήσουν μέσα στην τρέχουσα χρονιά οι παρεμβάσεις στον λόφο.

Μέχρι τότε αυτές είναι οι πληροφορίες που μαζέψαμε και σας παρουσιάζουμε ως προς το τι θα περιλαμβάνει το συνολικό «λίφτινγκ» του αγαπημένου λόφου της Αθηναϊκής Νεάπολης, σύμφωνα με την προμελέτη του έργου.

Αποκατάσταση της ασφάλειας και προσβασιμότητα

Όταν έχεις έναν όμορφο καταπράσινο λόφο σε απόσταση αναπνοής από το κέντρο της πόλης, που προσεγγίζεις με τα πόδια, το ποδήλατο και πολύ εύκολα με τα μέσα μαζικής μεταφοράς, σημασία έχει να μπορείς να περπατήσεις μέρα και νύχτα χωρίς προβλήματα και κινδύνους. Δεν είναι λίγες οι φορές που έχουν αναφερθεί περιστατικά μικροκλοπών, κυρίως κατά τις νυχτερινές ώρες, και διακίνηση ναρκωτικών στον λόφο. Για να ενισχυθεί το αίσθημα της ασφάλειας, η μελέτη ξεκινά με την αποκατάσταση του ηλεκτροφωτισμού, δεδομένου μάλιστα ότι ειδικά κάποια σημεία είναι παντελώς σκοτεινά και υπάρχουν κοιλότητες με σπασμένες λάμπες. Σειρά θα πάρει η αποκατάσταση των λιθόχτιστων τοιχίων, αρκετά είναι μισογκρεμισμένα, των πλακόστρωτων και των παγκακιών. Η μελέτη περιλαμβάνει την περιμετρική περίφραξη του λόφου και τον σχεδιασμό νέων πυλών εισόδου ενώ θα τοποθετηθεί καινούρια σήμανση, καθιστικά, καλάθια, κρήνες και ποτίστρες.

Έργα άρδευσης και διατήρησης πρασίνου

Εκείνο που σίγουρα αξίζει στον λόφο του Στρέφη είναι η πανοραμική θέα της Αθήνας. Με τις παρεμβάσεις που έχουν ανακοινωθεί, θα αναδειχθεί η κορυφογραμμή του λόφου και θα ενισχυθεί το πράσινο στις πλαγιές του. Η βλάστηση σε πολλά σημεία έχει αραιώσει επικίνδυνα λόγω της ανομβρίας. Σύμφωνα με περίοικους της Νεάπολης με τους οποίους επικοινωνήσαμε, το πότισμα από τις αρμόδιες υπηρεσίες του δήμου δεν ήταν επαρκές

με αποτέλεσμα να έχουν ξεραθεί ακόμα και τα ανθεκτικά φυτά. Η πρώτη κίνηση για να πάρει «τα πάνω του» ο μικρός αυτός πνεύμονας της Αθήνας, να γίνει πάλι πράσινος και ζωηρός, είναι να εμπλουτιστούν οι φυτεύσεις, ενώ ταυτόχρονα θα αναβαθμιστεί ο εξοπλισμός πυρόσβεσης και κρουνών. Έπειτα θα καθαριστεί. Χαρακτηριστικό είναι ότι από την έναρξη του δεύτερου lockdown τον Οκτώβριο ως τον τρέχοντα μήνα, η εθελοντική ομάδα καθαριστών *Save your Hood*, που έχει αναλάβει να απομακρύνει τα σκουπίδια από τους λόφους της πόλης, συνέλεξε πάνω από 6.000 λίτρα σκουπιδιών στον Στρέφη.

Τα υπόλοιπα έργα που αναφέρει η μελέτη αφορούν την κατασκευή δικτύου σωληνώσεων ύδρευσης και άρδευσης, τις αντιδιαμβρωτικές επεμβάσεις και τις επεμβάσεις για την διαχείριση των ομβρίων.

Επανασχεδιασμός εγκαταστάσεων για δραστηριότητες

Πώς ο λόφος μπορεί να γίνει meeting point για οικογένειες με μικρά παιδιά; Με την εμποτεία των υπηρεσιών του Δήμου, θα δημιουργηθούν για τον σκοπό αυτό βατά πλακόστρωτα μονοπάτια για περίπατους και χωμάτινα κατάλληλα για τρέξιμο. Οι επεμβάσεις προβλέπουν να σχεδιαστεί μια σύγχρονη παιδική χαρά για παιχνίδι, καθώς η τωρινή έχει υποστεί βανδαλισμούς κατά διαστήματα, και ένα καλόγουστο αναψυκτήριο-κυλικείο. Ταυτόχρονα θα γίνει αποκατάσταση του γηπέδου μπάσκετ και θα επανασχεδιαστεί το θεατράκι του λόφου για να μπορεί να φιλοξενήσει στο μέλλον καλλιτεχνικά δρώμενα.

Μερίδα των περίοικων της Νεάπολης, των Εξαρχείων και του Γκύζη, που μοιράζονται τον λόφο, έχουν εκφράσει αντιδράσεις σε επίπεδο γειτονιάς, κάποιες από αυτές σχετικά με το μερίδιο συμμετοχής τους στη μελέτη και στον σχεδιασμό ή ζητήματα διαφάνειας. Το θέμα όμως είναι να δοθούν περισσότερες κατευθυντήριες γραμμές και να προκύψει ένας γόνιμος διάλογος πριν την εκπόνηση του έργου, ώστε ο λόφος να ξαναπάρει πνοή και να γίνει πραγματικά αυτό που αξίζουν οι επισκέπτες του και οι Αθηναίοι. ●

> Παιδική Χαρά

Α. Φασιανός

«Αυσθάνομαι με χρώματα»

Κείμενο-Φωτογραφίες: ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΜΑΣΟΥΡΗ

Ο ΑΛΕΚΟΣ ΦΑΣΙΑΝΟΣ ΤΙΜΗΘΗΚΕ ΠΡΟΣΦΑΤΑ με το παράσημο του Διοικητή της τάξης των Γραμμάτων και των Τεχνών (Commandeur de l'ordre des Arts et des Lettres), την ύψιστη τιμή που μπορεί να δοθεί από τη Γαλλική Δημοκρατία σε καλλιτέχνη για την προσφορά του. «Όταν δεν ζωγραφίζω είμαι δυστυχής» έχει πει. Γεννήθηκε το 1935, στη γραφική Πλάκα, κάτω από την Ακρόπολη, στον ναό των Αγίων Αποστόλων, καθώς ο παππούς του ήταν ιερέας. Έζησε την Κατοχή, τον Εμφύλιο, αργότερα ταξίδεψε πολύ. Τα έργα του φιλοξενήθηκαν σε σημαντικούς χώρους της γαλλικής πρωτεύουσας, όπως το Κέντρο Πομπιντού και η Γκαλερί του Ιόλα, ενώ του δόθηκε η ευκαιρία να εικονογραφήσει ποίηση μεγάλων δημιουργών, όπως του Απολινέρ και του Αραγκόν. Το Παρίσι, η πόλη που έζησε 35 ολόκληρα χρόνια, του πρόσφερε τη δυνατότητα να αναδείξει το πολυδιάστατο ταλέντο του και να καταξιωθεί διεθνώς. Η αγάπη του για την ποίηση βρήκε γόνιμο έδαφος στην πόλη του Φωτός. Οι ποιητές καθόρισαν το προσωπικό του ιδίωμα και σημαντικοί από αυτούς υπήρξαν φίλοι του.

Ο ΙΔΙΟΣ ΘΕΩΡΕΙ ΟΤΙ Ο ΜΟΡΑΛΗΣ ΕΙΧΕ ΤΗ ΜΕΓΙΣΤΗ ΕΠΙΡΡΟΗ επάνω του τόσο ως δάσκαλος, καλλιτέχνης, όσο και ως άνθρωπος. «Απ' αυτόν μάθαμε να συγκρίνουμε και τα πράγματα, να βλέπουμε τις επιδράσεις του σκότους επί του φωτός και τανάπαλιν, καθώς και τις αλλοιώσεις των σχημάτων και των αντικειμένων εξαπτίας του φωτός. Όμως πάντα σκεπτόμουν τους Αγίους με τα φωτοστέφανα, τα κοντάρια τους, τα σπαθιά τους, τις πολυποικίλες στολές τους και τα κόκκινα ή άσπρα άλογα που πηδούσαν πάνω από φλεγόμενους δράκοντες. Μου άρεσε επίσης η γαπωνέζικη τέχνη και η ινδική ζωγραφική-ταντρική. Όμως δεν είχα τη μυστικοπάθεια. Άρχισα να ζωγραφίζω πάλι ανθρώπους με στολή και παράσημα μέσα σε κήπους. Δεν είχαν καμιά κίνηση, ήταν ανέκφραστοι και κρατάγανε λουλουδία. Αργότερα οι μικρές αυτές φιγούρες των ανθρώπων με τις στολές που έκανα άρχισαν να διαλύονται, να γίνονται τα όντα τα χρωματιστά με τα λουλουδία γύρω-γύρω, άλλοτε καλά, άλλοτε τρομερά. Και τώρα αυτά που ζωγραφίζω κρατούν φλεγόμενα σπαθιά, όπως οι βυζαντινοί Άγιοι. Είναι όμως πλάσματα απόκοσμα, της δικιάς μου φαντασίας, όπως προήλθαν μέσα από τις σκοτεινές εκκλησίες. Μου αρέσει η κόκκινη μάζα ή η μπλε, όχι όμως αφηρημένη. Το χρώμα πρέπει πάντα να έχει μια σημασία», έγραφε το μακρινό 1964 έχοντας βρει την εικαστική του γραφή.

ΣΗΜΕΡΑ, ΔΙΑΝΥΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΟΓΔΟΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΟΥ, απάντησε στις ερωτήσεις μας: Για τον πόλεμο του '40, που ήταν παιδί, και πόσο τον καθόρισε το σκοτεινό εκείνο κλίμα. Για το πώς μπορεί η κλασική αρχαιότητα, η ελληνική χριστιανική παράδοση, οι βινιέτες με βυζαντινά σύμβολα, να συνδυαστούν με την απόλυτη ελευθερία ενός ποδηλάτη που καπνίζει. Για την τέχνη και το κατά πόσο ταυτίζεται με τις ιστορικές περιόδους ως δημιουργός. Για το παρεΐστικο πνεύμα στο ατελιέ της Καλλιθέας και τις σουρρεαλιστικές παραστάσεις, τις παρέες και τη θερμή αποδοχή από ανθρώπους της τέχνης και των γραμμάτων, και τη μοναχική πορεία του εικαστικού. Για την Αθήνα και για το πώς αισθάνεται που είναι αναγνωρίσιμος, που στον σταθμό Μεταουργείου του αθηναϊκού μετρό δεσποζουν τα έργα του και τα μοιράζεται με χιλιάδες μάτια κόσμου κάθε μέρα.

Έχω μνήμες από τον πόλεμο του '40. Θυμάμαι με πόση λαιμαργία έφαγα μια πατημένη σταφίδα που βρήκα στον δρόμο. Πόσες ώρες περνούσα ξαπλωμένος, ακίνητος, μικρό παιδί, για να αντέξω την πείνα να μη λιποθυμήσω. Τα σκάγια που βρίσκαμε στους δρόμους και παίζαμε με αυτά. Την πρώτη φορά που δοκίμασα σοκολάτα. Μου την πρόσφερε ένας Γερμανός αξιωματικός. Τον συνάντησα τυχαία και από τον φόβο μου την έφαγα αμέσως, γιατί νόμιζα ότι θα με σκότωνε αν δεν την έτρωγα. Αηδίασα από την άγνωστη γεύση. Αυτό βέβαια αργότερα άλλαξε. Όσα διαδραματίζονταν γύρω μου ήταν σαν ζωντανό μυθιστόρημα, ίσως λόγω του νεαρού της ηλικίας. Παρά την τραγικότητα των γεγονότων διέγειραν τη φαντασία μου. Έβλεπα τους στρατιώτες σαν γίγαντες... κρυβόμουν κάτω από ένα τραπέζι και έβλεπα οράματα. Επιθυμώ τα έργα μου να αποπνέουν γαλήνη, ανάταση ψυχής. Γιατί όχι, χαρούμενα χαμόγελα! Δεν θα μετέφερα σ' αυτά κάποια σκοτεινή πλευρά της ιστορίας. Έναν πόλεμο, πόνο, ψυχική κατάρρευση. Έχω ζωγραφίσει κάποιους αξιωματικούς, αλλά μόνο σαν εικόνα με την στολή και τα γαλόνια τους. Έχω ζωγραφίσει στο ίδιο έργο αρχαίο Έλληνα πολεμιστή, φουστανελά, σημερινό στρατιώτη, ναυτικό και παπά. Όλοι ηρωικοί. Με εορταστική διάθεση. Ξαν τους δρομείς. Ο ένας παραδίδει τη σκυτάλη στον επόμενο.

» Νέος ακόμα βρέθηκα σε διάλεξη του Δ. Πικιώνη, τον οποίο άκουσα να λέει: Να χτίζετε με τα υλικά που βρίσκετε μπροστά σας. Αυτό με έκανε να συνειδητοποιήσω πολλά και για τη δική μου τέχνη. Η χρήση των φυσικών υλικών στη δόμηση θα έπρεπε να είναι η πρώτη λύση. Η ανάγκη οδηγεί στην καλύτερη λύση στους λαϊκούς οικισμούς, εκεί που χτίζουν με τα χέρια τους, με ό,τι έβρισκαν γύρω τους, χώμα, πέτρες, πλίνθους που έφτιαχναν μόνοι τους. Είναι καλό να παραδειγματίζονται οι αρχιτέκτονες και από τους λαϊκούς οικισμούς, όπως ο Le Corbusier και άλλοι μεγάλοι

του 20ού αιώνα που, πριν σχεδιάσουν, έβλεπαν την αρχιτεκτονική του κάθε τόπου, το κλίμα, τη φύση.

» Η πόλη εξελίσσεται, σαν ζωντανός οργανισμός. Ποτέ δεν μένει ακριβώς η ίδια. Δεν έχει νόημα να επιστρέφω. Έχτισα βέβαια ένα κτίριο για να βάλω κάποια έργα μου, εκεί που άρχισα να δημιουργώ. Εκεί που ήταν το πατρικό. Ήταν ένα είδος επιστροφής.

» Ο ποδηλάτης είναι ένας σύγχρονος αρχαίος Έλληνας, ή μπορεί να προέρχεται από το Βυζάντιο. Οι άνθρωποι παραμένουν ίδιοι. Οι ενδυμασίες και κάποιες πεποιθήσεις και συνήθειες αλλάζουν. Εκφράζω τον άνθρωπο του σήμερα, ο οποίος φέρει τη μνήμη όλων όσων προηγήθηκαν. Έχει μεγαλώσει στον ίδιο τόπο με τα ήπια βουναλάκια και το γαλάζιο της θάλασσας, αλλά αντί για χιτώνα και χλαμύδα φορά γραβάτα και φαρδιά παντελόνια και τρέχει ελεύθερος όχι με το άλογό του αλλά με το ποδήλατο ή τη μηχανή του. Όσο για το χρώμα, υπήρχε ανέκαθεν. Οι πόλεις, οι ναοί, τα δωμάτια, οι άνθρωποι, είχαν χρώματα. Τα κτίρια, τα ενδύματά τους. Απλά στη ζωγραφική μου μπορεί να δείτε μπλε καρπούζια ή κόκκινους ανθρώπους. Το κάνω, γιατί αισθάνομαι με χρώματα. Δείχνω τα αισθήματά μου, όταν επιλέγω χρώμα.

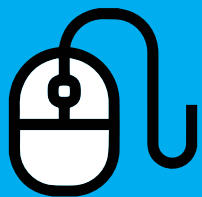
» Δεν ταυτίστηκα ποτέ με κάποια ιστορική περίοδο, όπως έκανα και με τα εικαστικά ρεύματα. Δεν ακολούθησα κανένα. Είμαι σαν τη μέλισσα, μαζεύει γύρη από πολλά λουλούδια και φτιάχνει το δικό της μέλι. Έτσι ακριβώς. Παίρνω στοιχεία που θεωρώ αιώνια και φτιάχνω το δικό μου. Προσπαθώ να αφήσω το λιθαράκι μου.

Ο γνωστός ποιητής Λουί Αραγκόν, φίλος του Αλέκου Φασιανού στο Παρίσι και ένθερμος συλλέκτης των έργων του, έλεγε για αυτόν: «Αυτός που τ' όνομά του γράφω, που έμαθα να λέω τ' όνομά του, αυτός, ο Φασιανός, ω Φασιανέ! Θυμάμαι τις πρώτες μέρες, όταν μου άρχισε η έκπληξη, ήταν ένας νέος τρόπος ν' αγαπάς...". Ο δημιουργός κληρονόμησε απ' τους μακρινούς προγόνους του την αίσθηση της υλικής μακαριότητας, την υπολογισμένη τους γαλήνη, τον νατουραλισμό τους, τη δίψα τους για το απόλυτο, παραδέχονταν οι επώνυμοι Γάλλοι φίλοι του και συμπλήρωναν με αγάπη γνωρίζοντάς τον καλύτερα: "Ακούραστο τζίνι, σκαθάρι των πόλεων και των αγρών, ο Φασιανός είναι πανταχού παρών. Πριν καλά καλά διαβεί μια πόρτα, τον βρίσκεις λίγα χιλιόμετρα πιο κάτω, να χαιρετά σε κάθε παράθυρο, να λέει στον καθένα κι από κάτι, κι ύστερα να εξαφανίζεται έτοιμος να ξεπεταχτεί σαν διαβολάκος από ένα άλλο κουτί. Έχει μια δόση ρακοσυλλέκτη ο Φασιανός, κάτι σαν περιέργεια του πρωτόγονου που το μάτι δεν κουράζεται να ανακαλύπτει, τα πάντα γι' αυτόν είναι θέαμα".

» Δεν κατάλαβα ποτέ ότι είχα μοναχική πορεία. Μπορώ να ζωγραφίσω όπου και όταν το επιθυμήσω. Μπροστά σε φίλους, σε παρέες, με απλά μέσα. Αλλά και τις ώρες που μένω μόνος στο ατελιέ μου, έχω τις ιδέες μου, τις σκέψεις, τις εικόνες να με συντροφεύουν. Αντάλλαξα ιδέες και είχα γνήσια φίλια με συγγραφείς, ποιητές, στο Παρίσι και στην Ελλάδα. Εικονογράφησα τα ωραία συγγράμματά τους. Υπήρχε πνευματική δημιουργία που έβγαине αβίαστα. Εμπνευση και αλληλεπίδραση.

Ο Οδυσσέας Ελύτης έγραφε για το έργο του: «Τυχαίο δεν είναι ότι σε μια στιγμή που οι περισσότεροι καλλιτέχνες με απελπισία είχαν καταθέσει τα όπλα μπροστά στη χιλιομεταχειρισμένη παραστατική ζωγραφική, εκείνος, για να 'χει ακριβώς διατηρήσει σε συνεχή κατάσταση ανταρσίας την ιδιότυπη αθωότητά του, επέτυχε να διαχύσει ένα είδος δροσιάς που οι κουρασμένοι των σημερινών μεγαλουπόλεων, όχι χωρίς κάποιαν έκπληξη, αποδεχθήκανε σαν ευεργετική ανοιξιάτικη βροχούλα. Βέβαια, χρειαζόταν γι' αυτό ένας θαυματοποιός. Και ο Φασιανός, μικρός ή μεγάλος, έδειξε ότι είχε τον τρόπο να βγάζει από το καπέλο του κουνέλια και σημαίες –στην περίπτωσή του φουμαδόρους και ποδηλάτες– με μια ευκολία που θα τη χαρακτηρίζαμε σαν επικίνδυνη αν, τις περισσότερες φορές, η ίδια του η χειρονομία δεν ήταν τόσο αυθόρμητη και πειστική».

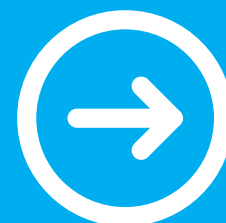
» Η εικαστική δημιουργία κατ' εμέ επιτελεί τον σκοπό της, όταν ο θεατής ταυτίζεται για κάποιο λόγο με το έργο. Όταν του θυμίζει κάτι από τη ζωή του, του αγγίζει την ψυχή, τον ανυψώνει, του προκαλεί τα ευγενή αισθήματα. Υπό αυτή την έννοια, η χαρά μου είναι η επικοινωνία με τους ανθρώπους μέσω των έργων μου. Και η αναγνωσιμότητα έχει αξία, όταν καταφέρεις να προσφέρεις κάτι. Κάποτε, ένας οδηγός ενός τεράστιου οχήματος μου φώναξε: "Κύριε Φασιανέ, κοιτάξτε με! Δεν μοιάζω με τα πρόσωπα των έργων σας; Μου αρέσουν. Μου δίνουν χαρά! Θέλω να έρθω να σας βρω. Να με ζωγραφίσετε!". Ένας άλλος μου έλεγε: "Πόσο γλαφυρά αποδώσατε το νησί... και φαίνεται ότι ο άνεμος φυσά... Ξαν να είμαι στο νησί μου, το καλοκαιράκι. Σας ευχαριστώ". Αυτό είναι η μαγεία. Να ταυτίζονται με τα έργα μου. **Α**

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΕΧΝΗΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

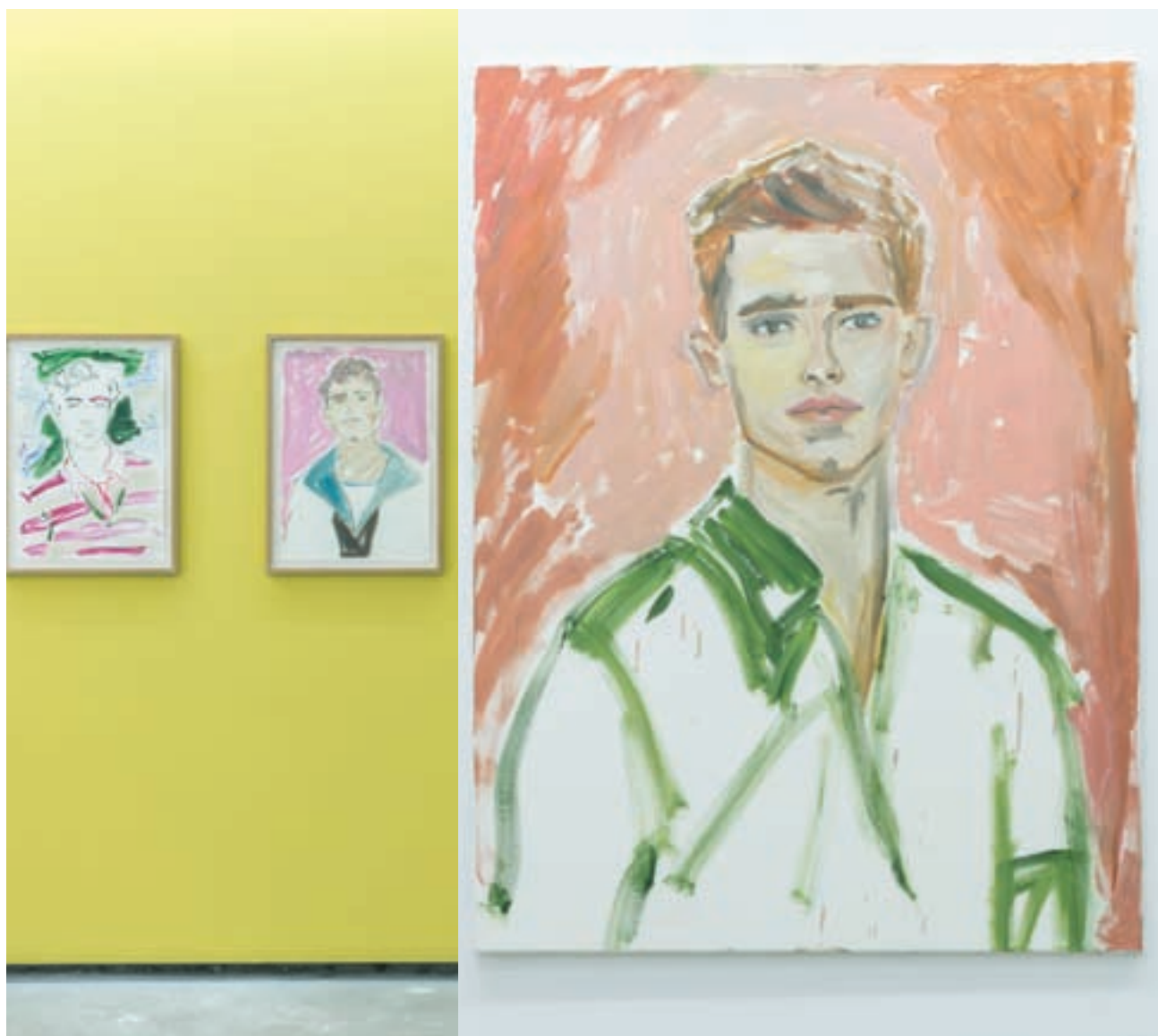
για να τις επισκεφτείτε

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΑ

Virtual tours, videos και εικόνα, οι γκαλερί της Αθήνας
προσαρμόζονται στη νέα συνθήκη και μας καλούν σε διαδικτυακές εκθέσεις

Του ΜΑΝΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ

Οι γκαλερί αναγκάστηκαν να κλείσουν για άλλη μία φορά με το νέο lockdown και πολλές εκθέσεις παρουσιάστηκαν στο κοινό μόνο για λίγες μέρες, άλλες αναβλήθηκαν ή μεταφέρθηκαν στο εγγύς μέλλον. Τίποτα δεν μπορεί να αντικαταστήσει την εμπειρία της φυσικής παρουσίας και επίσκεψης σε μία γκαλερί, αλλά, υπό αυτή τη συνθήκη, μπορούμε να δούμε μερικές από τις καλύτερες εκθέσεις αυτή τη στιγμή στην Αθήνα μέσω virtual tours, videos και εικόνας.

← **Luke Edward Hall** - Figs and Honey and Sailing
The Breeder, έως 27 Φεβρουαρίου

«Ναύτες που χορεύουν, σκοτεινοί πρίγκιπες, ρουστίκ θεοί και εραστές. Μισοί άνθρωποι, μισοί άγρια θηρία, μοναχικοί βοσκοί και λόρδοι μυθικών νησιών. Πωλητές φρούτων, ψαράδες, στρατιώτες και αρχαία αγάλματα. Σκούρα μάτια, ροζ μάγουλα. Λουλούδια και ελιές και πιθάρια και κύματα και κρασί...»

Η πρώτη ατομική έκθεση του βρετανού καλλιτέχνη Luke Edward Hall στην Αθήνα είναι γεγονός και, υπό άλλες συνθήκες, χωρίς τις απαγορεύσεις και την καραντίνα, θα μιλάγαμε από τώρα για ένα από τα πιο σημαντικά καλλιτεχνικά γεγονότα της χρονιάς. Είχαμε την ευκαιρία να μιλήσουμε με τον Luke Edward Hall πριν ενάμιση χρόνο και από τότε θεωρούσαμε πως είναι θέμα χρόνου να πραγματοποιηθεί μία δική του ατομική έκθεση στην αγαπημένη του Ελλάδα.

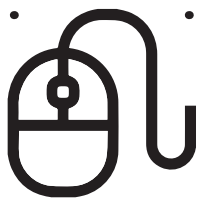
► thebreedersystem.com/viewing-room . *The Breeder, Ιάσονος 45, Μεταξουργείο, 210 3317527*

← **Jordy Kerwick**
Don't Burn the House Down Yet / Bel Fullana - Foxy Gangstas
Allouche Benias, έως 4 Μαρτίου

Δύο συναρπαστικές ατομικές εκθέσεις παρουσιάζονται ταυτόχρονα στην γκαλερί Allouche Benias και μπορούμε να τις απολαύσουμε διαδικτυακά. Ο Jordy Kerwick (γεν. 1982) είναι αυτοδίδακτος ζωγράφος από την Αυστραλία που ζει και εργάζεται στην Albi της Γαλλίας, ενώ η Bel Fullana (γεν. 1985) έχει σπουδάσει στη σχολή Καλών Τεχνών του πανεπιστημίου Sant Jordi στη Βαρκελώνη. Τα έργα των δύο καλλιτεχνών δημιουργούν ένα ευχάριστο περιβάλλον που κρύβει δυσσίωνα στοιχεία. Και οι δύο αναπαραστατικοί ζωγράφοι, οι οποίοι έχουν ξανα-συνεργαστεί στο παρελθόν, χρησιμοποιούν το χρώμα με σκοπό να δημιουργήσουν μια περιγραφική σαφήνεια. Ενώ ο Jordy Kerwick θυμίζει στο κοινό την υποσυνείδητη ανάγκη για φροντίδα, η Bel Fullana επιτρέπει στον καμβά να εκφράσει τις πιο ακραίες και επικίνδυνες φαντασιώσεις μας. Ο ρομαντισμός αυτών των ιδεών, τώρα αποκαλύπτει μια βαθύτερη αίσθηση καταστροφής.

► allouchebenias.com/exhibitions
Allouche Benias, Κανάρη 1, Κολωνάκι, 210 3389111

Boyd Webb

Bernier/Eliades, έως 13 Μαρτίου

Ο Boyd Webb γεννήθηκε στο Christchurch της Νέας Ζηλανδίας το 1947. Σπούδασε Καλές Τέχνες στο Πανεπιστήμιο Canterbury στη Νέα Ζηλανδία και στο Royal College of Art στο Λονδίνο. Από το 1972 ζει και εργάζεται στο Λονδίνο. Επηρεασμένος από τις υποδείξεις της Εννοιακής και Μετα-Μινιμαλιστικής Τέχνης της δεκαετίας του 1970, ο Boyd Webb δημιουργεί αρχικά εγκαταστάσεις, γλυπτά και κινηματογραφικά έργα για να εστιάσει τελικά στη φωτογραφία, που από πολύ νωρίς καταλαμβάνει τον πρωταγωνιστικό ρόλο στη δουλειά του. Πρωτοπόρος στη διερεύνηση της φωτογραφίας ως εκφραστικού μέσου, το έργο του επιδεικνύει τη συνεχή ενασχόλησή του με τη διαλεκτική της όρασης και της γνώσης. Φωτογραφίζοντας πρώτα «πραγματικούς» χώρους και συμβάντα, η ρεαλιστικότητα ωστόσο των οποίων υποθάλπεται μέσω παράλογων αντιπαράθεσεων και ασύνδετων τίτλων και κειμένων, ο Boyd Webb, ήδη από τη δεκαετία του '80, ασχολείται αποκλειστικά πια με τη φωτογράφιση «στημένων» θεμάτων. Εμπνεόμενος από την επιστήμη, κατασκευάζει ο ίδιος τεχνητούς κόσμους με μακροκοσμικές και μικροκοσμικές προεκτάσεις. Με αξιοσημείωτη οικονομία μέσων δημιουργεί «θεατρικά σκηνικά» μέσα στα οποία οι συχνά απομονωμένοι χαρακτήρες του αγωνίζονται να προσπελάσουν τα εμπόδια που τους θέτει ο καλλιτέχνης.

► bernier-eliades.com/current-exhibitions/
Bernier/Eliades, Επταχάλκου 11
Θησείο, 210 34139357

Posterity

The Blender Gallery, έως 27 Φεβρουαρίου

Η έκθεση «Posterity» αφορά στην παρουσίαση του γνήσιου υλικού μιας σπάνιας συλλογής αφισών, με αξιοσημείωτη εικαστική και γραφιστική αξία, σε πραγματικό χώρο και χρόνο, σαν συνέχεια της διαδικτυακής παρουσίας της με τον τίτλο «In Posters We Love», με συνεργασία του τετARTημόριου και της The Blender Gallery, σε επιμέλεια έκθεσης και σχεδιασμό από τον Νέστορα Κατσιμίχα. Τις αφίσες αυτές συνέλεξε επιμελώς ο σερβοβόσνιος χαρακτήρας Milan Zunic και η έκθεση αφιερώνεται στη μνήμη του. Το τετARTημόριο εντόπισε αυτή την ιδιαίτερη και σπάνια συλλογή, με τη συμβολή του Α. Κατσούλα. Οι αφίσες καλύπτουν τη χρονική περίοδο από τη δεκαετία του 1960 και μετά, με τον κύριο όγκο τους να καλύπτει τη διάρκεια της κρίσιμης για την Ανατολική Ευρώπη δεκαετία του 1970 και να συνεχίζεται σχεδόν έως και τις αρχές της Νέας Χιλιετίας.

► theblendergallery.com
(κλικ Virtual Tour στην αρχική σελίδα)
The Blender Gallery, Ζησιμοπούλου 4,
Γλυφάδα, 2130280597

Στέλλα Καπεζάνου

- Baby One More Time

Enripides Art Gallery

Κοιτάζοντας τα έργα της Στέλλας Καπεζάνου είναι σαν να παρακολουθούμε μία ταινία στην οποία υπερβολικά στιλιζαρισμένοι πρωταγωνιστές, με φόντο σουρεαλιστικά διαμορφωμένο και σκηνές που στις περισσότερες περιπτώσεις δεν θα μπορούσαν ποτέ να είχαν συμβεί, εμφανίζουν την ίδια γοητεία και το παιχνιδιάρικο ύφος των διαφημίσεων και του branding. Όλα τα γνωρίσματα που έχουν καταστήσει τη ζωγραφική της χαρακτηριστική είναι εδώ: η σχεδιαστική επιδεξιότητα, το κλείσιμο του ματιού στην ρορ αισθητική, η ευφάνταστη χρήση του χρώματος, οι αναφορές σε έργα από την ιστορία της τέχνης, η ματαιότητα, η ειρωνεία και το χιούμορ, μεταξύ άλλων. Όσοι χάσαμε την προσωπική έκθεση της ζωγράφου Στέλλας Καπεζάνου στην γκαλερί Enripides τον Οκτώβριο, έχουμε τη δυνατότητα να τη δούμε μέσα από ένα virtual tour, μαζί με τις εκθέσεις της Έλενας Κυρκιλή, Πάννη Ευθυμίου και Κωνσταντίνου Νίκου.

► evripides-art.gr/virtual-tour-ektheseon.
Enripides Art Gallery, Ηρακλείτου 10 & Σκουφά, Κολωνάκι, 2103615909

Αλέκος Κυραρίνης

- όρατών τε καί ἄοράτων

Citronne Gallery, έως 28 Φεβρουαρίου

Ο σκηνοθέτης **Αλέξανδρος Αβρανάς** επισκέπτεται και παρακολουθεί την έκθεση του Αλέκου Κυραρίνη «όρατών τε καί ἄοράτων» στην γκαλερί Citronne. Δεν πρόκειται για μια συνήθη καταγραφή-απεικόνιση των έργων. Το βίντεο παρουσιάζει την οπτική ενός καλλιτέχνη-σκηνοθέτη στο εκτιθέμενο έργο ενός άλλου καλλιτέχνη - εικαστικού. Ένα τρίτο καλλιτεχνικό στοιχείο είναι η σύνθεση του **Γιώργου Κουμენტάκη** «Το Ισοκράτημα ενός Παιδιού», η οποία λειτουργεί ως συνδετικός ιστός ανάμεσα στις δύο δημιουργίες.

Ο Αλέξανδρος Αβρανάς περιέρχεται την έκθεση του Αλέκου Κυραρίνη ως σύνολη δημιουργία – ταυτοχρόνως «περιγράφει» το κάθε έργο χωριστά. Στην περιήγησή του, ο σκηνοθέτης προσλαμβάνει τον εκθεσιακό χώρο ως πλαίσιο, αλλά και ως τμήμα ενεργό της έκθεσης. Οι τοίχοι, οι πόρτες, οι γωνίες προβάλλονται επαναληπτικά για να υπογραμμίσουν τον ρόλο τους, όχι μόνον στεγαστικό, αλλά και συμπληρωματικό της εικαστικής δημιουργίας. Η ιδιαιτερότητα της περιήγησης αυτής είναι η αέναη κυκλική κίνηση η οποία, σταδιακά και μεθοδικά, μας κυκλοφορεί μέσα στη μυστικιστική ατμόσφαιρα του Αλέκου Κυραρίνη.

► [Citronne.com/el/alekos-kyrarinis-of-things-visible-and-invisible-video/](https://citronne.com/el/alekos-kyrarinis-of-things-visible-and-invisible-video/)
Citronne Gallery, Πατριάρχου Ιωακείμ 19, Κολωνάκι, 2107235226

Ο *Arícos* τα βάζει με τους **ΨΕΚ**

Ο Θέμος Ρίζος, frontman των Picos Aricos & The Piña Coladas, μιλάει για τις «Ημέρες καραντίνας»

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ

Αν δεις ένα από τα βιντεοκλίπ του κάνεις subscribe για να περιμένεις το επόμενο, γιατί θέλεις να δεις κι άλλες DIY μεταμορφώσεις και να ακούσεις κι άλλα τραγούδια που φτιάχτηκαν για να μας φτιάξουν τη διάθεση. Με επίκαιρους στίχους που ανατέμνουν την ειδησεογραφία και σχεδόν συνθηματικά ρεφρέν, ο Arícos είναι μία από τις περσόνες που ξεχώρισαν στα social media την εποχή της πανδημίας αφού αποφάσισε να ανοίξει μικρόφωνα και κάμερες και να τα πει τραγουδιστά. Σχεδόν έναν χρόνο από το πρώτο lockdown επέστρεψε με νέο hit και απαντά για τις μουσικές περιπέτειές του, για την κομική αλλά και τη δραματική πλευρά της εποχής που ζούμε.

– Από το «Αχ Ντίνα (Η καραντίνα)» στο «Ραπ για κάθε ψεκασμένο» πέρασε σχεδόν ένας χρόνος. Πώς πήρατε την απόφαση για αυτή τη viral σειρά διασκευών και τραγουδιών;

Δεν ήταν συνειδητή απόφαση. Όταν ξεκίνησα να γράφω τα πρώτα από αυτά τα κομμάτια, δεν μπορούσα ούτε να διανοηθώ ότι θα αγαπηθούν από τόσους ανθρώπους. Απλώς, όπως όλοι οι μουσικοί, όταν ήρθε η πρώτη καραντίνα βρέθηκα ξαφνικά με πάρα πολύ ελεύθερο χρόνο και ήθελα να κάνω τους φίλους μου στο Facebook να γελάσουν, να ξεχάσουν για λίγο τη μαυρίλα. Με το «Αχ Ντίνα» συνειδητοποίησα ότι η ανάγκη αυτή υπήρχε σε έναν πολύ ευρύτερο κύκλο ανθρώπων. Από τότε συνεχίζω να γράφω τραγούδια και να κάνω βίντεο, αν και ποτέ δεν έβαλα κανενός είδους αυστηρό πρόγραμμα. Μάλιστα έχω πει πολλές στον εαυτό μου «Οκ, το κούρασες πλέον, αυτό ήταν το τελευταίο τραγούδι για τον κορωνοϊό», αλλά δεν μπορώ να συγκρατηθώ όταν μου έρχεται μια ιδέα που κάνει πρώτα απ' όλα εμένα τον ίδιο να γελάσω. Σε κάθε περίπτωση, έχω πλήρη συνείδηση ότι ένα viral κομμάτι είναι ακριβώς το αντίθετο της διαχρονικής επιτυχίας. Είναι σαν τα αστεία βίντεο με γάτες: αρέσουν σχεδόν σε όλους μας, τα βλέπουμε και μπορεί να πατήσουμε «Χαχά» ή να τα στείλουμε στους φίλους μας, αλλά σε γενικές γραμμές, αφού γελάσουμε, πάμε παρακάτω και τα ξεχνάμε.

– Ο αυτοσαρκασμός κυριαρχεί σε αυτό το running gag. Γιατί;

Δεν με έπαιρνα ποτέ πολύ στα σοβαρά. Κάποιοι έχουν μαγευτικές φωνές, άλλοι είναι φοβεροί κιθαρίστες ή γράφουν καταπληκτικούς στίχους – εγώ είμαι απλώς ένας κλόουν. Εξάλλου έχουμε πλεόνασμα σοβαροφάνειας, ειδικά στον καλλιτεχνικό χώρο. Δεν καταλαβαίνω πώς γίνεται να προσπαθείς να κάνεις τον άλλο να γελάσει και ταυτόχρονα να πασχίζεις να φαίνεσαι τελείως ατσάλκωτος.

– Τι σας έχει κάνει μεγαλύτερη εντύπωση κατά τη διάρκεια της πανδημίας;

Ο ατομικισμός, ότι κανείς δεν παίρνει την ευθύνη να πει

«φταίω και εγώ» ή έστω «πρέπει να βάλω πλάτη κι εγώ». Οι εστιάτορες λένε «γιατί κλείνετε την εστίαση και όχι τη λιανική;», οι κομμωτές «γιατί κλείνετε τα κομμωτήρια και όχι τα σχολεία;», και ούτω καθ' εξής. Η δε κυβέρνηση προσπαθεί να πείσει ότι έχει κάνει μια άψογη διαχείριση της πανδημίας – δεν έχει ακουστεί ούτε ένα «συγγνώμη» όλους αυτούς τους μήνες, έστω για αυτά που έκαναν ζημιά κυρίως σε συμβολικό επίπεδο (π.χ. οι βόλτες στην Πάρνηθα και στην Ικαρία). Προφανώς, η κυβέρνηση έχει πολύ μεγαλύτερη ευθύνη από τον οποιοδήποτε μικροεπιχειρηματία. Αλλά δεν μπορεί μονίμως να τα ρίχνουμε είτε στους κυβερνώντες είτε στον δίπλα κλάδο – αν δεν φταίει κανείς μας, τότε φταίμε όλοι. Προσωπικά, έχω χάσει το 95% των εσόδων μου τον τελευταίο χρόνο: δεν κάνω live, το στούντιο ηχογραφήσεων που έχω είναι φυσικά κλειστό και δεν υπάρχει ζήτηση για ηχητική και μουσική κάλυψη σε εκδηλώσεις – κάτι που παρέχω μέσω της ομάδας συγκροτημάτων, DJs και ηχοηχητών «No More Artists». Παρόλα αυτά πιστεύω, και το λέω με κάθε ευκαιρία, ότι τα μέτρα πρέπει να τηρηθούν απαρέγκλιτα, κι ας ζω από τα επιδόματα όλο αυτό το διάστημα. Όσο πιο νωρίς αδειάσουν οι ΜΕΘ (ενώ φυσικά προχωρούν οι εμβολιασμοί), τόσο πιο γρήγορα θα επιστρέψουμε όλοι στις δουλειές μας και θα τα ξεχάσουμε όλα αυτά.

– Ποιο είναι το καλύτερο και ποιο το χειρότερο σχόλιο που έχετε ακούσει για αυτά τα τραγούδια;

Θα θυμάμαι πάντα τα μηνύματα νηπιαγωγών και δασκάλων μετά το «Σώσε τη γιαγιά», όταν μου έγραφαν ότι θα μάθουν το τραγούδι στους μαθητές τους για να περάσουν το μήνυμα της τήρησης των βασικών μέτρων (μάσκα, αποστάσεις, πλύσιμο χεριών). Τα περισσότερα αρνητικά σχόλια έρχονται από τους αρνητές της πανδημίας και συνήθως είναι τόσο παρανοϊκά που μόνο γέλιο μπορούν να προκαλέσουν. Αλλά υπάρχουν ορισμένοι που θυμώνουν υπερβολικά και κατά καιρούς γράφουν πολύ προσβλητικά πράγματα. Επιλέγω να τους αγνοώ.

– Σας την έχουν πέσει ψεκασμένοι;

Όπως είπα και προηγουμένως, πάρα πολλοί. Με μια βόλτα στα σχόλια του «Βγάλε τον σκασμό (για τον ιό)» και του «Ραπ για κάθε ψεκασμένο» θα βρείτε πολλά «διαμάντια». Ευτυχώς, βέβαια, στην Ελλάδα έχουμε κυρίως ψεκασμένους του καναπέ και του ηλεκτρολογίου, οπότε ακόμη και οι πιο ακραίες απειλές τους δεν με αγγίζουν καθόλου.

– Γιατί πιστεύετε πως τα τραγούδια αυτά άγγιξαν τον κόσμο;

Ειλικρινά, θεωρώ ότι είμαι πολύ μέτριος μουσικός και τραγουδιστής. Απλώς οι «Ημέρες καραντίνας» (έτσι έχω ονομάσει τη σειρά των τραγουδιών για τον κορωνοϊό) μιλούν για κάτι που μας αφορά όλους. Δεν είναι δύσκολο να ταυτιστείς με τους στίχους, όταν αυτοί περιγράφουν καταστάσεις που σε αυτή τη μοναδική συγκυρία βιώνουμε όλοι ανεξαιρέτως: την απομόνωση, τη περιοριστικά μέτρα, την παράνοια των ψεκασμένων.

– Πώς είδατε τις δηλώσεις καλλιτεχνών που αμφι-

σβητούν την πανδημία και «αντιστέκονται» στα περιοριστικά μέτρα για την αναχαίτισή της;

Στην καλύτερη περίπτωση είναι ανόητοι ή αφελείς. Στη χειρότερη, αποσκοπούν σε άλλα οφέλη συντασσόμενοι με το στρατόπεδο των αρνητών. Εξάλλου, η «αντίσταση» της πλάκας κατά πάντων πουλάει πολύ στην Ελλάδα, όπως και ο εν γένει αντιεπιστημονισμός. Φυσικά, αυτή η στάση τους δεν πρέπει να συγχέεται με τη γόνιμη αμφισβήτηση των επιλογών της εκάστοτε εξουσίας.

– Τι σας έκανε να ασχοληθείτε με τη μουσική;

Είχα την τύχη να γεννηθώ σε ένα σπίτι που ήταν διαρκώς γεμάτο μουσικούς και μουσική. Η μητέρα μου εργαζόταν στη δισκογραφία κι έτσι μεγαλώσαμε περιτριγυρισμένοι από σπουδαίους καλλιτέχνες και πολλά βινύλια. Ξεκίνησα μαθήματα κιθάρας όταν ήμουν 9-10 χρονών, μαζί με τον αδερφό μου. Μετά ήρθαν τα σχολικά συγκροτήματα και αργότερα τα πρώτα μου live σε φοιτητικά στέκια της Θεσσαλονίκης. Για πολλά χρόνια έπαιζα σε μπάντες και δούλεα σαν DJ, αλλά δεν πίστευα ότι θα ασχοληθώ ποτέ αποκλειστικά με τη μουσική ως επάγγελμα. Μέχρι που συνειδητοποίησα ότι με τον κατάλληλο σχεδιασμό και αρκετές θυσίες, μπορούσα να αφήσω την «ηρωινή» μου δουλειά και να αφοσιωθώ στη μουσική. Δεν το έχω

Η «αντίσταση» της πλάκας κατά πάντων πουλάει πολύ στην Ελλάδα, όπως και ο εν γένει αντιεπιστημονισμός

μετανιώσει καθόλου κι ας μη βγάζω πολλά χρήματα – η ρουτίνα του «πενθήμερο, 9 με 5» δεν είναι για μένα.

– Τι θυμάστε από τα χρόνια που παίζατε σε σκηνές της Θεσσαλονίκης;

Οι χώροι που έπαιζα δεν ήταν πραγματικές σκηνές, αλλά φοιτητικά καφέ-μπαρ που απλώς έβαζαν κι ένα live 2-3 φορές τη βδομάδα για «κράχτη». Θυμάμαι ότι πληρωνόμουν 5.000 δραχμές, αλλά όχι πάντα – όταν δεν είχε πολύ κόσμο, η πληρωμή μου ήταν τα ποτά μου. Από την άλλη, όταν είχε κόσμο, δεν με άκουγαν και πολλοί, αφού δεν υπήρχαν μικρόφωνα και ηχεία. Ήταν όσο παρακμιακό ακούγεται, αλλά ταυτόχρονα το να παίζω μέρα παρά μέρα live στα 19 μου χρόνια αποτέλεσε μεγάλο «σχολείο».

– Πότε και πώς ξεκίνησαν οι Picos Apicos & The Pina Coladas; Ποια ήταν η έμπνευση για τη δημιουργία τους;
Το 2005, είχα τελειώσει τις σπουδές μου και επέστρεψα στην Αθήνα. Δεν είχα κανένα σχέδιο για το τι θα κάνω με τη μουσική. Ένα βράδυ, η κολλητή μου με πήρε τηλέφωνο και μου είπε ότι ο αδερφός της έψαχνε κιθαρίστα για να φτιάξει συγκρότημα. Ήταν ο Παναγιώτης Ζούγρος, που όταν βρήκαμε το όνομα της μπάντας πήρε το παρατσούκλι «Picos», κι εγώ το «Apicos». Παίζαμε για πολύ καιρό

καθαρά για την πλάκα μας. Μπλέκαμε στην playlist ό,τι μας άρεσε και έκανε τον κόσμο να χορεύει, «Elvis και Beatles, Μπουλά και Γιοκαρίνη» όπως λέμε και στο «Πάρτυ». Με τα χρόνια αποκτήσαμε ένα μικρό αλλά πιστό fan club, βγάλαμε μερικά δικά μας τραγούδια και αρχίσαμε να παίζουμε σε clubs της Αθήνας, καθώς και σε αρκετούς γάμους και ιδιωτικά πάρτι – κάτι που κάνουμε μέχρι σήμερα.

– Ποιον κωμικό θαυμάζετε περισσότερο και γιατί;

Μου αρέσουν πάρα πολύ οι Monty Python – είναι απίστευτο ότι 50 χρόνια μετά το χιούμορ τους παραμένει τόσο επίκαιρο. Στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια έχουμε αρκετούς ταλαντούχους stand-up comedians, όπως ο Βύρωνας Θεοδωρόπουλος, ο Μιχάλης Μαθιουδάκης και η Κατερίνα Βρανά.

– Η καλύτερη συναυλία που έχετε δώσει και η καλύτερη που έχετε βιώσει ως θεατής είναι...

Από τα live των Picos Apicos & The Pina Coladas θα ξεχωρίζω το αποκριτικό πάρτι με θεματική «ΠΑΣΟΚ παλιό το Ορθόδοξο» που είχαμε κάνει πριν 2-3 χρόνια στο Lazy Club. Όλο το μαγαζί ήταν στολισμένο στα πράσινα, ο κόσμος ερχόταν ντυμένος με ζιβάγκο, φορέματα α λα Μιμή και στέκες «πράσινος ήλιος» στα μαλλιά. Κάναμε είσοδο

με Carmina Burana και είχαμε βιντεοπροβολές με τις λαοθάλασσες από τις εκλογές του '85. Πολύ γέλιο. Ξεχωρίζω ακόμη την εμφάνισή μας με τους The Peppers Beatles Tribute Band στα Μάταλα το 2016. Δεν ξεχνάς live μπροστά σε 11.000 κόσμο, πόσο μάλλον όταν παίζεις Beatles σε ένα τόσο ταιριαστό περιβάλλον. Σαν θεατής, δεν θα ξεχάσω ποτέ τον Paul McCartney, που είχα την τύχη να δω στην Κρακοβία το 2018. Ήταν όνειρο ζωής για έναν αθεράπευτο «beatlemaniac» σαν εμένα.

– Τι σας δίνει ελπίδα αυτή την περίοδο;

Τα εμβόλια, αυτή η μεγάλη νίκη της επιστήμης. Και οι κινήσεις ανθρωπιάς και αλληλεγγύης που δεν σταματούν, παρά την πανδημία.

– Πού πάτε όταν στέλνετε κωδικό μετακίνησης 6;

Εδώ τριγύρω – μένω στη Ριζούπολη, κοντά στον Απόλλωνα και την Columbia. Στη γωνία είναι το παρκάκι της Θερμίδας, αλλά για τις πιο μεγάλες βόλτες υπάρχει και το Άλσος Βεΐκου.

– Τι σας έχει λείψει περισσότερο την περίοδο των lockdowns;

Τα live, τα ξενύχτια στις μπάρες και οι αγκαλιές. **Α**

www.athensvoice.gr

Διαβάστε όλη τη συνέντευξη

Ο ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΗΜΕΔΛΟΣ ΚΑΙ Ο ΓΕΡΟΣ ΤΟΥ ΜΩΡΙΑ

Της ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΜΠΙΡΜΠΛΗ

«Κοτζάμπασης του Καστρόπυργου», από τη μυθιστορηματική τριλογία του Μ. Καραγάτση («Κοτζάμπασης του Καστρόπυργου», «Αίμα χαμένο και κερδισμένο», «Τα στερνά του Μίχαλου») ζωντανεύει στη σκηνή του Εθνικού Θεάτρου σε σκηνοθεσία Δημήτρη Τάρλου, με αφορμή την επέτειο των 200 χρόνων από την Ελληνική Επανάσταση. Στην παράσταση, που θα δούμε σε live streaming το Σάββατο 20/2, στις 19.30, παρακολουθούμε την Ιστορία μέσα από την προσωπική ιστορία του περίφημου Κοτζάμπαση Μίχαλου Ρούση, ενός ανθρώπου διχασμένου από τον τρομερό φόβο του θανάτου και τη δίψα του για ζωή. Τον διώκτη του, τον αρχιστράτηγο της επανάστασης Θεόδωρο Κολοκοτρώνη, υποδύεται ο γνωστός, εξαιρετικός και βραβευμένος ηθοποιός Δημήτρης Ήμελλος. Μιλήσαμε μαζί του για το έργο, τον ρόλο του, για τη σχέση του με το θέατρο, την εμπειρία του live streaming αλλά και όλα όσα συγκλονίζουν τον χώρο στις μέρες μας.

“Ο «Κοτζάμπασης του Καστρόπυργου» και ο φόβος του θανάτου

«Στο έργο ο “Κοτζάμπασης του Καστρόπυργου” ο Καραγάτσης απομυθοποιεί τα γεγονότα για να τα ξαναδεί με μια δική του ματιά και να αναζητήσει τον δικό του αγώνα προς την ελευθερία, μέσα από τα μάτια του ήρωά του, Μίχαλου Ρούση.

Ο φοβισμένος και δειλός αυτός ήρωας προσπαθεί εναγωνίως να απελευθερωθεί από τα δεσμά του φόβου για τον θάνατο. Είναι ένας άνθρωπος που αγαπάει τη ζωή τόσο, που μπορεί να κάνει τα πάντα προκειμένου να μην χάσει τις απολαύσεις της, ακόμα και να αλλαξοπιστήσει. Αυτός ο φόβος είναι η σκλαβιά του. Συγκρούεται η αθάνατη και άφοβη ψυχή με το θνητό και δειλό μας σώμα. Αυτή είναι η κατά Καραγάτση επανάσταση του ανθρώπου: να παλέψει με τους φόβους του. Αυτή είναι η ΜΕΓΑΛΗ ΜΑΧΗ».

Ο ρόλος του Κολοκοτρώνη

«Αρχικά, τρόμαξα όταν μου πρότεινε ο Δημήτρης τον ρόλο του Κολοκοτρώνη. Είναι επικίνδυνο να υποδυθείς το πιο εμβληματικό πρόσωπο της Ελληνικής Επανάστασης. Όλοι μας έχουμε ανεξίτηλη την εικόνα του στο μυαλό μας. Ο γέρος του Μωριά είναι η προσωποποίηση της επανάστασης, το σύμβολό της, και είναι επικίνδυνο να παίζεις με τέτοια σύμβολα. Από την άλλη όμως στον “Κοτζάμπαση του Καστρόπυργου” οι ήρωες της επανάστασης είναι ταυτόχρονα και ήρωες μυθιστορήματος. Ο Καραγάτσης δεν γράφει ιστορία αλλά μυθιστόρημα, και παρότι αναφέρεται σε ιστορικά γεγονότα και πρόσωπα δεν αφηγείται την Ελληνική Επανάσταση, αλλά χρησιμοποιεί το πλαίσιο της για να αφηγηθεί την πορεία του Μίχαλου Ρούση μέσα σε αυτή τη συνθήκη. Έτσι, λοιπόν, όλοι οι ήρωες και όλα τα γεγονότα που εκτυλίσσονται στο μυθιστόρημα είναι ιδωμένα μέσα από τα μάτια του κεντρικού του ήρωα. Το κάθε πρόσωπο παίρνει την αξία του μέσα από τη μάχη που δίνει ο Ρούσης απέναντι στον φόβο του θανάτου. Ο Κολοκοτρώνης, εκτός από ένας άνθρωπος άτρομος και άφοβος, γίνεται γι’ αυτόν ο τιμωρός και διώκτης του, από τη στιγμή που ο Μίχαλος αλλαξοπίστησε στην Ντροπολιτσά, για να γλιτώσει τη ζωή του, προδίδοντας πατρίδα και θρησκεία. Ο Κολοκοτρώνης είναι με έναν τρόπο ο δήμεός του, αν τον πιάσει απειλεί ότι “θα του κρεμάσει τ’ άντερα στην πλατεία του Καστρόπυργου”. Αποτελεί μια μορφή του φόβου του κι έτσι προσπαθώ να τον προσεγγίσω, από το πώς λειτουργεί στο μυαλό και την ψυχή του Μίχαλου. Για να ξεφύγει από την οργή του Κολοκοτρώνη και να κερδίσει την αμνηστία του, ο Μίχαλος θα πάει να πολεμήσει μαζί του στα Δερβενάκια μεταμφιεσμένος σε Θεσσαλό, όπου θα θριαμβεύσει στη μάχη κυνηγημένος από τον φόβο και θα ανακηρυχθεί ήρωας. Ανθρώπινες ιστορίες προσπαθούμε

να αφηγηθούμε στη σκηνή και όχι σύμβολα, για να ακουμπήσουμε πλευρές της ψυχής του ανθρώπου».

Θέατρο χωρίς θεατές, η νέα συνθήκη που διαμορφώνεται με την πανδημία

«Live streaming παράσταση δεν έχω ξανακάνει. Είναι η πρώτη μου εμπειρία και έχω αγωνία, ομολογώ. Τώρα ο θεατής παίζει τον ρόλο της κάμερας και όλο θα εξαρτάται πια από τον τρόπο που θα γυριστεί. Μιλάμε για ένα καινούριο μέσο το οποίο βρίσκεται στα σπάργανα, κάτι ανάμεσα σε θέατρο και σινεμά, ψάχνει κι αυτό τα γράδα του, τον τρόπο να υπάρξει, γιατί δεν ξέρουμε και τι θα γίνει στο μέλλον στην ανθρωπότητα. Περισσότερο το ‘χω στο μυαλό μου σαν συνθήκη, υπάρχουν θεατές κάπου αλλού, που μας βλέπουν χωρίς να είναι παρόντες, αλλά παρόλα αυτά δεν νομίζω ότι θα είναι λιγότερη η αγωνία που νιώθεις πριν την παράσταση γιατί κι αυτό είναι κάτι ζωντανό, το βλέπει ο άλλος τη στιγμή που παίζεται. Για μένα προσωπικά το πρόβλημα με το να βλέπω live streaming στην οθόνη είναι ότι δεν γίνομαι μέτοχος του γεγονότος του θεάτρου, πιο πολύ τελικά παρατηρώ τη σκηνοθεσία, σκέφτομαι πώς παίζει ή πώς αισθάνεται ο ηθοποιός ή πώς σκέφτηκαν να το γυρίσουν και διάφορα άλλα τεχνικά θέματα. Αντίθετα με τη σκηνή που είναι ένας διάλογος με την πλατεία, νιώθεις την ανάσα του κοινού. Είναι όπως τα ραντεβού, δεν είναι όλα ίδια, διαμορφώνονται από τις συνθήκες, από τον αέρα, ακόμα και με τον ίδιο άνθρωπο να βγαίνει αλλιώς είσαι τη μία μέρα και αλλιώς την άλλη. Αυτό το ζωντανό στοιχείο δεν μπορεί να υπάρξει στο live streaming, αναγκαστικά γίνεται στο φανταστικό επίπεδο».

Σκηνοθεσία, υποκριτική, διδασκαλία. Η συνεργασία με τον Δημήτρη Τάρλου.

«Με τον Δημήτρη Τάρλου έχουμε συνεργαστεί στο παρελθόν σαν ηθοποιοί, έχουμε παίξει μαζί στη “Φρεναπάτη”, την παράσταση που έμελλε να πάρω το βραβείο Χορν πριν 21 χρόνια, νεαροί και οι δύο τότε, σε σκηνοθεσία Στάθη Λιβαθινού. Στην παράσταση “Ο Κοτζάμπασης του Καστρόπυργου” που σκηνοθετεί ο Δημήτρης είμαστε συνεργάτες, ο καθένας έχει τη θέση του μέσα σ’ αυτό, φτιάχνουμε μια οικοδομή που μας χρειάζεται όλους. Πιστεύω στον διάλογο ανάμεσα στον ηθοποιό και τον σκηνοθέτη, που φυσικά ρυθμίζεται από τον σκηνοθέτη, και ο ηθοποιός, που έχει μάθει πολλές “ξένες γλώσσες”, τον “μεταφράζει” στη σκηνή. Η σχέση σκηνοθέτη-ηθοποιού δεν μπορεί να είναι σχέση δούλου-αφέντη κι όποιος θέλει να της προσδώσει αυτή τη διάσταση νομίζω πως δεν ασχολείται με το φαινόμενο του θεάτρου. Ο Δημήτρης έχει υπάρξει ηθοποιός, ξέρει τι είναι αυτό που λέμε “σκηνή” και δεν θα μπορούσε ποτέ να σκηνοθετεί “απ’ έξω”. Δεν είμαστε μαριονέτες να ακολουθούμε άβουλα τις οδηγίες ενός ανθρώπου. Αν ο ηθοποιός ενεργεί σαν μαριονέτα αυτό πιστεύω το κάνει για να απαλλάσσεται των ευθυνών του. Ο ηθοποιός είναι δημιουργός – και, προσωπικά, ακριβώς επειδή αναγνώρισα αυτή του την ιδιότητα, ενεπλάκη στο θέατρο.

Το ίδιο ισχύει και στη διδασκαλία. Η μοίρα μου επεφύλαξε πρώτα να διδάξω και μετά να ανέβω στη σκηνή ως ηθοποιός. Μάλιστα δεν θα το έλεγα τόσο διδασκαλία, όσο μαθητεία. Μαθαίνεις στη δουλειά αυτή από οποιαδήποτε θέση, μαθητή, δασκάλου, σκηνοθέτη, και σε οποιαδήποτε φάση της ζωής σου. Γιατί το θέατρο είναι ένα μόνιμο σχολείο, απαιτεί να είσαι ανοιχτός και να εμβαθύνεις. Πάντα ένιωθα ότι, αν δεν

προσερχόμουν ως μαθητής, θα ήμουν ανέμπνευστος και μη δημιουργικός».

Οι αποκαλύψεις, η απομάγευση στη σχέση δασκάλου-σκηνοθέτη και ηθοποιού

«Οι αποκαλύψεις που ακούμε τελευταία μοιάζουν σαν κεραυνός εν αιθρία αλλά λίγο ως πολύ είναι πράγματα που συνέβαιναν και, δυστυχώς, θα συμβαίνουν. Θα μιλήσω μόνο για το φαινόμενο και όχι για την ουσία των υποθέσεων που είναι στη δημοσιότητα και η οποία αφορά μόνο τη Δικαιοσύνη. Είναι μια εικόνα που δημιουργείται μια συγκεκριμένη στιγμή παίρνοντας μεγάλη δημοσιότητα, γιατί έρχεται συμπεκνωμένη.

Τέτοιου είδους σχέσεις, δασκάλου-μαθητή, σκηνοθέτη-ηθοποιού κλονίζονται στην πράξη, όχι a priori. Κάθε φορά νιώθουμε διαφορετικά και είναι σαφές σε όλους το είδος της επικοινωνίας και της σχέσης, αν είναι σχέση συνεργασίας ή σχέση εξουσίας του ενός προς τον άλλο, όποτε αρχίζουν και τα παρατράγουδα. Η εξουσία πάντα φέρνει παρατράγουδα, εκεί είναι και η αναπηρία στον άνθρωπο που είναι ανίκανος να τη διαχειριστεί σωστά και τη χρησιμοποιεί για να καρπωθεί πράγματα από αυτή. Στην τέχνη όμως εί-

μαστε για να προσφέρουμε, όχι για να καρπωθούμε. Κερδίζουμε μέσα από την προσφορά.

Οι καλλιτέχνες έχουν μια λοξή ματιά πάνω στη ζωή κι εκεί μέσα ενέχονται πάρα πολλά πράγματα τα οποία δεν είναι πάντοτε ελέγξιμα ή διαχειρίσιμα. Χρειάζεται τρομερή ωριμότητα, μέχρι και σοφία για να μπορεί κανείς να τα διαχειριστεί, κι όταν σε αυτά παρεισφρέει και το φαινόμενο της εξουσίας, εκεί γίνεται και επικίνδυνο το πράγμα. Το ίδιο συμβαίνει σε όλες τις εξουσιαστικές εκφάνσεις της ζωής, από την πολιτική μέχρι την οικογένεια. Η τέχνη βέβαια είναι πιο ευάλωτη γιατί δεν παύει να είναι μια ερωτική διαδικασία και εξαρτάται από την αντίληψη για τον ερωτισμό του κάθε καλλιτέχνη. Όλα αυτά βέβαια είναι και θέμα εκπαίδευσης. Είχα την τύχη να σπουδάσω στην Ακαδημία Θεατρικής Τέχνης της Μόσχας και να μαθητεύσω κοντά σε ανθρώπους που ήταν επαγγελματίες εκπαιδευτικοί. Στην Ελλάδα πάσχει η εκπαίδευση καθηγητών στον τομέα της τέχνης, ειδικά του θεάτρου. Δεν υπάρχουν επαγγελματίες του είδους. Εδώ είμαστε ηθοποιοί και σκηνοθέτες που ασκούμε το επάγγελμα του εκπαιδευτικού, χωρίς εν πολλοίς να το έχουμε σπουδάσει. Είμαστε “ερασιτέχνες” και αυτό φαίνεται από τον πρόχειρο

και συντεχνιακό τρόπο που λειτουργούμε, ο οποίος έχει τα καλά του αλλά έχει και πολλά κακά.

Όπως δεν μπορεί να καθοριστεί το θέατρο από τη συγκυρία της πανδημίας και του live streaming, έτσι δεν μπορεί να καθοριστεί η σχέση μας με την τέχνη από τις καταγγελίες και τις περιπτώσεις που βρίσκονται στο κέντρο της δημοσιότητας αυτή την εποχή. Ο καλλιτέχνης είναι ο λειτουργός της τέχνης και όχι η τέχνη, όπως και ο κληρικός είναι ο λειτουργός του Θεού και όχι ο Θεός. Αν λοιπόν “κάτι σάπιο υπάρχει στο βασίλειο του ανθρώπου” αυτό δεν σημαίνει ότι είναι σάπιο και το βασίλειο του Θεού, ας μην τα μπερδεύουμε αυτά». Α

INFO

Ο «Κοτζάμπασης του Καστρόπυργου» του Μ. Καραγάτση, σε σκηνοθεσία Δημήτρη Τάρλου. Δείτε την παράσταση σε Live Streaming: Σάββατο 20/2, ώρα 19.30, Εθνικό Θέατρο - Σκηνή «Μαρίκα Κοτοπούλη».

ΦΟΥΣΤΑΝΕΛΕΣ ΚΑΙ ΧΛΑΜΥΔΕΣ

ΑΠΟ ΤΗ ΜΟΔΑ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΑ ΠΑΡΙΣΙΝΑ ΣΑΛΟΝΙΑ ΜΕΧΡΙ ΤΟΝ ΑΝΔΡΙΑΝΤΑ ΤΟΥ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ, ΜΠΗΚΑΜΕ ΣΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΣΑΥΡΙΣΑΜΕ ΣΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ ΑΥΤΟΥ ΠΟΥ ΛΕΜΕ «Ο ΜΥΘΟΣ ΤΟΥ '21».

Οι Έλληνες και όχι μόνο, και ανεξαρτήτως κοινωνικής θέσης, σταδιακά επιθυμούσαν όλο και περισσότερο να «δουν» την ιστορία και τους πρωταγωνιστές της. Η Ιστορία άρχισε να γράφεται με σκόρπια υλικά στο τοπίο, κειμήλια που έμπαιναν σε μουσεία, λαϊκές εικόνες που πωλούνταν από γυρολόγους ή δημοσιεύονταν σε περιοδικά και εφημερίδες, την εικονογράφηση των σχολικών βιβλίων, καρτ ποστάλ, μνημεία και ανδριάντες. Για παράδειγμα, στο Εθνικό Ιστορικό Μουσείο καταχωρήθηκαν ως κειμήλια το πιστόλι με το οποίο δολοφονήθηκε το 1913 ο Γεώργιος Α' αλλά και «υπολείμματα από το γένι του Πατριάρχη Γρηγορίου Ε', ενώ κατά την εκατονταετηρίδα από τον θάνατο του Λόρδου Βύρωνα το Μουσείο εξέθεσε το κρεβάτι επάνω στο οποίο είχε εκπνεύσει ο ποιητής.

Στην προσπάθειά του να στηθεί, το ελληνικό κράτος έκανε το παρόν αμέσως ιστορία. Τον Μάιο 1822, σύμφωνα με έγγραφο του υπουργού Εσωτερικών, **Ιωάννη Κωλέττη** που ικανοποιεί σχετικό αίτημα των κατοίκων, το χωριό Πιάδα στην Αργολίδα, όπου «ήτον πεπρωμένον να κρηυχθή η ανεξαρτησία του ελληνικού έθνους», προβιβάζεται σε πόλη και μετονομάζεται σε **Νέα Επίδαυρο**, ενώ αποφασίζεται «να εγερθή στήλη εκ μαρμάρου με την επιγραφήν **Ανεξαρτησία της Ελλάδος, διά να είναι εις μνημείο παντοτινόν**». Όπως έλεγε ο Κωλέττης, «**αφού δεν έχουμε γρόσια, μοιράζουμε χαρτιά**».

Η ιστορία γραφόταν από νεαρούς λόγιους οι οποίοι ως εθελοντές ακολουθούσαν τις μάχες και κατέγραφαν τις αφηγήσεις των αρχηγών. Μία μαρτυρία λέει ότι ο **Καρσί-**

σκάκης, απευθυνόμενος στον νεαρό ποιητή **Παναγιώτη Σούτσο**, του λέει: «Υπάγω να ελευθερώσω την Αττικήν· εγώ θέλει πράττει· συ θέλεις γράφει».

Η Ελληνική Επανάσταση γίνεται Μόδα

Η Ελληνική Επανάσταση προκαλούσε περιέργεια και προσφερόταν για εμπορευματοποίηση. Ο **Μέτερνικ** με φανερά ειρωνεία έγραφε: «Στο μεταξύ ο κόσμος έχει βυθιστεί σε μία μεγάλη και αξιοθρήνητη φαντασμαγορία: το φιλελληνικό *emporium*». Είδη οικιακής χρήσης, επιτραπέζια σκεύη, τραπουλόχαρτα, επιτραπέζια παιχνίδια (το «Παιχνίδι της χήνας, ανανεωμένο με Έλληνες» που κυκλοφόρησε στο Παρίσι, ήταν παρόμοιο με το γνωστό μας «Φιδάκι»), ημερολόγια και διακοσμητικά αντικείμενα με παραστάσεις εμπνευσμένες από τον Αγώνα του 1821 κυκλοφορούν στη γαλλική κυρίως αγορά, με μεγάλη επιτυχία. Αρωματοποιοί κατασκευάζουν το «σαπούνι Υψηλάντη», ανδρικά παντελόνια σε ύφασμα «γκρίζο Μεσολόγγι» γίνονται της μόδας, ενώ ακόμη κι ένα λικέρ ονομάζεται «Μεσολόγγι». Μία λιθογραφία με τίτλο «*Robelina*», που απεικονίζει την Μπουμπουλίνα, θα εμψεύσει έναν νέο παρισινό συρμό, τα φορέματα à la Robeline.

Με τις διάφορες φιλελληνικές εκδηλώσεις για τη συλλογή χρημάτων «υπέρ των Ελλήνων», διαδίδονται άσπρες κορδέλες με μικρούς γαλάζιους σταυρούς, ενώ οι κομψές κυρίες κεντούν στα μαντήλια τους ελληνική μονογράμματα. Σερβίτσια πιάτων από τρία γνωστά γαλλικά εργοστάσια φαγεντιανής διακοσμούνται με παραστάσεις από τον «πόλεμο των Ελλήνων».

Ο πόλεμος στην Ελλάδα, εκτός από μόδα, είχε γίνει και ένα γεγονός «σε συνέχειες» στις εφημερίδες και το κοινό εκδήλωνε τη συμπάρεσά του συμμετέχοντας και σε φιλελληνικούς συλλόγους. Περιέργεια, συμπάθεια, εικόνες της μάχης, ένα έπος σε καθημερινές συνέχειες. Όπως γράφει η **Χ. Κουλούρη**: «Εναν μήνα μετά την Καταστροφή της Χίου, οι παρισινές εφημερίδες αρχίζουν να δημοσιεύουν ανταποκρίσεις οι οποίες περιγράφουν με δραματικούς τόνους και αποτροπιασμό τη σφαγή των κατοίκων του νησιού, τη λεηλασία και την πυρπόληση σπιτιών και δημόσιων κτιρίων και τα σκληροπάζαρα όπου πωλούνταν γυναικόπαιδα που είχαν απαχθεί ως λάφυρα. Ο αντίκτυπος

στη γαλλική κοινή γνώμη ήταν μεγάλος, όχι μόνο λόγω της κυρίαρχης αλληγορίας περί σύγκρουσης μεταξύ Χριστιανισμού και Ισλάμ, αλλά και επειδή η Χίος στη δυτική φαντασία ήταν ο γενέθλιος τόπος του Ομήρου».

Η ιστορία αποκτάει εικόνα κι έτσι εντυπωσιάζει και συγκινεί

Ο **Krazeisen**, αξιωματικός του βαυαρικού στρατού και ερασιτέχνης ζωγράφος, είχε έρθει στην Ελλάδα το 1826, μετά την πτώση του Μεσολογγίου, για να πολεμήσει εθελοντικά στο πλευρό των Ελλήνων. Ο Krazeisen θα ζωγραφίσει με μολύβι προσωπογραφίες Ελλήνων αγωνιστών και Φιλελλήνων, σε ένα διάστημα περίπου έξι μηνών. Τα πορτρέτα έγιναν με αυτοψία και φέρουν χρονολογία, τόπο και υπογραφή του εικονιζόμενου. Είναι η σφραγίδα γνησιότητάς τους. Το πορτρέτα εκείνα γίνονται λιθογραφίες οι οποίες δίνουν «τους ήρωες μέσα εις την ελαφράν εκείνην ομίχλην, εις την οποία τους έβλεπεν η κοινή φαντασία», όπως σχολίαζε ο **Ζαχαρίας Παπαντωνίου**.

Γύρω στα μέσα του 19ου αιώνα, Έλληνες καλλιτέχνες που έχουν σπουδάσει στο εξωτερικό αρχίζουν να αναπλάθουν κι εκείνοι εικόνες του Αγώνα. Στη Σχολή Καλών Τεχνών, η οποία λειτουργεί με πρωτοβουλία της Δούκισσας της Πλακεντίας, εκπαιδεύεται μια νέα γενιά καλλιτεχνών όπως ο **Νικηφόρος Λύτρας** και ο **Νικόλαος Γύζης** τα έργα των οποίων εκτίθενται σε βιτρίνες βιβλιοπωλείων –αργότερα και πιλοπωλείων– κι έτσι δεν χρειάζεται να πληρώσει κανείς για να δει έργα τέχνης με τις αναπαραστάσεις σκηνών του '21. Στις αρχές της δεκαετίας του 1880 μάλιστα, οι αθηναϊκές εφημερίδες προτρέπουν τους αναγνώστες τους να επισκέπτονται τα υπουργεία των Στρατιωτικών και των Ναυτικών για να βλέπουν τις αναρτημένες εκεί προσωπογραφίες των αγωνιστών. Οι χαρακτες απόφοιτοι του Πολυτεχνείου δουλεύουν για την εικονογράφηση των οικογενειακών περιοδικών, όπως η «Ευτέρπη» και η «Πανδώρα», προσφέροντας εικόνες των ιστορικών προσωπικοτήτων, έγχρωμες, σε διαστάσεις 62 x 41,6 που αποσπόνταν από τις σελίδες και γίνονταν διακοσμητικά κάδρα σε σχολικές αίθουσες, σπίτια, δημόσιους χώρους, εργαστήρια κ.λπ.

12. Ο ποταμός του Αλφειού στην Αθήνα, αρ. Νέος Αρκαδικός 13, 30.6.1895, αρ. εκ. 421

13. Η προέλαση της Κούτρης, αρ. Νέος Αρκαδικός, εκ. 31, 18.10.1896

14. Κωνσταντίνος Παλαιολόγος, Τελευταίος Αυτοκράτορας των Ελλήνων μαχόμενος υπό τη Κοσταντινουπόλεως πύλης ηρώνας κατά τη Άλωση αυτής της 2ης Μαΐου 1453 ημέρας Τρίτης, αρ. Νέος Αρκαδικός 21, 29.5.1890, αρ. εκ. 206

Ο **Κωστής Παλαμάς** είχε γράψει ότι «καμία από τας εικόνας, τας αναπαριστώσας επί το φανταστικώτερον σκηνάς της επανάστασης, δεν είχε τόσο διαδεδομένη ως στόλισμα των οικιών και των εργαστηρίων όσον η εικών της συλλήψεως του Διάκου».

Κι ακόμα, λαϊκοί ζωγράφοι όπως ο **Θεόφιλος** διακοσμούσαν σπίτια, μαγαζιά, πόρτες καφενείων, με σκηνές από την Επανάσταση, ενώ οι ήρωες μπαίνουν ακόμα και στις παραστάσεις του Καραγκιόζη.

Οι φωτογραφίες και οι ήρωες

Οι ήρωες που έπεσαν στη μάχη, όπως ο **Διάκος**, εξιδανικεύτηκαν με τη μορφή της αιώνιας νεότητας. Πολλοί από τους άλλους απθανατίστηκαν γέροντες πλέον, με «φράγκικα» ρούχα, όπως ο **Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος** και ο **Σπυρίδων Τρικούνης**, και κάποιοι με τις στολές και τα παράσημα που τους απέδωσε το ελληνικό κράτος. Στα μέσα του 19ου αιώνα μπαίνει στη ζωή της αθηναϊκής κοινωνίας η φωτογραφία. Το πρώτο φωτογραφείο της Αθήνας το άνοιξε το 1848 ο ζωγράφος **Φίλιππος Μαργαρίτης**, ενώ στη δεκαετία του 1850 ακόμη τρεις φωτογράφοι θα δραστηριοποιηθούν στην ελληνική πρωτεύουσα. «Η φωτογράφιση στο στούντιο είναι μία ατομική επιλογή αυτοεπιβεβαίωσης, μία συμβολική πράξη που επικυρώνει την κοινωνική άνοδο», όπως γράφει η Χ. Κουλούρη. «Οι ανθρώπινες σχέσεις αποκτούν ιστορία, τα οικογενειακά πορτρέτα κατασκευάζουν "προγόνους"».

Ο Καραϊσκάκης

Ο Καραϊσκάκης, ο οποίος κατηγορήθηκε ως προδότης, δικάστηκε και τελικά αμνηστεύτηκε από την ελληνική διοίκηση, ηρωοποιήθηκε κυριολεκτικά την επομένη του θανάτου του. Η **Γ' Εθνοσυνέλευση**, η οποία συνεδρίαζε στην Τροιζήνα όταν έφτασε η είδηση ότι είχε σκοτωθεί, κατά την πολιορκία της Ακρόπολης, διέκοψε τις εργασίες της για την κηδεία, ώστε να αποδοθούν τιμές. Μετά από λίγα χρόνια, έγινε η μετακομιδή των λειψάνων του και όσων έπεσαν κατά την πολιορκία της Ακρόπολης και τοποθετήθηκαν σε μνημείο στο Φάληρο. Στην τελετή, ο Όθων είχε μιλήσει ελληνικά προς το πλήθος και τους

συγγενείς του Καραϊσκάκη και, με μία συμβολική κίνηση, έβγαλε το παράσημό του και το τοποθέτησε πάνω στα οστά του Καραϊσκάκη, προσφέροντάς το εν συνεχεία τιμητικά στις δύο θυγατέρες του. Ήταν η πρώτη μεγαλοπρεπής αποχαιρετιστήρια τελετή που θα είχε αφήρηση και σε ένα μεγάλο πλήθος.

Ο Κολοκοτρώνης

Το «αντίπαλο δέος» του μύθου του Καραϊσκάκη ήταν ο μύθος του **Θεόδωρου Κολοκοτρώνη** ο οποίος άρχισε αμέσως να χτίζεται μετά τον θάνατό του, το 1843. Το νεκρικό πορτρέτο του Κολοκοτρώνη ήταν το πρώτο νεκρικό πορτρέτο αγωνιστή της Επανάστασης – μία επιβλητική εικόνα του θαλασπόμενου ήρωα με φουστάνελα και φέσι, και το κεφάλι του ανασπασμένο πάνω σε μαξιλάρι. Πολλά μνημεία αποφασίστηκε να στηθούν σε όλη την Ελλάδα, αν και ο Κολοκοτρώνης δεν έχαιρε κοινής αποδοχής λόγω του προεπαναστατικού παρελθόντος του ως κλέφτης στην Πελοπόννησο και της εμπλοκής του σε εμφύλιες και πολιτικές διαμάχες. Στο πλάνο των ηρώων, όμως, υπάρχει η φιγούρα του ως ένας ευφυής και σοφός γέροντας, «πατρική φιγούρα» με πολλές ιστορίες, ανέκδοτα, μύθους και ρητά γι' αυτόν.

Η γλυπτική άργησε να τον τιμήσει. Στις αρχές του 20ού αιώνα, ο **Τάκης Κανδηλώρος** διεκτραγωδεί τη λήθη που έχει σκεπάσει τον τάφο του ήρωα στο νεκροταφείο της Αθήνας, ανάμεσα σε «χρυσόφορτα» μαυσιελεία «παντοπωλών ζαπλουτών ή ψευδεργετών τοκογλύφων». Ο πρώτος ανδριάντας του Κολοκοτρώνη θα ανεγερθεί στο Ναύπλιο και όχι στην πρωτεύουσα. Μετά από πρωτοβουλία του Έλληνα γλύπτη **Λάζαρου Σώχου**, από την Τήνο, που σπούδαζε στο Παρίσι και συνέδεε την τέχνη του με το πατριωτικό καθήκον, ξεκίνησε να δουλεύει έναν έφιππο ανδριάντα του Κολοκοτρώνη στο Παρίσι με φυσιογνωμικά χαρακτηριστικά από το εκμαγείο του νεκρού ήρωα. Ο πρώτος ανδριάντας από ορείχαλκο στήθηκε στο Ναύπλιο. Ο γλύπτης επιθυμούσε το έργο του να βρει θέση και στην πρωτεύουσα και πρόσφερε δωρεάν το πρόπλασμα ενώ τα χρήματα για να χυτευθεί σε ορείχαλκο συγκεντρώθηκαν μέσω πανελληνίου εράνου. Το 1904 στήθηκε το αντίγραφο στην ομώνυμη πλατεία της Αθή-

Η ιστορία
γραφόταν από
νεαρούς λόγιους
οι οποίοι ως
εθελοντές
ακολουθούσαν
τις μάχες και
κατέγραφαν
τις αφηγήσεις
των αρχηγών

νας, έξω από την τότε Βουλή στην οδό Σταδίου, με προσανατολισμό ώστε ο Κολοκοτρώνης να δείχνει προς την Ανατολή, «υπενθυμίζοντας στους διαβάτες τη Μεγάλη Ιδέα και το "διαρκές χρέος" τους».

Τα εικονοκείμενα του Μακρυγιάννη

Ο **Μακρυγιάννης**, το 1829, ξεκινώντας να γράφει τα απομνημονεύματά του, ένιωθε την επιθυμία της ακριβούς καταγραφής των γεγονότων και μάλιστα εξεικονίζοντάς τα. Για τρία χρόνια, προσέλαβε τον **Παναγιώτη Ζωγράφο** από τη Σπάρτη με τους γιους του οι οποίοι, «μυστικώς» και υπό τις οδηγίες του, ζωγράφισαν 26 ξύλινους πίνακες και τέσσερα αντίγραφα-υδατογραφίες όλης της σειράς. Οι εικόνες «διαβάζονται» σε συνδυασμό και παράλληλα με το κείμενο των Απομνημονευμάτων. «Διατί τις έφκειασα;» ρωτάει ο ίδιος. Και απαντά: «Ν' αποδείξω αυτεινών τις ψευτιές και τις χαμέρπειές τους κατά δύναμιν». Στο τέλος του έργου, έκανε ένα μεγάλο τραπέζι στο σπίτι του καλώντας 250 άτομα, τους πρέσβεις των ευεργετών Δυνάμεων, τους φιλέλληνες, τους αγωνιστές, τους αυλικούς και τους υπουργούς, και τους έδειξε τους πίνακες. Έστειλε 25 στον βασιλιά, «κι' άλλες τόσες του Αγγλου του Πρέσβη, του Γάλλου και του Ρούσσου [...]».

Η οδός Μακρυγιάννη

Όταν η 3η Σεπτεμβρίου έγινε η δεύτερη εθνική επέτειος, ο **Αλέξανδρος Σούτσος** πρότεινε την ανέγερση μνημείου προς τιμήν του στρατού, ενώ ο Μακρυγιάννης υπέβαλε κατάλογο 42 πολιτών που μετείχαν σε αυτή, ώστε να δοθεί αριστείο και σε εκείνους. Στα Απομνημονεύματά του ο Μακρυγιάννης αναφέρεται σε απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου της Αθήνας: «Είς το σπίτι μου, πού άρχισε εκεί το κίνημα του Συντάματος, σ' εκείνη την πιάτσα οπού 'ναι μπροστά εις το σπίτι μου και Νοσοκομείον, να γένει ένα τρόπαιον και να γραφτούν όλα τα 'νόματα' και να λέγεται κι ο δρόμος αυτός "οδός Μακρυγιάννη". Εγώ τους είπα ας ξοδιαστούν τα χρήματα σ' εκείνο το τρόπαιον, ή ας γένει ένα στην πιάτσα του Παλατιού».

Τελικά το μνημείο δεν στήθηκε. **A**

Θράκη, Μακρά Γέφυρα

Με αφορμή
το βιβλίο που γράφει,
η συγγραφέας διηγείται
ιστορίες για τη γυναι-
κεία γκαρνταρόμπα
της εποχής

Της ΜΑΝΙΝΑΣ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ
Εικονογράφηση:
ΓΗΣΗΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ*

Τι φορούσαν τα κορίτσια του 1821;

Γράφω ή σχεδόν έγραψα ένα βιβλίο που εκτυλίσσεται κατά το ήμισυ στο 1821 – η μια ηρωίδα είναι εκεί, η άλλη στο 2021. Όπως όλα τα βιβλία που γράφω, έτσι και αυτό δεν κουβαλάει μαζί του μια λογική απάντηση στο ερώτημα «γιατί το έγραψες;» Ίσως το 2021, ίσως τα 200 χρόνια από το 1821, η επέτειος της Επανάστασης να έπαιξε τον ρόλο της – σίγουρα άλλοι δέκα ή εκατό συγγραφείς θα έγραφαν φέτος κάτι που αγγίζει το 1821. Τώρα που το σκέφτομαι ίσως αυτό το βιβλίο να είναι το λιγότερο «του τρελού» από όλα όσα έχω γράψει μέχρι τώρα. Βέβαια έτσι λέμε όλοι για το πιο πρόσφατο βιβλίο μας. Τέλος πάντων, όταν τελείωσα την πρώτη γραφή, το έστειλα στον επιμελητή/φίλο/φανατικό αναγνώστη **Θανάση Τσιρταβή**. Μου το έστειλε πίσω, με την αυστηρή προτροπή «*να ψάξω καλύτερα το 1821, και ιδιαίτερα τα γυναικεία ρούχα*». Είχα διαβάσει Ιστορία, ιστορικά βιβλία, καταγραφή της Επανάστασης από διάφορες μεριές, οτιδήποτε έγραψε ποτέ ο **Νίκος Τσιφόρος** για την Τουρκοκρατία, μέχρι και διεθνείς ειδήσεις από την αιματηρή άνοιξη του 1821. Η αλήθεια είναι ότι δεν είχα τσεκάρει τα ρούχα των κοριτσιών, ενώ είχα μελετήσει το φαγητό των Ελλήνων στην Τουρκοκρατία, και ειδικά στα νησιά, λίγο πριν την Επανάσταση (ψάρια, φρέσκα και παστά, παξιμάδια, σταφίδες, ελιές, φρούτα εποχής, κατσικίσιο γάλα και τυρί, σπανιότερα κατσίκισο κρέας ή κανένα κουνέλι, λαγό ή κοτόπουλο. Έστησα ολόκληρο κεφάλαιο με βάση τις αγριοφράουλες που αφθονούσαν στην εξοχή της Βόρειας Ελλάδας όταν ήμουν παιδί, αλλά ΚΑΙ στα 1800). Τι το διαφορετικό μπορεί να είχαν τα ρούχα; Πολλά διαφορετικά, όπως αποδείχθηκε. Καταρχήν είχαν από ένα ρούχο το κάθε κορίτσι, άντε ένα δεύτερο και ένα τρίτο, αν ήταν πλουσιοκόριτσο. Η ερώτηση «*τι έκαναν όταν έπρεπε να πλύνουν το ένα ρούχο*» δεν απαντήθηκε από τις έρευνές μου – τα ρούχα δεν πλενόnton συχνά, και λίγα λέω, ίσως να τα έπλεναν σε δόσεις τα κορίτσια του 1821, να έμεναν με τα μισά ρούχα μέχρι να στεγνώσουν τα άλλα μισά... γιατί φορούσαν ΠΟΛΛΑ ρούχα μαζί: το *Πουκάμισο* από κάτω, σαν μακριά πουκαμίσια που έφτανε άλλοτε ως τα γόνατα κι άλλοτε ως τον αστράγαλο. Το «*Σιγκούνι από άσπρο σαγιάκι που ήταν μάλλινο νεροτριβασμένο υφαντό ύφασμα*». Τη *Λιμαριά* ή *Τραχηλιά*, ένα βαμβάκερο ύφασμα που έκλεινε το άνοιγμα του *Πουκάμισου* στο στήθος. Ο *Σαγιάς* ήταν ένα εξωτερικό καλοκαιρινό φόρεμα, φορεμένο πάνω από το Πιλέκο (!). Το *Γκαγκούλι* ένα είδος καπέλου από μαλλί ή βαμβάκι που φοριόταν στην κορφή του κεφαλιού, η *Μεσάλα* ένα κόκκινο μεταξωτό μαντήλι με σχέδια δεμένο σαν φέσι, το *Πορντάνι* κάτι ανάμεσα σε ζώνη και κολιέ, με *Μαγγούρια*, δηλαδή σειρές τρύπια νομίσματα, κρεμασμένα πάνω του με κλωστές. Το *Καρτάνι* και το *Καββάδι* ήταν τα «από πάνω», τα παλτό και μπουφάν, η *Μπόλια* ή *Ποδιά* έμοιαζε με τις (μακριές) σημερινές ποδιές, αλλά ας μην πάμε στα *Παπούτσια*, *Τσαρούχια* και πατούμενα γενικά, που ήταν άλλη ιστορία.

Για να ντυθεί και να ξεντυθεί μια κοπέλα, ήθελε δουλειά... για αυτό και κοιμόντουσαν με τα ρούχα, αν όχι με όλα, σίγουρα με την πουκαμίσια. Άλλος λόγος που κοιμόντουσαν με τα ρούχα ήταν το ότι είχαν ανέβει οι πιθανότητες να πουκάρουν Τούρκοι στο μαντρί και στο σπιτικό, το 1821 – ακόμα και μέρη που είχαν σχετικά καλή συμβίωση Ελλήνων-Τούρκων σε όλη την Τουρκοκρατία, άρχισαν να γίνονται επικίνδυνα. Οι (σκληρωμένοι) Έλληνες ενημερώνονταν για την Επανάσταση και αποφάσιζαν να μην πληρώνουν φόρους στους Αγάδες, δημιουργώντας κατά τόπους εντάσεις. Ότι προσωπικά προηγούμενα υπήρχαν ανάμεσα σε Τούρκους και Έλληνες, ακόμα και στα ήσυχά μέρη, άρχισαν να βγαίνουν στη φόρα. Οι Καημάκηδες, Μπέηδες, Πασάδες, γενικά οι εκπρόσωποι του Σουλτάνου, έψαχναν αφορμές για να ξεκληρίσουν ολόκληρα χωριά. Και τις έβρισκαν. Το τελευταίο που την έκοφτε δηλαδή μια κοπέλα το 1821, ήταν ότι είχε μόνο ένα Πουκάμισο: Ξυπνούσε και κοιμόταν με αυτό, επειδή αν άκουγαν Τούρκους στο μαχαλά μέσα στη νύχτα, ίσα που προλάβαινε η κοπέλα να αρπάξει ένα Σιγκούνι και να το βάλει στα πόδια. Ειδικά στα νησιά, έχτιζαν τα σπίτια κολλητά το ένα στο άλλο με μικρούς διαδρόμους από αυλή σε αυλή, για να ξεφεύγουν από εκεί τα αγόρια στα παιδομαζώματα και τα κορίτσια όταν οι Τούρκοι έψαχναν γέμιση για τα χαρέμια τους. Τα ίδια λέει κι ο Τσιφόρος για τα σπίτια στις γειτονιές της Αθήνας: η πολιορκία και η ρυμοτομία σε όλη την Τουρκοκρατία, είχε σκοπό να φυγαδεύονται τα παιδιά, όχι να είναι ωραία τα δρομάκια, καθόλου δεν τους ένοιαζε η καλλονή του οικισμού, μόνον η ασφάλεια των παιδιών τους. Στα νησιά, οι οικισμοί είχαν γύρω γύρω θάμνους και δέντρα για τον ίδιο λόγο – πετάγανε πίσω από τους θάμνους το κορίτσι, ή το αγόρι, και καθυστερούσαν τους στρατιώτες μέχρι να κωθεί το παιδί βαθιά μέσα στο δάσος, θάμνο το θάμνο.

Όταν τα διαβάξεις όλα αυτά, σου σπκώνεται η τρίχα κάγκελο και καταλαβαίνεις πολλά πράγματα για... την κατομοίρα την Ελλάδα. Αντίστοιχα καταλαβαίνεις όταν διαβάξεις για 100 χρόνια μετά την Επανάσταση, το 1922 και το Προσφυγικό: κουνάς το κεφάλι και λες «*ααα, για αυτό είμαστε όπως είμαστε κι αυτοί που είμαστε...*» Οι Τουρκάλες στην αντίστοιχη περίοδο είχανε εσώρουχα («*ιτςταμασίρ*») και ένα είδος κομπινεζόν, («*τουλούμ*») εσωτερικό «φόρεμα» με το οποίο, σωστά μαντέψατε, κοιμόντουσαν κι όλας. Όχι επειδή ήτανε βρωμύλες, Τουρκάλες και Ελληνίδες, αλλά επειδή το νερό το κουβαλούσανε με στάμνες, και τα ρούχα τα έπλεναν στα ποτάμια, ρυάκια, πηγάδια και λίμνες μόνον όταν ο καιρός ήτανε καλός, ώστε να στεγνώνουν αμέσως, μια και δεν είχανε δεύτερο βρακί να φορέσουνε, στην κυριολεξία. Τουρκάλες και Ελληνίδες, μπάι δε γουέι, έπλεναν τα ρούχα τους δίπλα-δίπλα στα περισσότερα νησιά, και κουβεντιάζανε, σε μισά Ελληνικά μισά Τούρκικα, σχεδόν σε όλη τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας. Η ηρωίδα μου, αυτή που ζει το 1821, πήρε σάρκα και οστά αφού της βρήκα τα κατάλληλα ρούχα. Οι αναγνώστριες/ες βέβαια θα κρίνουν κατά πόσον της ταιριάζουν τα ρούχα ή όχι... **A**

*Από τη σειρά των βιβλίων του σκιτσογράφου Γίση Παπαγεωργίου «Ελληνικές παραδοσιακές φορεσιές», εκδ. Hellenic American Union

Life

Επιμέλεια:
TANIA ΔΕΛΗ

adidas.gr

ULTRABOOST21: Μου κατεβάζετε κι εκείνο εκεί το λεμονί;

► Έρευνα έδειξε ότι ένας στους τρεις δηλώνει ότι το τρέξιμο έχει θετική επίδραση στην ψυχολογική του υγεία και αποτελεί κίνητρο για να συνεχίσει να τρέχει. Κίνητρο αποτελεί επίσης ο κατάλληλος εξοπλισμός, και το ανανεωμένο μοντέλο **ULTRABOOST21** της **adidas** έρχεται όλο υποσχέσεις. Έχει 15% αυξημένη αντίσταση στο

μπροστινό μέρος του ποδιού, για μεγαλύτερη απόκριση του παπουτσιού στο τρέξιμο, και ενισχυμένη ενδιάμεση σόλα που προσφέρει ανεπανάληπτη επιστροφή ενέργειας και άνεση σε κάθε βήμα. Στα plus ο μοντέρνος σχεδιασμός και το έντονο lime χρώμα για να δείχνεις πάντα κουλ. Τρέχα να τα αποκτήσεις.

SWATCH

Ρολόι Over White, από τη συλλογή Monthly Drops, €65

ZOUMBOULAKIS GALLERIES

Ψάρι-ανοιχτήρι και σουγιάς €35

MINAS

Pendant
«Peppers» €440

CARTIER

Γυναικεία γυαλιά ηλίου

YOUTH LAB.

Κρέμα προσώπου με ματ αποτέλεσμα €22

SISLEY

Γυναικείο παντελόνι διχρωμία

TOMS

Πλατιφόρμες €100

FANOURAKIS JEWELRY

Χρυσό δαχτυλίδι νούφαρο με μαύρα μπριγιάν

BENETTON

Βαμβακερό μπλουζάκι €19,95

JO MALONE

Αρωμα με κίτρινο ιβίσκο

H&M

Γυναικείο μπουφάν €199

SOPHIA ENJOY THINKING

Τσαντάκι Ven&Art €45

CONVERSE

Converse μινιτάκια €95

THE BODY SHOP

Αντιβακτηριδιακό gel καθαρισμού χεριών €10,50

8 θαυματουργές χρήσεις της βαζελίνης

Της ΛΙΝΑΣ ΜΑΝΔΡΑΚΟΥ

01 Ετοιμάστε το δέρμα σας πριν βάλετε άρωμα

Η βαζελίνη δεν είναι ακριβώς ενυδατική ουσία. Απλώς εγκλωβίζει την υγρασία του δέρματος, το οποίο έτσι παραμένει ενυδατωμένο ανεξαρτήτως συνθηκών περιβάλλοντος. Από την άλλη, σε ένα ενυδατωμένο δέρμα η μυρωδιά ενός αρώματος κρατά περισσότερο. Βάλτε λίγη βαζελίνη στους καρπούς σας, επομένως, ή πίσω από τα αυτιά και μετά ψεκάστε την κολόνια σας. Θα μοσχοβολάτε!

02 Φροντίστε τα μαλλιά σας

Χρησιμοποιήστε λίγη βαζελίνη στις άκρες των μαλλιών σας για να περιορίσετε το φριζάρισμα, την ψαλίδα και το σπάσιμο της τρίχας. Με μέτρο μπορεί να χρησιμοποιηθεί και ως μαλακτικό.

03 Εφαρμόστε πριν το μανικιούρ

Βάλτε βαζελίνη στα δάκτυλα και τα νύχια σας πριν κάνετε μανικιούρ. Έτσι το χρώμα που θα πέσει κατά λάθος στο δέρμα, δεν θα κολλήσει και θα αφαιρεθεί πολύ εύκολα.

04 Εφαρμόστε πριν το βάψιμο των μαλλιών

Πριν αρχίσετε να βάφετε τα μαλλιά σας, απλώστε μια μικρή ποσότητα στο πρόσωπό σας στο σημείο που αρχίζει η ρίζα. Έτσι θα γλιτώσετε ενδεχόμενους ερεθισμούς και κοκκινίλες αλλά και δεν θα λερώσετε το δέρμα σας με τη χρωμοβαφή.

05 Μαλακώστε τις φτέρνες και τους αγκώνες σας

Η βαζελίνη είναι πολύ αποτελεσματική στο μαλάκωμα ξηρών περιοχών. Απλώστε βαζελίνη στις φτέρνες σας αποβραδīs, φορέστε κάλτσες και κοιμηθείτε. Θα ξυπνήσετε άλλος άνθρωπος (στις φτέρνες).

06 Φτιάξτε το δικό σας ρουζ ή τη δική σας σκιά

Ανακατέψτε κομμάτια από σκιά ή ρουζ που βρίσκονται στα τελευταία τους με λίγη ποσότητα βαζελίνης. Έτσι θα έχετε λίγη ακόμα ποσότητα για το μέλλον. Η βαζελίνη είναι απολύτως ασφαλής στο να χρησιμοποιηθεί γύρω από τα μάτια, εκτός αν έχετε κάποια αλλεργία, οπότε αδίκως διαβάζετε αυτό το άρθρο.

07 Αφαιρέστε το μακιγιάζ των ματιών

Η βαζελίνη αφαιρεί με ήπιο τρόπο το αϊλάινερ, τη μάσκα, τη σκιά, ακόμα και την κόλλα από τις ψεύτικες βλεφαρίδες.

08 Για σκουλαρίκια και δακτυλίδια

Ένα σφηνωμένο στο δάχτυλο δαχτυλίδι αφαιρείται πολύ εύκολα αν το επαλείψετε με βαζελίνη (ή βούτυρο). Επίσης αν έχετε τρύπια αυτιά, αλλά δεν φοράτε συχνά σκουλαρίκια, οι τρύπες αρχίζουν να κλείνουν και μας δυσκολεύουν στο ναβάλουμε τα αξεσουάρ μας. Τρίψτε τους λοβούς των αυτιών με βαζελίνη και βάλτε μια μικρή ποσότητα και στα σκουλαρίκια, και όλα θα γίνουν πιο εύκολα και πιο ανώδυνα.

ΓΕΥΣΗ

Επιμέλεια
ΝΕΝΕΛΑ
ΓΕΩΡΓΕΛΕ

Lagom Pasta στο χέρι, φοβερά νόστιμη

Οι τίμιες μακαρονάδες του **Χρήστου Γλωσσίδη** στη Νέα Σμύρνη

Της ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΒΝΑΤΣΙΟΥ

Lagom είναι η λέξη που χρησιμοποιούν οι Σουηδοί για να περιγράψουν την «ακριβώς σωστή ποσότητα». Ούτε λιγότερο, ούτε περισσότερο, αλλά το ιδανικό. Κάτι σαν το αρχαιοελληνικό «παν μέτρον άριστον». Δεν πρόκειται απλώς για μια λέξη ή φράση αλλά για μια ολόκληρη στάση ζωής, για μια καθημερινότητα που ισορροπεί, ανακουφισμένη από οτιδήποτε περιττό κι ανούσιο. Περίπου σαν μια μακαρονάδα με ακριβώς τις σωστές ποσότητες guanciale και πεκορίνο...

Χάρη στο Lagom οι περαστικοί στην πλατεία της Νέας Σμύρνης έχουν τη δυνατότητα εδώ και μερικούς μήνες να απολαμβάνουν λαχταριστές μακαρονάδες στο χέρι (και μάλιστα σε οικολογικές συσκευασίες). Η pasta σε μορφή street food δεν είναι κάτι καινούργιο για την Αθήνα, είναι όμως από τις λίγες φορές που υλοποιείται τόσο καλά. Το μυστικό; Καλές πρώτες ύλες, ζυμαρικά που έρχονται απευθείας από ένα μικρό εργαστήριο λίγο έξω από τη Ρώμη και το χέρι ενός εξαιρετικού μάγειρα, μια που πίσω από την απαστράπτουσα ανοιχτή κουζίνα βρίσκουμε τον Χρήστο Γλωσσίδη.

Τον Χρήστο τον γνωρίσαμε μέσα από το Master Chef, αλλά ήταν ήδη ένας καλός μάγειρας πολύ πριν φτάσει στο πλατό του Star. Έκανε τον γύρο του από τις κουζίνες λαμπρών εστιατορίων (εντός κι εκτός ελληνικής επικράτειας), θήτευσε δίπλα σε σπουδαίους σεφ και εξειδικεύτηκε στην ασιατική κουζίνα. Για αυτό και αναρωτιέμαι γιατί άραγε στο πρώτο δικό του εστιατόριο χάραξε ρότα προς Ιταλία. Μου εξηγεί: «Διάλεξα αυτή την κουζίνα γιατί είναι κάτι που αρέσει σε όλους. Ήθελα να μαγειρεύω απλό φαγητό, νόστιμο και φτηνό, έτσι όπως θα έπρεπε να είναι το street food: προσιτό σε όλους. Νομίζω ότι κάποια στιγμή πρέπει να σταματήσουμε να μαγειρεύουμε μόνο για αυτούς που έχουν αρκετά χρήματα για να φάνε σε ένα ακριβό εστιατόριο».

Το πιο ακριβό πιάτο στο μενού του Χρήστου έχει €5,80. Τιμή κάτι παραπάνω από τίμια, ειδικά από τη στιγμή που στην άλλη μεριά της ζυγαριάς ακουμπάς τη γεύση. Δοκίμασα το Pasta Pesto (€5,20), δηλαδή πένες με ένα δροσερό και γενναίο πεστο βασιλικού που μοσχοβόλαγε, μία τρομερή Carbonara (€5,20) με πλούσια σάλτσα, και το –αγαπημένο μου– Beef Ragu Pasta (€5,80) με ζυμαρικό calamarata, pulled beef, σος ντομάτας και τυρί gruyere, που συγκέντρωνε όλη τη

Νομίζω ότι κάποια στιγμή πρέπει να σταματήσουμε να μαγειρεύουμε μόνο για αυτούς που έχουν αρκετά χρήματα για να φάνε σε ένα ακριβό εστιατόριο

μαμαδιστική ζεστασιά του κόσμου. Εκτός από τις συνολικά 8 προτάσεις σε ακριβώς μακαρονάδες, στον κατάλογο θα βρεις επίσης ωραίες σαλάτες, μερικά cocktails, αναψυκτικά και μπίρες, όπως επίσης και κάποιο γλυκό ημέρας που συνήθως είναι cannoli (γεμιστό με κρέμα λεμονιού ή σοκολάτα) ή τираμισού.

Ρωτάω τον Χρήστο ποιο είναι το καλύτερο σχόλιο που έχει ακούσει για το φαγητό του: «Ακούω συχνά καλά σχόλια για τις μακαρονάδες, αλλά αυτό που μου αρέσει πιο πολύ να ακούω είναι τη φράση “μπράβο σας που δεν κοροϊδεύετε τον κόσμο”. Όλοι εδώ είμαστε μια οικογένεια και σεβόμαστε αυτό που κάνουμε, δεν θα σερβίραμε ποτέ κάτι που δεν αρέσει και σε εμάς τους ίδιους».

Lagom: 25ης Μαρτίου 25, Πλατεία Νέας Σμύρνης, Facebook: Lagom "The Pasta Place", Instagram: lagom_pasta. Σε λίγες μέρες αναμένεται να ανοίξει και δεύτερο κατάστημα στο Περιστέρι. **A**

ΚΡΙΤΙΚΗ
ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΩΝ /
ΠΡΟΣΩΠΑ /
ΑΦΙΞΕΙΣ /
ΣΥΝΤΑΓΕΣ /
TIPS ΓΕΥΣΗΣ

ΤΕΧΝΗ

ΠΡΟΤΖΕΚΤΟΡΑΣ

Της VILLY CALLIGA

Δείτε το εικαστικό έργο
του Γιώργου Κουτσούρη:
georgekoutsouris.com

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΥΤΣΟΥΡΗΣ

Ο βραβευμένος εικαστικός που μεταφέρει
τη σύγχρονη τέχνη στους δρόμους της Κοπεγχάγης

Από παιδί είχε πάθος με τις κατασκευές. Πολλά πράγματα που ζούσε σε εκδρομές και ταξίδια ήθελε να τα αναπαράγει έπειτα στο σπίτι. Με πολλή σκέψη, εργασία και κυρίως φαντασία, οι διάφορες επιρροές μετατρέπονταν σε εμπειρίες παιχνιδιά που του κράταγαν συντροφιά...

Σήμερα συναντάμε τις εικαστικές εγκαταστάσεις του καθώς περπατάμε στους δρόμους της Κοπεγχάγης και της Οντένσε. Με μια ατομική έκθεση στο ενεργητικό του, πολλές συμμετοχές σε ομαδικές στη Δανία και πρόσφατα στην Ελλάδα (The Project Gallery, Alex in wonderland II) και αρκετές διακρίσεις, ο Γιώργος Κουτσούρης κάνει αυτό που πάντα ήθελε: εκφράζει τους προβληματισμούς του μέσα από τη σφαίρα της αισθητικής και των συναισθημάτων χρησιμοποιώντας αρχές από τη μηχανική και τον ήχο.

Πάθος με τις κατασκευές από παιδί, λοιπόν.

Έφτιαχνα τα παιχνίδια μου, μια συνήθεια που κληρονόμησα από τον πατέρα μου, ο οποίος επίσης κατασκεύαζε μικρός τα δικά του. Αυτό που άλλαξε στη δική μου δημιουργία ήταν τα μέσα και τα ερεθίσματα. Οι επιρροές μου από την εργασία των γονιών μου στα κινούμενα σχέδια, τη γραφιστική και τα εικαστικά ήταν καταλυτική για να γεμίζω την κάθε μου μέρα με ζωγραφιές, σκίτσα και σημειώσεις για το επόμενο πρότζεκτ. Αναπαριστούσα ένα λούνα παρκ στο μπαλκόνι, ένα σπίτι του τρόμου στο υπνοδωμάτιο, αλλά και συναυλίες με φωταγωγημένη σκηνή από φακούς και χρωματιστές ζελατίνες, αυτοσχέδια όργανα από την κουζίνα, έως και καπνούς που προέρχονταν από κατασρόλες με βραστό νερό!

Σε εκείνη την ηλικία ξεκίνησε κι ένας μεγάλος έρωτας...

Ενώ οι κατασκευές ήταν το πάθος μου, ο μεγάλος μου έρωτας ήταν η μουσική. Τότε πήρα τα πρώτα μου μαθήματα πιάνου και θεωρίας και μυήθηκα από τους γονείς μου σε μία μουσική αισθητική από τον Θεοδωράκη ως τον Χατζιδάκι, από τα λάτιν ως την κλασική ποπ και από τα δημοτικά έως τη συμφωνική.

Όλα αυτά τα ερεθίσματα σε κατεύθυναν προς τα εικαστικά;

Σε μεγάλο βαθμό, ναι. Ενώ αυτά συνέβαιναν στα χρόνια του δημοτικού, πολύ αργότερα συνειδητοποίησα πως αποτέλεσαν τις βάσεις για τη στροφή μου προς τα εικαστικά, όπου βρήκα πρόσφορο έδαφος να κάνω επάγγελμα αυτό πάντα απολάμβανα: τον συνδυασμό πολλών διαφορετικών δεξιοτήτων σε μία δημιουργική διαδικασία. Από τα εφηβικά χρόνια μέχρι και τα φοιτητικά μελετούσα πολύ, εξίσου σε όλα τα μαθήματα. Και άρχισα να νιώθω πως δεν υπάρχει τίποτα ωραιότερο από τη σφαιρική γνώση, σε έναν κόσμο όπου όλα αλληλοεπηρεάζονται.

Ξεκινάς με σπουδές στη μηχανική.

Μπήκα στο ΕΜΠ ως Μηχανολόγος. Παράλληλα μελέτησα πολύ μουσική. Μαγνητήκα από τη θεωρία, την αρμονία και τη σύνθεση, σύντομα κατάλαβα την αγάπη μου για τον ήχο. Μετά έφυγα για την Κοπεγχάγη για να σπουδάσω στο Μεταπτυχιακό Ακουστικής στο αντίστοιχο πολυτεχνείο, με υποτροφία από το Ίδρυμα Ωνάση. Ενώ πάντοτε πάλευα να βρω πώς θα συνδυάσω όλα αυτά που αγαπώ, ακόμα δεν είχα βρει τι είναι αυτό που θα τα ενώσει. Τελειώνοντας το μεταπτυχιακό, άρχισα να εργάζομαι ως μηχανικός ακουστικής.

Και ξαφνικά... Καθώς έμπαινε η ζωή μου σε μία ρουτίνα, τον Ιανουάριο του 2013 είδα κάποια έργα σύγχρονων Δανών εικαστικών όπως ο O. Eliasson και ο J. Hein. Εντελώς ξαφνικά, ένιωσα πως ήρθε η ώρα να επιδοθώ ξανά σε κατασκευές, σαν αυτές των παιδικών μου χρόνων. Αυτή τη φορά με την ωριμότητα που είχα αποκομίσει από τις σπουδές και με σκοπό να επικοινωνήσω με τον κόσμο.

Πότε παρουσίασες το πρώτο εικαστικό έργο;

Μετά από ένα περίπου χρόνο εντατικής ενασχόλησης με διάφορα μέσα έκφρασης, παρουσίασα το πρώτο μου επίσημο έργο στη Δανία. Ήταν το «Rotating Waves», εγκατεστημένο στην πρόσοψη του εργοταξίου για έναν από τους νέους σταθμούς του μετρό. Το έργο συνδυάζει τη μηχανική, τον ήχο και την κίνηση με τρόπο «παιγνιώδη» και χιουμοριστικό.

Ξεκινάς πλέον συνειδητά την πορεία σου στη σύγχρονη τέχνη.

Το 2015 έγινα δεκτός στο μεταπτυχιακό στην ΑΣΚΤ της Κοπεγχάγης. Φοίτησα για 3 χρόνια στο τμήμα MediaArts της A. Μελιτόπουλος, με την οποία και συνεργάστηκα ως μηχανικός ακουστικής και καλλιτέχνης στο έργο της «Crossings», για την Documenta 14, στο Kassel. Από το 2015 κι έπειτα συνεχίζω να ασχολούμαι με την τέχνη ακατάπαυστα, εξερευνώντας νέους δρόμους, μέσα από κάποιες θεμελιώδεις αρχές, όπως η κίνηση, η αλλαγή ή ο έλεγχος της τυχαιότητας. Με ενδιαφέρει η μελέτη της συνύπαρξης των ανθρώπων στην κοινωνία σε ένα μακροσκοπικό επίπεδο όπου πολλά πράγματα καταλήγουν σε αριθμούς, μοτίβα και πιθανότητες. Ίσως η ζωή μας δεν είναι τίποτε άλλο παρά αποφάσεις που παίρνουμε για να οριοθετήσουμε την τύχη μας. Και όλα τα γεγονότα φαίνεται να είναι αποτελέσματα πιθανοτήτων, άλλοτε μικρών και άλλοτε μεγάλων.

Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζεις κατά τη δημιουργία των έργων σου;

Έχω πειραματιστεί με έργα αυτοκινούμενα, ή διαδραστικά, επίπεδα ή τρισδιάστατα, σιωπηλά ή ηχητικά, τα οποία διακρίνονται για τους εκτενείς απαιτούμενους υπολογισμούς και την προσήλωση στην ακρίβεια. Σε αντίθεση με πιο ελεύθερα είδη τέχνης, όπως η αφηρημένη ζωγραφική, τα έργα μου οδηγούνται από έναν φανκτιοναλισμό, και η υλοποίησή τους είναι σε μεγάλο βαθμό συνεπής ως προς την αρχική τους μελέτη.

Τι ήταν αυτό που σε οδήγησε τελικά στην τέχνη;

Η ενασχόλησή μου με τη μηχανική και την επιστήμη μου έδωσε πολλά, κυρίως ως προς τον τρόπο σκέψης. Ωστόσο πάντοτε αναζητούσα κάτι παραπάνω, το οποίο βρήκα στη σύγχρονη τέχνη. Σε αυτό το περιβάλλον έχω την ευκαιρία να υλοποιώ συνδυαστικές ιδέες άμεσα, μακριά από χρονοβόρες διαδικασίες τυποποίησης. Παράλληλα, μπορώ να εκφράζω τους διάφορους προβληματισμούς μου με κατασκευές που παύουν να υπηρετούν μία τεχνοκρατική αντίληψη, αλλά προσπαθούν να ταξιδέψουν στη σφαίρα της αισθητικής και των συναισθημάτων. Τελικά η κινητήριος δύναμη σε αυτά που κάνω φαίνεται να είναι απλά η δίψα για μάθηση και η προσπάθεια κατανόησης όσων συμβαίνουν στη ζωή μας, ως αλληλοσχετιζόμενα γεγονότα. Σε έναν κόσμο υπερβολικής εξειδίκευσης, προσπαθώ πεισματικά να μαθαίνω συνεχώς καινούρια και διαφορετικά μεταξύ τους πράγματα. Όπως είπε κάποτε ένας συμφοιτητής στο Πολυτεχνείο, ίσως να είμαι ένας καλλιτέχνης με χόμπι τη μηχανική!

www.athensvoice.gr

Διαβάστε όλη τη
συνέντευξη

Μικρό Σαιξπηρικό

Του ΑΡΗ ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ

Η κόρη μου, μες στη σοφία της, αποφάσισε στα δεκάξι της ότι δεν την ενδιέφερε το ελληνικό πανεπιστήμιο κι έφυγε να σπουδάσει στην Αγγλία. (Ίνσαλαχ!) Έκτοτε ζει εκεί, στη χώρα του Σαίξπηρ. Και επειδή εγώ αγαπώ τα έργα του άγγλου δραματουργού (αν και ομολογώ ότι προτιμώ να τα διαβάζω από το να τα βλέπω στη σκηνή – εκτός κι αν πρόκειται από τον «Άμλετ» του Σμεκτούνόφσκι) αποφάσισα σε ένα ταξίδι μου στη Γηραιά Αλβιόνα να πάρω την κόρη μου και να επισκεφτούμε τη γενέθλια πόλη του Σαίξπηρ, το Στρά-φορντ-απόν-Έιβον.

Φτάσαμε εκεί ύστερα από τρεις ώρες με το τρένο από το Λονδίνο. Τι υπέροχη αίσθηση να περπατάς στα μέρη που γεννήθηκε και μεγάλωσε ένας συγγραφέας που εκτιμάς ιδιαίτερα... Και μάλιστα να περπατάς παρέα με την κόρη σου που σπούδασε θέατρο. Η μικρή αυτή πολίχνη είναι χτισμένη πάνω σε ποτάμι κι έχει σπίτια τεχνοτροπίας Τυδώρ που σε μεταφέρουν αιώνες πίσω. Έτυχε να πέσουμε σε εποχή Χριστουγέννων και περιδιαβήκαμε μια υπαίθρια αγορά πίνοντας καυτή σοκολάτα ενώ γύρω μας συνωστίζονταν χαρούμενα πρόσωπα – χωρίς μάσκες, αζέχαστες στιγμές. Επισκεφτήκαμε αργότερα το σπίτι όπου γεννήθηκε ο συγγραφέας καθώς κι εκείνο της μάνας του. Μπήκαμε και στο θέατρο της Royal Shakespeare Company – από όπου αφαίρεσα επιτήδεια μια πένα με φτερό χήνας, απομίμηση εκείνης που έγραφε ο Σαίξπηρ. Δυστυχώς δεν είχε κάποια παράσταση εκείνη τη μέρα να παρακολουθήσουμε κι έτσι συνεχίσαμε να βολτάρουμε τυλιγμένοι στα χοντρά παλτά μας γιατί έκανε ψοφόκρυο.

Εκείνο το ταξίδι μου έφερε στο νου το βιβλίο της Μάγκι Ο' Φάρελ, «Άμντ». Επειδή η δράση του τοποθετείται σε εκείνον ακριβώς τον τόπο. Για την ακρίβεια, στα χρόνια που έζησε ο Σαίξπηρ. Μάλιστα, πρόκειται για την εξιστόρηση της οικογενειακής σάγκας του άγγλου θεατράνθρωπου.

Στην αρχή πίστεψα ότι θα διάβαζα μια βιογραφία του Σαίξπηρ και ξεκίνησα με πολύ κέφι την ανάγνωση. Γρήγορα όμως διαπίστωσα ότι ο αγαπημένος μου συγγραφέας δεν έπαιζε και τόσο μεγάλο ρόλο στο μυθιστόρημα. Μάλλον δεύτερος ρόλος του είχε δοθεί κι οι εμφανίσεις του ήταν περισσότερο του στιλ καμέο. Πρωταγωνιστική φιγούρα στο βιβλίο είναι η γυναίκα του Σαίξπηρ, μια αλλοπαρμένη ύπαρξη που κατέχει τη γνώση των θεραπευτικών βοτάνων, παρέχει υπηρεσίες ιαματικές στους κατοίκους της κωμόπολης που

ζητούν τη συνδρομή της και αναγκάζεται να συγκατοικήσει με τα πεθερικά της (τους γονείς του Σαίξπηρ, μ' άλλα λόγια) φέρνοντας στον κόσμο τα παιδιά του. Το ένα παιδί μάλιστα, το αγόρι, βαφτίζεται Άμντ – αλλιώς Άμλετ, στην τοπική εκφορά του λόγου.

Κι ενώ ο λογομαθής Σαίξπηρ, υιός γαντοποιού, μετακομίζει στο Λονδίνο κι αρχίζει να ασχολείται με το θέατρο, η γυναίκα του με τα τρία παιδιά μένει στην επαρχία να τον περιμένει. Ο αναγνώστης μεταφέρεται περίτεχνα στον τόπο και στην εποχή εκείνου του καιρού, εντρυφεί μαζί με την ηρωίδα στα βότνια και τις θεραπευτικές τους ιδιότητες, κατασκευάζει μαζί της τα επουλωτικά επιθέματα και αντιμετωπίζει κοντά της την απουσία του Σαίξπηρ.

Η Ιρλανδή Ο' Φάρελ περιγράφει κάποια στιγμή στο βιβλίο της με τόσο ανατριχιαστικές λεπτομέρειες την πανδημία πανούκλας η οποία ξεσπάει στη Βρετανία κατά τα τέλη του 16ου αιώνα που με ανάγκασε να μπω αμέσως στο *emvolio.gov.gr* και να κλείσω ραντεβού για το εμβόλιο.

Επειδή, ποιος ξέρει, μπορεί κάποτε να ανεβάσει Σαίξπηρ η κόρη μου και θα ήθελα να ήμουν κι εγώ εκεί.

Μάγκι Ο' Φάρελ
Άμντ, εκδ. Ψυχογιός

White Stripes: Οι Μεγαλύτερες Επιτυχίες, Λέμε

Ο **Jack White** είναι ένα από τα μεγαλύτερα φαινόμενα των zeros: παίζει σε τρεις full time μπάντες (White Stripes, Raconteurs, Dead Weather), οι δύο από τις οποίες γνωρίζουν μεγάλη επιτυχία, κάνει μόνο καριέρα, δημιουργεί μια εξαιρετική εταιρεία, την "Third Man Records" και εμπνέεται μερικά από τα πιο ενδιαφέροντα βινυλιακά project: οκταίντσα, δεκατρίντσα, φωσφορίζοντα βινύλια, πολυμορφικά βινύλια και πάει λέγοντας. Επιπλέον, χρησιμοποιεί συγκεκριμένους χρωματικούς συνδυασμούς για τις μπάντες του: μπλε για τα σόλο album του, κίτρινο και μαύρο για τους Dead Weather, κόκκινο, άσπρο και μαύρο για τους **White Stripes**. Όπως ακριβώς ο ισχυρότερος χρωματικός συνδυασμός είναι αυτός του κόκκινου με το μαύρο και το λευκό, έτσι και η πιο ισχυρή μπάντα του ήταν αυτή που έφτιαξε με τη, για τέσσερα χρόνια σύζυγό του, Meg White. Παράξενο σχήμα, που αποτελείται από μια κιθάρα και τύμπανα – χωρίς μπάσο – και βγάζει έναν ωμό ακατέργαστο ήχο, που δύσκολα θα είχε εμπορική επιτυχία. Όμως ο Jack κατέχει καλά τη βιομηχανία παραγωγής riff αλλά και τον χειρισμό των media. Αν και έχει κυκλοφορήσει καμιά δεκαριά φορές το κάθε κομμάτι των White Stripes (ειδικά με τα live που κυκλοφορούσαν στη συνδρομητική σειρά "Vault"), τα "Greatest Hits", που έρχονται αυτές τις ημέρες είναι ένας εξαιρετικός τρόπος να νοσταλγούν οι παλιοί και να μαθαίνουν οι νεότεροι. Αστεία, αστεία, τα zeros είχαν μια αθωότητα που δεν υπάρχει πια.

► «Αρράκις, ο πλανήτης των ερήμων». Ένας κόσμος μυστηριώδης, άγονος, αφιλόξενος. Ο Αρράκις, γνωστός και ως Dune, είναι το μοναδικό μέρος

σε ολόκληρο το γνωστό σύμπαν όπου υπάρχουν φυσικά αποθέματα του μπαχαρικού μελάνζ, της πολυτιμότερης ουσίας στην Αυτοκρατορία. Το μελάνζ παρατείνει τη ζωή, διευρύνει την ανθρώπινη συνείδηση κι επιτρέπει στους Πλοηγούς της Διαστημικής Συντεχνίας να αναδιπλώνουν το διάστημα, προσφέροντας έτσι στην ανθρωπότητα τη δυνατότητα να ταξιδεύει στ' αστέρια. Τα βιβλία του **Frank Herbert**, που περιγράφουν έναν ολόκληρο μαγικό κόσμο αλλά και το ολοκαίνουργιο ομώνυμο graphic novel κυκλοφορούν από τις **Εκδόσεις Anubis**. Άπαντα απολαυστικά, γίνονται ακόμη πιο επίκαιρα λόγω της ταινίας

του Denis Villeneuve, που βγαίνει στις αίθουσες μέσα στη χρονιά.

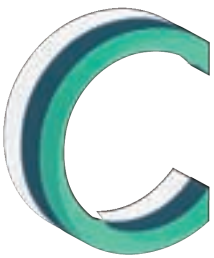
► Θεωρεί τον εαυτό του θύμα των blues του lockdown, ένα είδος «λιγότερο έξυπνων Sleaford Mods», οι καραντίνες τον έκαναν μουσικό, μ' ένα «αρκετά αξιόπιστο laptop» φτύνει τις λέξεις του με τον τρόπο των Sleafords και των Fall και τα χώνει στο μεγαλείο της βρετανικής αυτοκρατορίας. Αρκετά ακατέργαστος στο μικρόφωνο, ίσως κάπως κοινότυπος στα μουσικά μέρη, είναι σίγουρο όμως ότι δεν του λείπει το aggression και το wit. Είναι αυτή η προσωπική punktronica, που έχει εφεύρει ο **Dead Sheeran**. Αξίζει να τον αναζητήσεις στο bandcamp.

► Μέσα στην εποχή του lockdown και λίγο πριν τις αμερικάνικες εκλογές, ο **Neil Young** αποφασίζει να επανηχογραφήσει μερικά παλαιότερά του τραγούδια για να κυκλοφορήσει ένα ep, που κύριο στόχο έχει τον Trump και την ιδεολογία που φέρνει μαζί του. Τραγούδια όπως το "Alabama", το "Ohio", και το "Little Wing" παρουσιάζονται σε καινούργιες εκτελέσεις, ενώ μαζί τους έρχεται μια διασκευή του "The Times They Are A-Changing" του Dylan και το ολοκαίνουργιο αντιτραμικό "Lookin' For A Leader". Κάθε κυκλοφορία του Young είναι παράγων νοσταλγίας για όσους από εμάς τον αγαπήσαμε από το πρώτο album του που κυκλοφόρησε ελληνικό, το "Comes A Time", πίσω στο 1978. Μπορεί να μη βγάζει πλέον τις μεγάλες δισκάρες αλλά η φωνή του μεταφέρει μέχρι σήμερα τη συγκίνηση των σπουδαίων του εποχών.

► Η **Amy Taylor** είναι μια απίθανη αυστραλέζα πάνκισσα. Με τους Sniffers έκανε σπουδαίο labum το 2019 και τώρα ετοιμάζει τον νέο της δίσκο. Ως προκαταβολή μας στέλνει από τη χώρα των καγκουρού(ν) τη διασκευή του disco hit "Born To Be Alive" του Patrick Hernandez! A killer track!

P.S. Έκανε τους πάντες να παραμιλούν με το προπέρσινο "Nothing Great About Britain". Τώρα, ο **slowthai** επανέρχεται με το "Tyron", το album που είναι γεμάτο εξαιρετικές συνεργασίες και δείχνει το πολύ υψηλό επίπεδο που έχει φτάσει το βρετανικό hip hop.

ΣΙΝΕΜΑ

ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
ΚΑΪΜΑΚΗ

INFO

Το 1ο Φεστιβάλ Ιταλικού Κινηματογράφου - Cinema made in Italy/ Athens (12-22/2) φιλοξενείται στην online πλατφόρμα της Ταινιοθήκης της Ελλάδος (online.tainiothiki.gr) και περιλαμβάνει online προβολές 16 ταινιών (οι περισσότερες σε πανελλήνια πρεμιέρα). Παράλληλα διοργανώνονται webinars, ενώ θα υπάρξουν διαγωνισμοί για δωρεάν πίτσα, δείπνο σε ιταλικό εστιατόριο με αφορμή την γιορτή του Αγίου Βαλεντίνου και μαθήματα ιταλικών. Περισσότερες πληροφορίες στην ιστοσελίδα www.tainiothiki.gr/el/ekdiloseis/arxeio-ekdiloseon/946-cinema-made-in-italy-athens-event

Έλιο, Τζερμάνο

«ΑΣ ΞΑΝΑΒΡΟΥΜΕ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΑ ΜΑΣ»

Σ

ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ, ό-
σοι είδαμε μια ταινία από την Ιταλία με τίτλο
«Μακριά από τον κόσμο», υποκλιθήκαμε στο
υποκριτικό μεγαλείο του Έλιο Τζερμάνο και
υποψιαστήκαμε ότι βρήκαμε την κορυφαία α-
ντρική ερμηνεία του φεστιβάλ. Λίγες μέρες με-
τά η κριτική επιτροπή επιβεβαίωσε τις παραπά-
νω σκέψεις, δίνοντας όντως το βραβείο ερμηνείας στο
40χρονο ηθοποιό. Την ερμηνεία του Τζερμάνο στο εν-
 λόγω φιλμ, καθώς κι άλλες 15 πρόσφατες ιταλικές ται-
νίες που διακρίθηκαν σε διάφορα διεθνή φεστιβάλ, θα
έχουν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν στις οικιακές
οθόνες τους οι έλληνες θεατές χάρη στο αφιέρωμα με
τίτλο «Cinema made in Italy» που διοργανώνει η Ταινιο-
θήκη της Ελλάδας στις 12-22 Φεβρουαρίου. Εμείς είχα-
με την τύχη να μιλήσουμε με τον ταλαντούχο ηθοποιό
για τα δύο φιλμ που συμμετέχει (εκτός του «Μακριά από
τον κόσμο» πρωταγωνιστεί και στο «Παραμύθια με άσχη-
μο τέλος») και θα προβληθούν στο αφιέρωμα αυτό.

**Αποκλειστική
συνέντευξη:
Ο ιταλός ηθοποιός
Έλιο Τζερμάνο
μιλάει στην
ATHENS VOICE
για τις ταινίες
«Μακριά από
τον κόσμο»
και «Παραμύθια
με άσχημο
τέλος»**

Η περίπτωση του ζωγράφου Αντόνιο Λιμπάγκουε είναι ακόμη μια τραγική ιστορία καλλιτέχνη που δεν μπόρεσε να βρει τη γαλήνη μιας ήρεμης ζωής. Τι σας γοήτευσε ή συγκίνησε περισσότερο στην ιστορία του; Τον γνωρίζατε πριν από την ταινία «Μακριά από τον κόσμο»;

Τον Λιγκαμπούε δεν τον γνώριζα καλά. Είχα μια γενική πληροφόρηση, κάτι που συμβαίνει συχνά με ιστορικά πρόσωπα που, ενώ δεν ξέρουμε τίποτα για αυτά, νομίζουμε πως τα ξέρουμε όλα. Χάρη στη δουλειά μου –μου έχει ξανασυμβεί να δώσω σάρκα και οστά σε ιστορικά πρόσωπα– μου δόθηκε η δυνατότητα να τον γνωρίσω καλύτερα.

Το ιταλικό σινεμά φαίνεται να έχει χάσει την αίγλη του παρελθόντος. Δεν υπάρχουν πλέον η ποσοτική και ποιοτική διαφορά από τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές κινηματογραφίες που οφείλονταν στον Φελίνι, τον Βισκόντι, τον Παζολίνι, τον Μοντιτσέλι κ.λπ. Πού οφείλεται αυτό;

Πολύ απλά σε άλλες εποχές ο ιταλικός κινηματογράφος είχε πολύ περισσότερα λεφτά. Και είχε περισσότερα λεφτά γιατί τον παρακολουθούσε ένα πολύ μεγαλύτερο κοινό απ' ό,τι σήμερα. Με άλλα λόγια είχε κοινωνικό αντίκτυπο, κάτι σαν το σημερινό ποδόσφαιρο. Αυτά τα πράγματα δυστυχώς πάνε πάντα μαζί. Από κει και πέρα, σπουδαίους καλλιτέχνες, μεγάλα ταλέντα, ευφυείς προσωπικότητες έχουμε και τώρα. Για να γλιτώσουν τις λογικές της αγοράς συχνά κάνουν ταινίες χαμηλού προϋπολογισμού και έτσι η δουλειά τους δεν έχει τη δυνατότητα να ταξιδέψει και να γίνει γνωστή στο εξωτερικό. Σε άλλες περιπτώσεις φεύγουν στο εξωτερικό ακολουθώντας τη σημερινή τάση του κόσμου να μετακινείται διαρκώς. Πολλά σπουδαία καλλιτεχνικά ταλέντα, μουσικοί, συγγραφείς κ.λπ. δουλεύουν πια στο εξωτερικό.

Υπάρχουν κάποιες φωνές που θεωρούν ότι η πανδημία θα προκαλέσει το τέλος του σινεμά και της αίθουσας. Ποια είναι η θέση σας πάνω σε αυτό;

Είμαι βαθιά πεπεισμένος ότι η κινηματογραφική αίθουσα δεν θα πεθάνει. Ίσα ίσα υπάρχει ανάγκη για μοίρασμα. Οι άνθρωποι θέλουν να νιώθουν κοντά ο ένας στον άλλον στην κινηματογραφική αίθουσα. Η κατανάλωση τέχνης σε ατομικό επίπεδο που παρατηρείται τώρα έχει ημερομηνία λήξης, γιατί οι άνθρωποι είμαστε κοινωνικά ζώα. Η κατανάλωση τέχνης κατά μόνας δεν έχει κανένα νόημα. Η ομορφιά της τέχνης έγκειται στη συλλογική εμπειρία. Είτε σε ένα μουσείο είτε σε μια κινηματογραφική ή θεατρική αίθουσα πάει κανείς με την παρέα του, όλο το νόημα βρίσκεται στο μοίρασμα. Κεντρικό ρόλο στην τέχνη έχει η κοινή, η συλλογική εμπειρία. Θεωρώ ότι η αίθουσα να μην θα προσαρμοστεί σε διαφορετικά δεδομένα, αλλά δεν πρόκειται να εξαφανιστεί.

Η ιστορία κάποιων οικογενειών, όπως για παράδειγμα εκείνες στην ταινία «Παραμύθια με κακό τέλος», είναι η ιστορία τεράτων. Πώς δημιουργούνται αυτά τα ανθρωπινά τέρατα και πώς μπορεί να σταματήσει αυτή η μεταβίβαση από γενιά σε γενιά του σπόρου του κακού;

Στο συγκεκριμένο φιλμ όντως υπάρχουν τέρατα, όπως λέτε. Πρόκειται για το τερατώδες στοιχείο που ενυπάρχει στον καθένα μας, με την έννοια ότι συχνά τα τέρατα υπάρχουν για να πνίγουν τις ανάγκες μας, να μας καταπιέζουν. Γενικά υπάρχει η τάση να ετεροκαθοριζόμαστε, να πνίγουμε τα αισθήματά μας, να δημιουργούμε μια εικόνα του εαυτού μας που να ταυτίζεται περισσότερο με τις προσδοκίες των άλλων παρά με τα όσα αισθανόμαστε μέσα μας. Τούτη η διαδικασία συχνά δημιουργεί τέρατα γιατί όσο και να πνίγουμε μέσα μας πράγματα, κάποια στιγμή θα σκάσουν. Σκέφτομαι όμως και κάτι άλλο: τα τελευταία τριάντα-σαράντα χρόνια βιώνουμε την απαξίωση του πολιτισμού, τον εκφυλισμό του. Πλέον δεν υπάρχει όρεξη για μάθηση. Στόχος των μέσων μαζικής ενημέρωσης είναι η διασκέδαση του κοινού κι όχι να του προσφέρουν πνευματική τροφή. Όλο αυτό έχει ως συνέπεια την έλλειψη ηθικής. Γιατί πολιτισμός σημαίνει ικανότητα να κάνουμε καλύτερες επιλογές, να έχουμε σωστά κριτήρια στη ζωή μας. Ίσως μόνο έτσι θα καταφέρουμε να αποφεύγουμε τέρατα και παραμορφώσεις.

Στο σινεμά συνηθίζεται να λένε ότι όσο πιο απλή η ιστορία τόσο το καλύτερο. Τι είναι αυτό που κάνει πραγματικά σπουδαία μια ταινία;

Ο κινηματογράφος είναι πολλά, είναι τα πάντα. Ο καθένας ακολουθεί αυτό που του αρέσει περισσότερο. Προσωπικά μου αρέσει η πολυφωνία. Ο καλός κινηματογράφος δεν είναι μόνο ένας. Καθένας αγαπάει τον κινηματογράφο που του ταιριάζει. Εγώ αγαπώ τους «σφαιρικούς» χαρακτήρες, όπως τους λέω. Δηλαδή τους χαρακτήρες όπου η διαχωριστική γραμμή μεταξύ καλού και κακού είναι δυσδιάκριτη σε ιστορίες που μοιάζουν με τη ζωή. Όπου τα πράγματα είναι όλα μαζί και από σένα απαιτούν να συμμετάσχεις. Μου αρέσει ο κινηματογράφος που λειτουργεί σαν καθρέφτης της ζωής μας και μας βοηθάει να προβληματιστούμε πάνω στην πολυπλοκότητα της ύπαρξης.

Από μικρή σχετικά ηλικία ασχολείστε με τον χώρο του κινηματογράφου καθώς στα 12 σας κάνατε την πρώτη σας ταινία. Δεν είναι άδικο για ένα παιδί να έρθει σε επαφή από τόσο νωρίς με ένα σκληρό περιβάλλον όπου επικρατούν συνθήκες ακραίου ανταγωνισμού; Ναι, ήμουν πολύ νέος τότε, μόλις 12 χρονών. Ευτυχώς όμως εκείνη την πρώτη μου ταινία τη θυμάμαι όχι σαν δουλειά αλλά σαν να ήμουν διακοπές. Άλλωστε η ιστορία

Η ΟΜΟΡΦΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΕΓΚΕΙΤΑΙ ΣΤΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ. ΟΛΟ ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΣΤΟ ΜΟΙΡΑΣΜΑ.

αφορούσε μια παρέα επτά-οκτώ ατίθασων παιδιών και φυσικά κανένας από μας δεν ήταν επαγγελματίας ηθοποιός. Όταν ήμουν δεκατεσσάρων όμως ξεκίνησα σπουδές θεάτρου, όπου τα πράγματα ξαφνικά σοβάρεψαν. Ήμουν τυχερός πάντως γιατί η συγκεκριμένη δουλειά, τουλάχιστον στην αρχή, παρέμενε για μένα ακόμη απόλαυση. Μου άρεσε η εμπειρία του θεάτρου και δεν σκεφτόμουν την επαγγελματική της διάσταση. Μετά έρχεται το... τραύμα! Όταν αυτό που σου αρέσει, το πάθος σου, είτε η μαγειρική είναι, είτε η ιατρική είτε η διδασκαλία, ακόμα και η δημοσιογραφία, γίνεται επάγγελμα. Είναι άλλο όταν αγαπάς κάτι, και άλλο όταν το κάνεις επαγγελματία γιατί τότε έρχεται αντιμετώπος με προβλήματα και αναπόφευκτους συμβιβασμούς. Ναι, τότε μπορεί να γίνει τραυματική εμπειρία όχι μόνο η ηθοποιία αλλά οποιαδήποτε δουλειά σε υποχρεώνει σε συμβιβασμούς.

Πώς είναι να μοιράζεστε το πρώτο βραβείο ερμηνείας στις Κάννες (σ.σ. το 2010 με την ταινία «La nostra vita») με τον Χαβιέ Μπαρδέμ («Biutiful»); Έχετε κάποια ιστορία να μας διηγηθείτε γύρω από το συγκεκριμένο γεγονός;

Το βραβείο στις Κάννες μού έδωσε φυσικά μεγάλη ικανοποίηση, όμως δεν το περίμενα καθόλου. Άλλωστε όταν συμμετέχεις σε ένα τέτοιο φεστιβάλ δεν σ' ενδιαφέρει ο

σε τόσο ευαίσθητους τομείς όπως η παιδεία και η υγεία, η ζημιά είναι ανυπολόγιστη. Ελπίζω βέβαια το πάθημα να μας γίνει μάθημα και να επιστρέψουμε στην υγεία ως αξία καθ' εαυτή και όχι ως μέσο κερδοσκοπίας.

Ποιες είναι οι αγαπημένες σας ταινίες; Έχετε αδυναμία σε κάποιους παλιούς ή σύγχρονους σκηνοθέτες;

Μου αρέσει πολύ το ινδικό σινεμά γιατί διατηρεί την πολυπλοκότητά του. Προσπαθώ να παρακολουθώ έργα από άλλους πολιτισμούς, γιατί φυσικά βομβαρδιζόμαστε από τον αμερικανικό κινηματογράφο. Τελευταία και οι ευρωπαϊκές σειρές λίγο πολύ μοιάζουν όλες μεταξύ τους. Για λόγους εμπορικούς φυσικά γιατί, αν κάτι πάει καλά εμπορικά, όλοι το αντιγράφουν. Μου αρέσει ο ανεξάρτητος, ασυνήθιστος κινηματογράφος. Από το παρελθόν θα μπορούσα να αναφέρω πολλούς δημιουργούς. Μου έρχεται στο μυαλό ο Μπερτολούτσι, ένας πραγματικά σπουδαίος σκηνοθέτης που τον χάσαμε πρόσφατα.

Αρκετοί αναλυτές μιλούν για την παρακμή και ίσως το τέλος του δυτικού πολιτισμού με τον τρόπο που τον γνωρίζουμε σήμερα. Έχετε προβληματιστεί ως προς τις αιτίες που μας οδήγησαν στη σημερινή κατάσταση;

Πραγματικά δεν έχω ξεκάθαρη απάντηση παρά μόνο

ανταγωνισμό. Από μόνη της η συμμετοχή εκεί είναι σαν να κέρδισες ένα μεγάλο στοίχημα. Θυμάμαι πως όταν ανέβηκα στη σκηνή άρχισα να ιδρώνω ανεξέλεγκτα και όταν κατέβηκα –παρότι πάνω στη σκηνή είχα μείνει μόλις ένα λεπτό– έσταξα ολόκληρος! Ήταν σαν να είχα βουτήξει μαζί με τα ρούχα μου σε μια πισίνα.

Η Ιταλία ήταν η πρώτη ευρωπαϊκή χώρα που χτυπήθηκε από τον κορωνοϊό. Έχετε εξήγηση γιατί συνέβη αυτό και πώς κρίνετε την αντίδραση της κυβέρνησής σας;

Ειλικρινά δεν ξέρω γιατί η Ιταλία χτυπήθηκε πρώτη από την πανδημία. Σίγουρα όμως με ένα πιο αποτελεσματικό σύστημα αντιμετώπισης τα πράγματα θα ήταν καλύτερα. Η Ιταλία πλήρωσε ακριβά την ιδιωτικοποίηση της δημόσιας υγείας. Κάποια στιγμή στη χώρα μας άρχισαν να μας λένε ότι με τους ιδιώτες όλα θα λειτουργούσαν καλύτερα και επομένως διαλύθηκαν πολλές δημόσιες υπηρεσίες μεταξύ των οποίων η παιδεία και η υγεία. Έτσι πληρώσαμε το τίμημα. Όταν στο επίκεντρο δεν βρίσκεται η ποιότητα ζωής των ανθρώπων αλλά το κέρδος, κυρίως

κάποιες σκέψεις γύρω από το πώς φτάσαμε σε αυτό το έσχατο σημείο του ανθρώπου. Την εκμετάλλευση ανθρώπινων ψυχών ή το να πωλούνται και να αγοράζονται τα πάντα με στόχο το εύκολο κέρδος. Σίγουρα το ισχύον οικονομικό σύστημα, που είναι βασισμένο στον αθέμιτο ανταγωνισμό και την απληστία, δεν είναι το καλύτερο. Ζούμε στην εποχή του «όλοι εναντίων όλων» όπου ο καθένας σκέφτεται μονάχα να κατακτήσει μια θέση εξουσίας και να συσσωρεύσει πλούτο που δεν παράγει. Πλούτο χωρίς καμιά ποιότητα και ηθική, δηλαδή. Είναι γενικευμένο το μοντέλο που έχει ως βασική αρχή το «όσο λιγότερη ποιότητα βάζει κανείς σε αυτά που κάνει τόσο περισσότερα λεφτά θα βγάλει». Όταν λοιπόν η υπέρτατη αξία είναι το χρήμα, η κοινωνία θα πηγαίνει από το κακό στο χειρότερο. Πρέπει να ξαναβρούμε τις παλιές μας αξίες, το χαμένο μας ουμανισμό. Είναι ανάγκη να ξαναβρούμε την ανθρωπιά μας. Όσο δεν θα βρίσκονται στο επίκεντρο η συνοχή, η αλληλεγγύη, η ποιότητα ζωής που βασίζεται στον αλληλοσεβασμό, θα έχουμε τεράστια προβλήματα. Αν επενδύσουμε στην παιδεία, τον πολιτισμό και την υγεία, ίσως να αντιστραφεί η αυτοκαταστροφική πορεία μας. **A**

Βαγγέλης Περρής - Τζένι Μελιτά

Γιάννης Νένης

Στέφανος Τσιτσόπουλος

Μάκης Προβατάς

Ελένη Κολοκοτρώνη

Δημήτρης Αθανασιάδης

Δημήτρης Κοττάκης

**102.5
ATHENS
VOICE
RADIO**

*Ακούτε τη Φωνή
της Αθήνας*

ΔΕΥΤΕΡΑ - ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

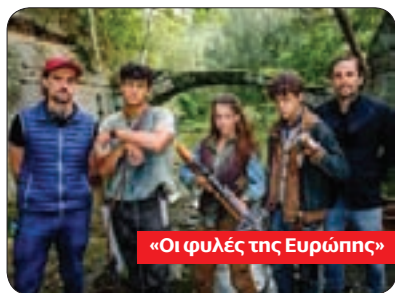
Τι παίζει;

18
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ
2021

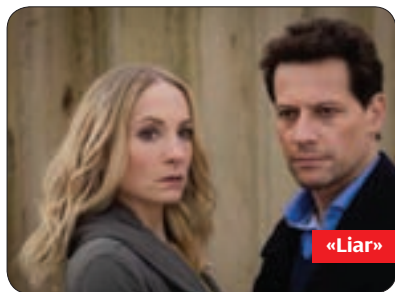
«Young Rock»

► Πρεμιέρα απόψε για τη σειρά «**Young Rock**» στις 21.45 στο **Cosmote Series HD**, αμέσως μετά την παγκόσμια προβολή της στις ΗΠΑ από την NBC/Universal. Η ζωή και η πορεία του Ντουέιν «The Rock» Τζόνσον, από το σχολείο, τη μύση του στη γυμναστική και την πάλη, μέχρι την «εισβολή» του στον κινηματογράφο και την αναρρίχσή του στην κορυφή της λίστας με τους πιο ακριβοπληρωμένους ηθοποιούς του Χόλυγουντ.

«Οι φυλές της Ευρώπης»

► Η νέα σειρά του **Netflix** «**Οι φυλές της Ευρώπης**» έρχεται από αύριο, 18 Φεβρουαρίου, στην ιντερνετική πλατφόρμα. Μετά από μια καταστροφή στη Γη το 2074, τρία αδέρφια αναλαμβάνουν να αλλάξουν τη μοίρα της Ευρώπης που έχει κατακτηθεί σε κρατίδια τα οποία διεκδικούν κυριαρχία.

«Liar»

► Άκρως επίκαιρη η σειρά «**Liar**», στο **Nova On Demand**. Πρόκειται για την ιστορία της Laura Nielson, μιας δασκάλας που καταγγέλλει για βιασμό τον φημισμένο χειρουργό Andrew Earham, μετά από ένα ραντεβού. Η Laura, αν και βρίσκεται θέση του θύματος, υπόκειται σε κριτική και κάθε πράξη της να μπαίνει στο μικροσκόπιο, ενώ ο θύτης παραμένει προστατευμένος από ένα πλέγμα αμφιβολιών. Οι αποκαλύψεις όμως διadέχονται η μία την άλλη. Στους δύο κύκλους του βρετανικού, ψυχολογικού θρίλερ «Liar» πρωταγωνιστούν οι Joanne Froggatt και Ioan Gruffudd,

«White House Farm»

► Πρεμιέρα αύριο για τη σειρά «**White House Farm**» στις 18.00, στο **Cosmote series Marthon HD**. Αύγουστος 1985: Η οικογένεια Μπάμπερ, με μοναδική εξαίρεση τον νεαρό γιο Τζέρεμι, δολοφονείται εν ψυχρώ στο απομονωμένο αγρόκτημά της στο Έσεξ της Αγγλίας. Η διερεύνηση της υπόθεσης ξεκινά και αποδεικνύεται πολύ πιο περίπλοκη από όσο φαίνεται.

«Press»

► Ο δαιδαλώδης κόσμος των εφημερίδων στο Λονδίνο αποκαλύπτεται μέσα από τις ζωές ανθρώπων που εργάζονται ασταμάτητα υπό την πίεση του 24ωρου κύκλου ειδήσεων, αντιμετωπίζοντας διαρκή διλήμματα. Η ευφύεστατη μίνι σειρά «**Press**», συμπαραγωγής Αγγλίας - ΗΠΑ 2018, από τον καταξιωμένο συγγραφέα Μάικ Μπάρλετ, αποκαλύπτει τις ζωές, τους έρωτες και τα ψέματα μιας «δυναμικής» ομάδας χαρακτήρων με παθιασμένους επαγγελματίες που καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για να ανακαλύψουν και να τυπώσουν ιστορίες. Πρωταγωνιστούν: Σάροτ Ράιλι, Πριάνγκα Μπέρφορντ, Άλ Γουίβερ. Η σειρά κάνει πρεμιέρα αυτό το Σάββατοκύριακο στις 22.00 στην **EPT2**, ενώ είναι διαθέσιμη και στο **ERTFLIX**.

«Εμπόδια»

► Πρεμιέρα για την ταινία «**Εμπόδια**» στις 21 Φεβρουαρίου στο **Novacinema1HD** στις 22.00. Ένας Αφροαμερικανός, στη δύσκολη δεκαετία του '50, κάνει ό,τι μπορεί για να στηρίξει την οικογένειά του και προσπαθεί να συμφιλιωθεί με το παρελθόν του. Η Βαϊόλα Ντέιβις κέρδισε Όσκαρ, ενώ παίζουν δίπλα της οι Ντένζελ Ουάσινγκτον και Στίβεν ΜακΚίνλεϊ Χέντερσον.

«Babylon Berlin»

► Το νουάρ μυστηρίου «**Babylon Berlin**» των Χενκ Χάντλογκτεν, Τομ Τίκβερ και Αχίμ φον Μπόριες είναι διαθέσιμο στο **ERTFLIX** ως τις 28 Μαρτίου. Το Βερολίνο της δεκαετίας του '20 αποτελεί πόλο έλξης για όσους έχουν ταλέντο και φιλοδοξία. Είναι η Βαυβλώνα. Βρισκόμαστε σε μια εποχή οργανωμένου εγκλήματος και πολιτικού εξτρεμισμού. Με τις παλιές στρατιωτικές ελίτ να μην έχουν παραιτηθεί ακόμη, ένα φορτηγό τρένο από τη Σοβιετική Ένωση φτάνει και αναγκάζει όλα τα βλέμματα να στραφούν προς το μέρος του. Τι είναι τελικά; Το κλειδί για την πολιτική εξουσία, το μυστικό για μια ζωή με ελευθερία και πλούτο ή μια θανάσιμη παγίδα; Πρωταγωνιστούν: Βόλκερ Μπρουχ, Λιβ Λίζα Φρις, Λεόνη Μπένες, Λαρς Άιντινγκερ, Μισέλ Ματίσεβιτς.

Τζένη μου, καλησπέρα!!! Σε συμπαθώ

πολύ ως άτομο και για αυτό θα ήθελα να μου πεις μια γνώμη πάνω σε ένα θέμα που αντιμετωπίζω. Εδώ και λίγο καιρό έχω ξεκινήσει μια καινούργια δουλειά, στην οποία γνώρισα ένα συνάδελφο με τον οποίο αναπτύχθηκε ένα όμορφο φλερτ. Εγώ στην αρχή δεν ήμουν σίγουρη για το αν όντως ενδιαφέρεται και ήμουν επιφυλακτική λόγω εργασιακού χώρου. Μέχρι να καταλάβω ότι υπάρχει αμοιβαίο ενδιαφέρον, φτάσαμε στο σημείο να επικοινωνούμε μεν, αλλά λόγω των μέτρων για τον COVID-19 να δουλεύουμε εξ αποστάσεως, οπότε χάσαμε την καθημερινή επαφή που είχαμε. Πιστεύω ότι ήταν μια πολύ καλή γνωριμία, που χάθηκε οριστικά λόγω των περιστάσεων, πριν καλά-καλά αρχίσει.

Πρώτον, συγχαρητήρια για την καινούργια σου δουλειά! Είναι φανταστικό, που μέσα στη γενικότερη σαπίλα, εσύ κατάφερες να βρεις και δουλειά και φλερτ. Αυτό είναι διπλό τζακπώτ. Έτσι για να υπενθυμίσεις στον εαυτό σου και τη θετική πλευρά της υπόθεσης. Όσο γι' αυτό το «χάθηκε οριστικά», σαν πολύ δραματικό μου ακούστηκε. Απ' όσο ξέρω τα τηλεφωνήματα, τα sms και οι βιντεοκλήσεις επιτρέπονται ακόμη από τη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας. Εντάξει, μπορεί να μη βλέπετε καθημερινά στο γραφείο, αλλά εφόσον υπάρχει αμοιβαίο ενδιαφέρον, γιατί να το εγκαταλείψετε, ωρέ παιδιά, πριν καλά-καλά αρχίσει; Για να ακούσω τα ηλεκτρολόγια και τα notifications να παίρνουν φωτιά!

Όταν σε χωρίζεις απ' το πουθενά, ενώ όλα ήταν τέλεια και το πηγαίνατε σοβαρά και ξαφνικά πιάστηκε... τι κάνεις; Το σοκ είναι μεγάλο. Νιώθω ότι δεν μπορώ να το διαχειριστώ. Δεν θέλω να το δεχτώ! Αλλά πρέπει να προχωρήσω. Τι κάνω; Πώς ξεκινώ;

© JOHN HOLMES

Τώρα μεταξύ μας, ήταν -όντως- όλα τέλεια; Πήγαιναν -όντως- όλα ρολόι; Ή μήπως το ζούσες εσύ μόνη σου και ο άλλος δούλευε τον χωρισμό στο μυαλό του; Από την άλλη,

Ερωτικά αδιέξοδα, sexy απορίες, κρυμμένα μυστικά... και στα fm! Το «Μίλα μου βρόμικα» κάνει τα ερωτικά σας θέματα να ακούγονται σαν παθιασμένο τραγούδι στο **Athens Voice Radio 102.5**

εδώ που τα λέμε, τι σημασία έχει; Το γεγονός είναι γεγονός. Πιάστηκε. Δεν ήθελε. Ποιος ξέρει; Δεν νιώθω κιόλας ότι κάνατε μια ειλικρινή συζήτηση για να πάρεις τις απαντήσεις που θα ήθελες. Εννοείται ότι το σοκ είναι μεγάλο, ειδικά αν ο χωρισμός είναι φρέσκος, και εννοείται όλοι έχουμε πονέσει, όπως κι εσύ. Ξεκινάς, λοιπόν, με μπόλικο κλάμα, με φίλες στο πλευρό σου, με comfort food, με «Φιλαράκια». Εγώ, βέβαια, προτιμούσα πάντα τους «Απαράδεκτους». Μέχρι να πεις αυτό το μεγαλειώδες «φτάνει πια» και «φτου σου, κοπελάρα μου» και «πάμε παρακάτω». Και θα το πεις!

Αγαπημένο μου μανεκέν, ήθελα μέρες να σου γράψω και επιτέλους βρήκα το θάρρος! Είμαι σε σχέση 3 χρόνια τώρα, το αμόρε 27 και εγώ 22, γενικά τα πάμε τέλεια και πολύ σοβαρά μπορώ να πω. Το καλοκαίρι, που μας πέρασε, βαφτίσαμε μαζί το παιδί της αδερφής του, η αδερφή του πολύ καλή, δεν λέω, αλλά, ρε παιδί μου, έχει ένα θέμα με τα περιουσιακά στοιχεία της οικογένειας! Τα θέλει όλα γι' αυτήν και τα παιδιά της. Για να σου δώσω να καταλάβεις, έκανε το αμόρε μια αγορά με τον πατέρα του και αντ' να ρωτήσει και να ενδιαφερθεί, με πήρε τηλεφώνω και άρχισε να με ρωτάει πόσο το αγοράσανε και γιατί και κάτι τέτοια. Γενικά, όταν είμαστε όλοι μαζί κάνει κουβέντες για την περιουσία και λέει αφού ο ένας θα πάρει αυτό, θα πάρω εγώ τα υπόλοιπα. Το αμόρε τα καταλαβαίνει αυτά και τα συζητάμε γενικότερα, αλλά θα ήθελα και μια άλλη γνώμη πιο σφαιρική, γιατί όλες αυτές τις φορές έρχομαι σε πολύ δύσκολη θέση! Θα περιμένω με χαρά την απάντησή σου και τις γνώμες άλλων μανεκέν!! Φιλιά πολλά και σε ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σου.

Όταν λες το πάτε «πολύ σοβαρά», εσύ όντως το εννοείς. Αν μπήκατε ήδη στις περιουσιακές διενέξεις μεταξύ αδερφών, σημαίνει ότι είστε σχεδόν στο πτυχίο. Μη σου πω στο μεταπτυχιακό. Η αλήθεια είναι ότι τα αμόρε τα παίρνουμε αλά μπρατσέτα με τα ενδοοικογενειακά τους ζητηματάκια. Η ζητηματάρες. Αναλόγως την περίπτωση. Όπως κι εκείνα, εμάς. Διότι, απ' όσο δύναμαι να γνωρίζω, «τέλεια οικογένεια» δεν υπάρχει. Άλλοι θα έχουν θεματάκια με τη μαμά, άλλοι με τον μπαμπά, άλλοι με τα αδέρφια, άλλοι με όλο το σόι. Όλο και κάτι θα παίζει παντού. Από την άλλη, πιστεύω ότι εφόσον λες ότι έρχεσαι σε δύσκολη θέση, καλό θα ήταν να θέσεις τα όριά σου στις συζητήσεις με την αδερφή του. Να ξεκαθαρίσεις, δηλαδή, ότι εσύ δεν θέλεις να εμπλέκονται και ότι είναι ένα δικό τους προσωπικό θέμα για να λύσουν. Που όντως είναι ένα δικό τους προσωπικό θέμα για να λύσουν.

ΚΡΙΟΣ

(20 Μαρτίου - 19 Απριλίου)

Την τρίτη εβδομάδα του Φεβρουαρίου και συγκεκριμένα την Τετάρτη 17/1 έχουμε το πρώτο από τα συνολικά τρία τετράγωνα που θα σχηματίσει ο Κρόνος από τον Υδροχόο με τον Ουρανό από τον Ταύρο μέσα στο 2021, που θα επηρεάσει τώρα κυρίως τους γεννημένους του 1ου δεκαημέρου. Το ζητούμενο για σένα είναι να ξεκαθαρίσεις το τοπίο στο κομμάτι των φιλικών σου σχέσεων και των συνεργασιών σου. Αν υπάρχουν κοντά σου άτομα που λειτουργούν τοξικά και δεν σε αποδέχονται, αλλά σου δημιουργούν ανασφάλειες, θα απομακρυνθούν από τη ζωή σου ίσως με συγκρουσιακό τρόπο. Την Πέμπτη 18/1 ο Ήλιος εισέρχεται στο ζώδιο των Ιχθύων και τον 12ο οίκο του ωροσκοπίου σου και εσύ μπαίνεις σε μια πιο εσωστρεφή περίοδο. Θα έχεις την ανάγκη να περάσεις χρόνο με τον εαυτό σου ενώ μπορεί να χρειάζεσαι και ξεκούραση. Συνήθως τον μήνα πριν τα γενέθλιά μας αισθανόμαστε ότι οι δυνάμεις μας μάς εγκαταλείπουν, μέχρι να μπει και πάλι ο Ήλιος στο ζώδιό μας και να μας αναζωογονήσει ανοίγοντας έναν καινούριο ετήσιο κύκλο. Από το Σάββατο 20/2, που ο Ερμής επιστρέφει σε ορθή πορεία, θα μπορέσεις να προχωρήσεις επαγγελματικά σχέδια που είχαν κολλήσει και να επικοινωνήσεις καλύτερα τις ιδέες σου.

ΤΑΥΡΟΣ

(20 Απριλίου - 19 Μαΐου)

Πολύ σημαντική αυτή η εβδομάδα καθώς την Τετάρτη 17/1 σχηματίζεται το ακριβές τετράγωνο του Κρόνου από τον Υδροχόο με τον Ουρανό από το ζώδιό σου, μια όψη που θα επαναληφθεί άλλες τρεις φορές μέσα στη χρονιά και θα επηρεάσει τώρα κυρίως τους γεννημένους στο 1ο δεκαήμερο του ζωδίου. Καλείσαι να αναθεωρήσεις το κομμάτι της καριέρας και της δημόσιας εικόνας σου, προβαίνοντας στις απαραίτητες αλλαγές στα επαγγελματικά σου, που μάλιστα μπορεί να γίνουν ερήμην σου και θα πρέπει να τις αποδεχτείς για την εξέλιξή σου. Ως ζώδιο απεχθάνεσαι οτιδήποτε ανατρέπει τις σταθερές σου, όμως η ενέργεια των πλανητών σε αναγκάζει να βγεις από τη ζώνη ασφαλείας σου και σε άλλους τομείς της ζωής σου. Η είσοδος του Ήλιου στους Ιχθείς την Πέμπτη, στρέφει το ενδιαφέρον σου για τον επόμενο μήνα στους στόχους και τις συνεργασίες σου, καθώς και στις φιλικές σου σχέσεις. Θα μπορούσε μάλιστα να υπάρξει και κάποια βοήθεια από τον κοινωνικό σου περίγυρο σε θέματα της δουλειάς. Άλλωστε από το Σάββατο 20/2 ο Ερμής ορθοδρομεί και θα μπορέσεις να συνεννοηθείς ευκολότερα με τους γύρω σου.

ΔΙΑΥΜΟΙ

(20 Μαΐου - 20 Ιουνίου)

Αυτή την εβδομάδα το τετράγωνο που θα σχηματίσει ο Κρόνος από το φιλικό για σένα ζώδιο του Υδροχόου με τον Ουρανό από το ζώδιο του Ταύρου την Τετάρτη 17/2, επηρεάζοντας κυρίως τους γεννημένους του 1ου δεκαημέρου, θα σεβάλει σε μια διαδικασία να αλλάξεις κοσμοθεωρία και να αναθεωρήσεις το σύστημά των πεποιθήσεών σου. Ίσως διατηρείς ακόμα κάποιες απόψεις από την πατρική σου οικογένεια ή τη γενικότερη ανατροφή σου που δεν σου χρησιμεύουν πλέον και θα θελήσεις να απελευθερωθείς

από αυτές, καθώς και από πλάνα για το μέλλον που σου είχαν «φυτέψει» άλλοι στο κεφάλι και δεν συνάδουν με τα προσωπικά σου θέλω. Δεν αποκλείεται να αλλάξεις στάση και αναφορικά με κάποια ζητήματα από το παρελθόν, ενώ μπορεί να υπάρξουν και αποκαλύψεις που θα σε ωθήσουν προς αυτήν την κατεύθυνση. Σε κάθε περίπτωση, έχεις περιθώριο, καθώς η όψη αυτή θα πραγματοποιηθεί άλλες δύο φορές μέσα στο 2021. Με την είσοδο του Ήλιου στους Ιχθείς την Πέμπτη, οι ευθύνες σου αυξάνονται σημαντικά στο κομμάτι των επαγγελματικών για τον επόμενο μήνα, το ίδιο όμως και η φιλοδοξία σου να αποδείξεις τι πραγματικά αξίζεις. Σε αυτό θα βοηθήσει και η επιστροφή του κυβερνήτη σου Ερμή σε ορθή πορεία από τις 20/2, που θα διευκολύνει τις επικοινωνίες σου, αλλά και τις επαφές σου με το εξωτερικό.

ΚΑΡΚΙΝΟΣ

(21 Ιουνίου - 21 Ιουλίου)

Η καινούργια εβδομάδα φιλοξενεί την Τετάρτη 17/2 το τετράγωνο του Κρόνου από τον Υδροχόο με τον Ουρανό από τον Ταύρο, μια όψη που θα σχηματιστεί άλλες τρεις φορές κατά τη διάρκεια του χρόνου και που τώρα επηρεάζει κυρίως τους γεννημένους του 1ου δεκαημέρου. Θα αναγκαστείς να έρθεις αντιμέτωπος με τους φόβους σου τόσο σε προσωπικό όσο και σε οικονομικό επίπεδο, αντλώντας δύναμη αποκλειστικά από τον εαυτό σου, χωρίς τα δεκανίκια των δικών σου προσώπων ή του φιλικού σου κύκλου. Το ταξίδι αυτό δεν θα είναι εύκολο, ενδεχομένως να υπάρξουν και ανατροπές σε κάποια οικονομικά θέματα, αλλά και δύσκολες αποφάσεις που θα πρέπει να πάρεις. Θα μπορέσεις όμως να συνειδητοποιήσεις την πραγματική σου δύναμη και να εκτιμήσεις καλύτερα τον εαυτό σου. Την Πέμπτη ο Ήλιος εισέρχεται στους Ιχθείς και τον 9ο πλιακό σου οίκο, δίνοντάς σου την ευκαιρία να ασχοληθείς με ζητήματα σπουδών και νομικών υποθέσεων, αλλάζοντας παράλληλα αισθητά τη διάθεσή σου και την ανάγκη σου για κοινωνική αλληλεπίδραση, ενώ η επαναφορά του Ερμή σε ορθή πορεία από τις 20/2 θα σε βοηθήσει να προχωρήσεις οικονομικές συμφωνίες που είχαν παγώσει.

ΛΕΩΝ

(22 Ιουλίου - 22 Αυγούστου)

Αναμφίβολα η εβδομάδα αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική για το ζώδιό σου, καθώς την Τετάρτη 17/2 κορυφώνεται το 1ο τετράγωνο μεταξύ του Κρόνου από τον Υδροχόο, που βρίσκεται απέναντί σου, με τον Ουρανό από τον Ταύρο, που βρίσκεται στο μεσουράνημά σου, επηρεάζοντας κυρίως τους γεννημένους του 1ου δεκαημέρου. Θα υπάρξουν γεγονότα που θα οδηγήσουν σε σημαντικές αλλαγές στον τομέα των σχέσεων, των συνεργασιών και της καριέρας σου. Οι προκλήσεις θα τροφοδοτούνται και από την ανάγκη σου να αναδιοργανώσεις τις σχέσεις σου, θέτοντας τα όριά σου. Οτιδήποτε σε ζορίζει και σε κρατά κλεισμένο σε μια μίζερη ρουτίνα θα «καταστραφεί», είτε αυτό πρόκειται για σχέση είτε πρόκειται για το αντικείμενο με το οποίο ασχολείσαι, για να μπορέσεις στην συνέχεια να προχωρήσεις σε κάτι που θα σε εκπράζει αυθεντικά. Οι εξελίξεις δεν θα προκύψουν απαραίτητα άμεσα, καθώς η επιρροή της όψης διαρκεί αρκετό διάστημα και μάλιστα θα επαναληφθεί άλλες δύο φορές φέτος. Την Πέμπτη ο Ήλιος μπαίνει στο ζώδιο των Ιχθύων, επικεντρώνοντας την προσοχή σου σε οικονομικά ζητήματα που σχετίζονται με τράπεζες, δημόσιο, κληρονομικά κ.τ.λ., ενώ με τον Ερμή σε ορθή πορεία από τις 20/2, το αλαλούμ στην επικοινωνία σταματά και μπορείς να δρομολογήσεις επαγγελματικές συνεργασίες που είχες στα σκοριά.

ΠΑΡΘΕΝΟΣ

(23 Αυγούστου - 21 Σεπτεμβρίου)

Στα μέσα της εβδομάδας το τετράγωνο του Κρόνου από το ζώδιο του Υδροχόου με τον Ουρανό από το ζώδιο του Ταύρου, μια σκληρή όψη που θα επαναληφθεί άλλες δύο φορές μέσα στη χρονιά και τώρα επηρεάζει κυρίως τον γεννημένους του 1ου δεκαημέρου, θα σε βοηθήσει να αξιολογήσεις τα οφέλη που αποκομίζεις από την εργασία σου και το κατά πόσον αυτή σε ικανοποιεί σε ένα ευρύτερο επίπεδο. Είσαι άτομο εργατικό και τίμιο, που κάνεις το καλύτερο για τον εργοδότη και την ομάδα σου. Εσύ όμως τι

εισπράττεις ως αντάλλαγμα; Οι κόποι σου αναγνωρίζονται σε ανθρώπινο επίπεδο; Υπάρχει το ανάλογο δικαιο οικονομικό αντίκρισμα; Και τέλος είναι όντως αυτή η δουλειά το δικό σου vocation; Αν η απάντηση στα παραπάνω ερωτήματα είναι αρνητική, τότε πιθανότατα θα θελήσεις να προχωρήσεις σε αλλαγές, έχοντας πλέον διαφορετική στόχευση. Την Πέμπτη 18/2 ο Ήλιος περνά στους Ιχθείς και τον άξονά σου, φέρνοντας τις διαπροσωπικές σου σχέσεις, τόσο τις επαγγελματικές όσο και τις προσωπικές, στο προσκήνιο. Παράλληλα, με τον κυβερνήτη σου Ερμή να επανέρχεται σε ορθή πορεία από το Σάββατο, μπορείς πλέον ναβάλεις μια τάξη στην καθημερινότητά σου και να διεκπεραιώσεις αποτελεσματικότερα τα καθήκοντά σου στη δουλειά.

ΖΥΓΟΣ

(22 Σεπτεμβρίου - 22 Οκτωβρίου)

Με το τετράγωνο που θα σχηματίσει αυτή την εβδομάδα ο Κρόνος από τον Υδροχόο με τον Ουρανό στον Ταύρο στις 17/2, επηρεάζοντας κυρίως τους γεννημένους του 1ου δεκαημέρου, θα υπάρξουν ανακατατάξεις στην προσωπική σου ζωή. Αν βρίσκεσαι μέσα σε σχέσεις που λειτουργούν αρνητικά προς την ψυχική σου υγεία και σε δηλητηριάζουν επί καθημερινής βάσεως, ασκώντας σου υπερβολικό έλεγχο, θα θελήσεις ναβάλεις ένα τέλος. Πολλές φορές έχεις την τάση να λειτουργείς συνεξαρτητικά στις σχέσεις σου και να ανέχεσαι καταστάσεις λόγω της ανασφάλειας σου και της αδυναμίας σου να αρνηθείς κάποια πράγματα. Η όψη αυτή, που έχει μακρά ισχύ και θα πραγματοποιηθεί άλλες δύο φορές μέσα στον χρόνο, θα σε βοηθήσει να πετάξεις από πάνω σου τέτοιες συμπεριφορές αλλά και ό,τι άλλο δεν συμβαδίζει με τις προσωπικές σου ανάγκες, για να μπορέσεις να προχωρήσεις μπροστά. Αυτό δεν θα γίνει απαραίτητα με «ειρηνικό» τρόπο, οπότε ετοιμάσου και για πιθανές έντονες καταστάσεις. Ο Ήλιος εισέρχεται στους Ιχθείς στις 18/2 και το καθημερινό πρόγραμμα, ειδικά στη δουλειά γίνεται ιδιαίτερα απαιτητικό, θα έχεις όμως την ευκαιρία να προχωρήσεις τα επαγγελματικά σου σχέδια με λιγότερο εμπόδια, μιας και ο Ερμής σταματά τη φαινομενικά ανάδρομη πορεία του από το Σάββατο.

ΣΚΟΡΠΙΟΣ

(23 Οκτωβρίου - 21 Νοεμβρίου)

Το κυριότερο αστρολογικό γεγονός της εβδομάδας δεν είναι άλλο από την πρώτη «σύγκρουση» του Κρόνου από το ζώδιο του Υδροχόου με τον Ουρανό από τον Ταύρο, που βρίσκεται απέναντί σου. Το τετράγωνο που θα σχηματίσουν και θα επηρεάσει κυρίως τους γεννημένους του 1ου δεκαημέρου, θα έχει ισχύ περίπου δύο μηνών και θα επαναληφθεί άλλες δύο φορές μέσα στο 2021, φέρνοντας σε αντιμέτωπο με σημαντικές αλλαγές. Θα περάσεις τις σχέσεις σου, τόσο με τον σύντροφο και τα μέλη της οικογένειάς σου, όσο και με τους συνεργάτες στα επαγγελματικά, από μικροσκόπιο. Πιθανότατα να πάρεις αποφάσεις από άτομα με τα οποία δεν υπάρχει πλέον κοινός τόπος και η συμπεριφορά τους είναι άκαμψη και καταπιεστική απέναντί σου. Θα μπορέσεις να απαλλαγείς ακόμα και από δικά σου κολλήματα και βαθύτερους φόβους που έχουν να κάνουν με την εμμονική και αυτοκαταστροφική σου προσκόλληση σε καταστάσεις που σε φθείρουν ψυχικά, ανοίγοντας σου τον δρόμο για το καινούργιο στη ζωή σου. Την Πέμπτη ο Ήλιος περνάει στους Ιχθείς και η διάθεσή σου για διασκέδαση αλλά και δημιουργική αυτοέκφραση αυξάνεται, ενώ με τον Ερμή σε ορθή πορεία από τις 20/2 μπορείς να τρέξεις ζητήματα αγοραπωλησίας ακινήτων που είχαν μπλοκαριστεί το προηγούμενο διάστημα.

ΤΟΞΟΤΗΣ

(22 Νοεμβρίου - 20 Δεκεμβρίου)

Αυτή την εβδομάδα, το τετράγωνο που σχηματίζει ο Κρόνος από το ζώδιο του Υδροχόου με τον Ουρανό από το ζώδιο του Ταύρου την Τετάρτη 17/2, επηρεάζοντας κυρίως τους γεννημένους του 1ου δεκαημέρου και που θα επαναληφθεί άλλες δυο φορές φέτος, εγκαινιάζει την περίοδο των αλλαγών στον τομέα της υγείας και της φυσικής σου κατάστασης. Είσαι άνθρωπος της υπερβολής σε ό,τι έχει να κάνει με τις απολαύσεις της ζωής, όμως έφτασε η ώρα που θα αναγκαστείς να περιορίσεις την τάση σου για αλόγιστο φαγητό και να ασχοληθείς σε πιο συστηματικό επίπεδο με την άθληση. Ακόμα, θα κάνεις αλλαγές και στον τρόπο που δουλεύεις και οργανώνεσαι στην καθημερινότητά σου. Η είσοδος

του Ήλιου στο ζώδιο των Ιχθύων και τον 4ο γωνιακό σου οίκο την Πέμπτη, θα σε παρακινήσει να ασχοληθείς με τον τομέα του σπιτιού και της οικογένειας πιο ενεργά το επόμενο διάστημα, κάνοντας δουλειές που είχες παραμελήσει και περνώντας περισσότερο χρόνο με τους οικείους σου. Από τις 20/2, ο Ερμής επιστρέφει σε ορθή πορεία, ομαλοποιώντας την επικοινωνία σου με συγγενείς και φίλους, δίνοντάς σου παράλληλα την ευκαιρία να προωθήσεις πιο εύκολα τη δουλειά σου προς τα έξω.

ΑΙΓΟΚΕΡΟΣ

(21 Δεκεμβρίου - 19 Ιανουαρίου)

Με το τετράγωνο που σχηματίζει ο Κρόνος από τον Υδροχόο με τον Ουρανό στον Ταύρο την Τετάρτη 17/2, που θα επηρεάσει κυρίως τους γεννημένους του 1ου δεκαημέρου, θα υπάρξουν πιθανότατα σημαντικές αλλαγές στον τομέα των οικονομικών σου. Ως ζώδιο της γης, το χρήμα είναι ζωτικής σημασίας για σένα και τείνεις να ακολουθείς πιο παραδοσιακούς τρόπους για την απόκτηση του. Οι συνθήκες όμως θα σε οδηγήσουν να σκεφτείς πιο δημιουργικά και πρωτοποριακά, δίνοντάς σου την ευκαιρία παράλληλα να εκπράξεις και κάποια ταλέντα που αγνοούσες. Εντέλει, η ανάγκη σου για αυτοέκφραση πιθανόν να υπερβεί την ανάγκη για ασφάλεια μέσω της απόκτησης πόρων. Ίσως αυτό έρθει λόγω κάποιων καταστάσεων που θα περιορίσουν το εισόδημά σου, βάζοντάς σε να αναθεωρήσεις εν γένει την αξία του χρήματος στη ζωή σου. Στις 18/2 ο Ήλιος περνάει στους Ιχθείς και το ενδιαφέρον σου για επικοινωνία και ανταλλαγή πληροφοριών αυξάνεται, ενώ από το Σάββατο, που ο Ερμής σταματά την ανάδρομη πορεία του, μπορείς να τακτοποιήσεις οικονομικά ζητήματα, χωρίς τα κολλήματα που υπήρχαν τον τελευταίο καιρό.

ΥΔΡΟΧΟΟΣ

(20 Ιανουαρίου - 17 Φεβρουαρίου)

Η κυρία όψη για το 2021 τόσο σε προσωπικό όσο και σε κοσμικό επίπεδο, το τετράγωνο του Κρόνου που βρίσκεται στο ζώδιό σου με τον Ουρανό από το ζώδιο του Ταύρου ολοκληρώνεται για πρώτη φορά την Τετάρτη 17/2, επηρεάζοντας τώρα κυρίως τους γεννημένους του 1ου δεκαημέρου. Θα επαναληφθεί όμως άλλες δύο φορές στις 14 Ιουνίου και στις 24 Δεκεμβρίου, προκαλώντας ριζικές και ξαφνικές αλλαγές στη ζωή σου. Δεν τα πας καλά με τα όρια και τους περιορισμούς, οι πιέσεις όμως που θα ασκηθούν στον τομέα των οικογενειακών και επαγγελματικών σου σχέσεων, θα σεβάλουν στη διαδικασία να οριοθετήσεις άτομα και συμπεριφορές, αλλά και να σπάσεις δεσμούς με ό,τι σε κρατάει όμηρο νοοτροπιών του παρελθόντος κάνοντας προτεραιότητα τις δικές σου ανάγκες. Το πέρασμα του Ήλιου στους Ιχθείς στις 18/2 εστιάζει την προσοχή σου στον τομέα των οικονομικών σου. Θα χρειαστεί να διευθετήσεις εκκρεμότητες που υπάρχουν με λογαριασμούς, βάζοντας ένα πρόγραμμα στα έξοδά σου. Το Σάββατο ο Ερμής επιστρέφει σε ορθή πορεία στο ζώδιό σου δίνοντάς σου τη δυνατότητα να δρομολογήσεις νέα ξεκινήματα στα επαγγελματικά, βάζοντας μπρος σχέδια που επεξεργαζόσουν κατά τη διάρκεια της αναδρομής του.

ΙΧΘΥΕΣ

(18 Φεβρουαρίου - 19 Μαρτίου)

Χρόνια πολλά, αγαπητέ Ιχθύ! Την Πέμπτη 18/2 ο Ήλιος εισέρχεται στο ζώδιό σου εγκαινιάζοντας επίσημα τον μήνα των γενεθλίων σου. Πα τον επόμενο μήνα κάνεις focus στον εαυτό σου και στους προσωπικούς σου στόχους, αφιρνοντας για λίγο ζητήματα άλλων που σε βαραινουν, προχωρώντας σε δράση σε επαγγελματικό επίπεδο. Με τον Ερμή μάλιστα να ολοκληρώνει την ανάδρομη πορεία του στις 20/2, μπορείς να τακτοποιήσεις υποθέσεις στη δουλειά που σου προκαλούσαν άγχος, βάζοντας τάξη στο καθημερινό σου πρόγραμμα. Το ήδη ισχύον τετράγωνο του Κρόνου από τον Υδροχόο με τον Ουρανό από τον Ταύρο που γίνεται ακριβείας την Τετάρτη 17/2, επηρεάζοντας κυρίως τους γεννημένους του 1ου δεκαημέρου, θα σε βοηθήσει να ξεπεράσεις τραύματα και λάθη του παρελθόντος, τελειώνοντας οριστικά με νοσηρές καταστάσεις που απομυζούν την σκέψη και την ενέργειά σου και να βγεις μπροστά, ατενίζοντας το μέλλον χωρίς φόβο. Ίσως υπάρχουν κάποια απρόσμενα γεγονότα και αποκαλύψεις που αφορούν κοντινά σου πρόσωπα και που θα λειτουργήσουν σαν αφορμή για να πάρεις πλέον τις αποστάσεις σου. Η όψη αυτή είναι μεγάλης χρονικής εμβέλειας και θα σχηματιστεί άλλες δύο φορές μέσα στη χρονιά. **A**

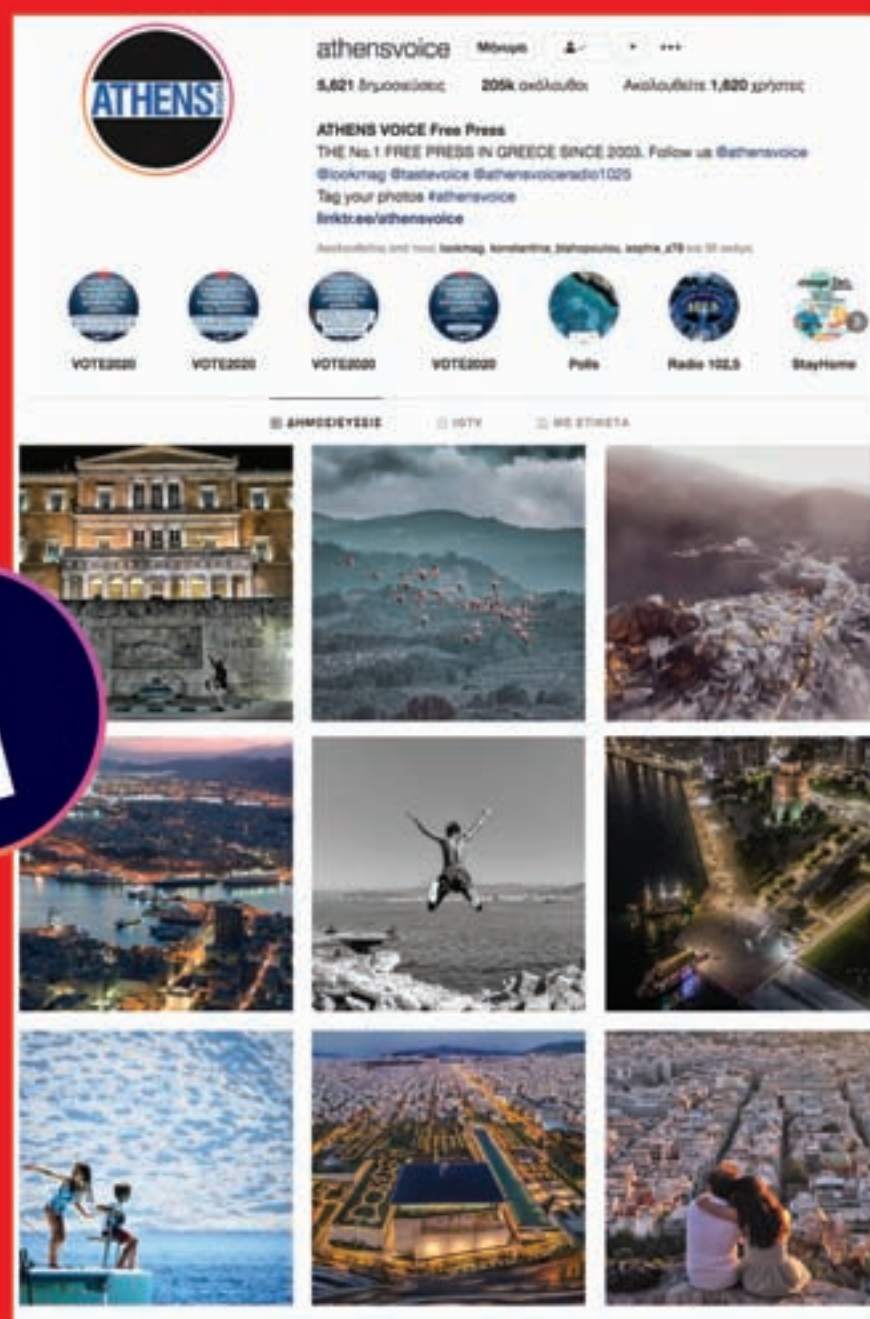
**Για πιο ολοκληρωμένη εικόνα των αστρολογικών σου τάσεων θα πρέπει να διαβάξεις και τον ωροσκόπο σου*

Οι ωραιότερες στιγμές της ζωής μας

206.000

FOLLOWERS ΣΤΟ INSTAGRAM

Είσαι μαζί μας σ' αυτό το ταξίδι
@athensvoice • #athensvoice

FREE VOICE
YOUR VOICE

Από 01.02. έως 31.03.
διεκδίκησε αγορές αξίας

200€
χωρίς πόντους

50

νικητές

- 1.** Κατέβασε την εφαρμογή **Lidl Plus**.
- 2.** Όσο πιο συχνά πραγματοποιείς αγορές και σκανάρεις την προσωπική σου ψηφιακή κάρτα **Lidl Plus** στο ταμείο, τόσο ανεβαίνεις στη βαθμολογία των πιο πιστών πελατών.
- 3.** Οι **50** συχνότεροι πελάτες κερδίζουν αγορές αξίας **200€**.

Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις:

lidl-hellas.gr/lidl-plus/oroi-symmetochis

↓ Κατέβασε το app
και κάνε εγγραφή

Περισσότερες πληροφορίες **lidlplus.gr**